

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

L 363

47 tomas

2004 m. gruodžio 9 d.

Leidimas
lietuvių kalba

Teisės aktai

Turinys

I Aktai, kuriuos skelbti privaloma

- ★ Komisijos Reglamentas (EB) Nr. 2086/2004 2004 m. lapkričio 19 d. iš dalies keičiantis Reglamento (EB) Nr. 1725/2003, priimančio tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002, nuostatas dėl 39 TAS įtraukimo ⁽¹⁾ 1

⁽¹⁾ tekstas svarbus EEE

Kaina: 18,00 EUR

LT

Aktai, kurių pavadinimai spausdinami paprastu šriftu, yra susiję su kasdieniu žemės ūkio reikalų valdymu ir paprastai galioja ribotą laikotarpį.

Visų kitų aktų pavadinimai spausdinami ryškesniu šriftu ir prieš juos dedama žvaigždutė.

I

(Aktai, kuriuos skelbti privaloma)

KOMISIJOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 2086/2004

2004 m. lapkričio 19 d.

iš dalies keičiantis Reglamento (EB) Nr. 1725/2003, priimančio tam tikrus tarptautinius apskaitos standartus pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002, nuostatas dėl 39 TAS įtraukimo

(tekstas svarbus EEE)

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 2002 m. liepos 19 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1606/2002 dėl tarptautinių apskaitos standartų taikymo ⁽¹⁾, ypač į jo 3 straipsnio 1 dalį,

kadangi:

- (1) Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1715/2003 ⁽²⁾ buvo patvirtinti tam tikri tarptautiniai standartai ir aiškinimai, galioję 2002 m. rugsėjo 1 d.
- (2) 2003 m. gruodžio 17 d. Tarptautinių apskaitos standartų valdyba (TASV) paskelbė persvarstytą 39 tarptautinių apskaitos standartų „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“, įgyvendindama TASV iniciatyvą, kuria siekiama laiku patobulinti penkiolika standartų, kad juos galėtų naudoti bendrovės, 2005 m. pirmą kartą pradėsiančios taikyti tarptautinius apskaitos standartus (TAS). Šia peržiūra siekta tobulinti esamų TAS kokybę ir nuoseklumą.
- (3) 2004 m. kovo 31 d. TASV paskelbė 39 TAS „Finansinės priemonės: tikrosios vertės rizikos sumažinimo pripažinimas ir įvertinimas apskaitant portfelio palūkanų normos rizikos sumažinimą“. Pakeitimo bendrasis tikslas yra supaprastinti 39 TAS įgyvendinimą, leidžiant apskaityti tikrosios vertės rizikos sumažinimą portfelio palūkanų normos rizikos sumažinimui.

- (4) Pagal Reglamentą (EB) Nr. 1606/2002, Komisijos tikslas – iki 2005 m. sausio 1 d. turėti tvirtą tarptautinių apskaitos standartų pagrindą. Tačiau dėl kai kurių svarbių 39 TAS nuostatų dar nebaigia diskutuoti TASV, Europos centrinis bankas, priežiūros institucijos ir bankininkai. Šios nuostatos yra susijusios su galimybe nustatyti viso finansinio turto ir įsipareigojimų tikrąją vertę ir apskaityti rizikos sumažinimą. Visos šios nuostatos reglamentuoja absoliučiai autonomiškas, skirtingas ir atskiras nuo likusios standarto dalies sritis. Kad būtų laikomasi 2005 m. sausio 1 d. termino, būtina įdiegti 39 TAS, išskyrus šias nuostatas.

- (5) 39 TAS leidžia nustatyti viso finansinio turto ir įsipareigojimų tikrąją vertę be jokių apribojimų. Tačiau TASV neseniai paskelbė Aiškinamąjį projektą (konsultacinio pobūdžio dokumentas), kuriame siūlo 39 TAS pakeitimą, kad būtų apribota standarte numatyta tikrosios vertės pasirinkimo galimybė. Siūlomas pakeitimas yra tiesioginis atsakas į Europos centrinio banko, veiklos rizikos priežiūros institucijų, atstovaujамų Bazelio komitete ir valstybių narių vertybinių popierių reguliavimo institucijų išreikštą susirūpinimą, jog gali būti netinkamai pasinaudota tikrosios vertės galimybe, ypač bendrovių nuosavų įsipareigojimų atveju. Komisija šiuos klausimus taip pat laiko labai svarbiais ir reikalaujančiais tolesnės analizės. TASV susilaukė daug šio pasiūlymo komentarų ir turėtų priimti galutinį sprendimą šiuo klausimu iki 2004 m. pabaigos. Reglamentas leidžia taikyti tikrąją vertę finansiniam turtui. Tačiau finansinio turto, kuriuo neprekiuojama aktyviose ir likvidžiose rinkose, atveju bendrovės turėtų atsargiai taikyti tikrąją vertę finansiniam turtui, kad įvertinimas būtų patikimas.
- (6) Tikrosios vertės taikymo galimybe neturėtų būti naudojama tol, kol TASV neras šio klausimo sprendimo ir kol Komisija nepripažins, kad rastas deramas šio klausimo sprendimas. Kadangi galimybė taikyti tikrąją vertę yra kol kas tik galimybė, su ja susijusios nuostatos sudaro visiškai atskirą ir atskirtiną standarto dalį.

⁽¹⁾ OL L 243, 2002 9 11, p. 1.⁽²⁾ OL L 261, 2003 10 13, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB) Nr. 707/2004 (OL L 111, 2004 4 17, p. 3)

- (7) Kalbant apie rizikos sumažinimo apskaitą, 39 TAS nepakankamai atsižvelgiama į tai, kaip dauguma Europos bankų valdo savo turtą ir išsipareigojimus, ypač pastovios palūkanų normos aplinkoje. Ginčijamasi dėl rizikos sumažinimo apskaitos apribojimu pinigų srautų rizikos sumažinimu arba tikrosios vertės rizikos sumažinimu ir griežtų minėtiems veiksams keliamų efektyvumo reikalavimų.
- (8) Daugelis Europos bankų įrodinėja, kad 39 TAS neleidžia jiems taikyti rizikos sumažinimo apskaitos, pagrįstos jų pagrindinių indėlių portfelio, ir jie būtų priversti daryti pernelyg brangiai kainuojančius turto ir išsipareigojimų valdymo ir apskaitos sistemos pakeitimus. Kadangi portfelio rizikos sumažinimas – dėl vidinės sąveikos ir stambių sumų taisyklės – skiriasi nuo atskiro turtinio vieneto ar išsipareigojimo rizikos sumažinimo, taip pat įrodinėjama, kad galimybė vesti pagrindinių indėlių portfelio rizikos sumažinimo apskaitą, pagrįstą tikrosios vertės nustatymu, atitinka 39 TAS principą, pagal kurį finansinio išsipareigojimo iki pareikalavimo tikroji vertė negali būti mažesnė nei suma, mokėtina pagal pareikalavimą.
- (9) Klausimą, ar vesti portfelio rizikos sumažinimo apskaitą ir kaip tai daryti, kad būtų galima geriau atspindėti bankų, veikiančių fiksuotos palūkanų normos aplinkoje, ypatumus, TASV pripažino svarbiu. Pastaroji skubos tvarka sukūrė darbo grupę, kuri nagrinėja Europos bankų pateiktus pasiūlymus dėl rizikos sumažinimo apskaitos metodo (palūkanų maržos apsauga) įtraukimo į 39 TAS, kuris tiksliau atspindėtų būdą, kuriuo bankai valdo savo turtą ir išsipareigojimus.
- (10) Todėl 39 TAS nuostatos, kurios yra tiesiogiai susijusios su portfelio rizikos sumažinimo apskaita, neturėtų būti priimtos privalomam taikymui šiuo etapu, kadangi jos negali būti laikomos galutinėmis ir netolimoje ateityje gali būti pakeistos. Atitinkamos nuostatos, kurių taikymas yra neprivalomas, sudaro visiškai atskirą ir atskirtiną standarto dalį. Tai yra nuostatos, kurios neatspindi portfelio rizikos sumažinimo metodo ir todėl neleidžia taikyti pagrindinių indėlių portfelio rizikos sumažinimo apskaitos, ir tos nuostatos, kurios sulygina išankstinio apmokėjimo riziką su palūkanų normos rizika, ir todėl neleidžia toliau taikyti rizikos valdymo metodų, kuriuos banko priežiūros institucijos laiko priimtinais. Tačiau bendrovės turi galimybę taikyti šias nuostatas ir todėl gali taikyti visas 39 TAS rizikos sumažinimo apskaitos nuostatas.
- (11) Bendrijos teisėje egzistuojantis apskaitos standartas dėl finansinių priemonių yra vienas pagrindinių standartų rinkinio, kurį bendrovės turės taikyti 2005 m., elementų. Todėl iškeltas tikslas kaip galima greičiau – ir jei įmanoma apie 2005 m. pabaigą – pasiekti tokią padėtį, kad Komisija galėtų priimti visą su padarytais pakeitimais 39 TAS. Todėl Komisija persvarstys 39 TAS taikymo galimybes, po to, kai TASV iš dalies pakeis nuostatas, susijusias su tikrosios vertės pasirinkimo galimybe ir rizikos sumažinimo apskaita, tačiau ne vėliau kaip iki 2005 m. gruodžio 31 d. TASV, Europos centrinis bankas ir bankų priežiūros institucijos ieško sprendimo dėl galimybės panaudoti apskaitai tikrąją vertę. Savo ruožtu Komisija atidžiai seks jų darbą ir reguliariai peržiūrės standarto taikymą. Taip pat ir nuostatų dėl rizikos sumažinimo apskaitos priėmimas netolimoje ateityje priklausys nuo TASV sukurtos darbo grupės darbo partos.
- (12) Bendrovės, kurios rengia pirmą kartą savo finansinę atskaitomybę pagal Tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus (TFAS) ir taiko prie šio reglamento pridėtą 39 TAS redakciją, turėtų būti laikomos „taikančiomis pirmąjį kartą“ pagal 1 TFAS, priimtą Reglamentu (EB) Nr. 707/2004 ir šiuo reglamentu. 1 TFAS tikslas – perėjimo prie TAS/TFAS taikymo visa apimtimi sąnaudos neturėtų būti didesnės nei nauda, kurią gauna finansinės atskaitomybės naudotojai. Šis argumentas ir toliau taikomas perėjimui prie TAS taikymo visa apimtimi. Todėl 1 TFAS daromos nuorodos į TAS/TFAS, kuris buvo priimtas Komisijos reglamentu (EB) Nr. 707/2004, turėtų būti laikomos nuorodomis į TAS/TFAS, priimtais remiantis Reglamentu (EB) Nr. 1606/2002.
- (13) Priėmus 39 TAS, kad būtų užtikrintas nuoseklumas tarp atskirų standartų, atitinkamai pakeičiami 12, 18, 19, 30, 36 ir 37 TAS, taip pat 27 NAK, kurie buvo priimti Komisijos reglamentu (EB) Nr. 1725/2003.
- (14) Todėl Komisija daro išvadą, kad 39 TAS, išdėstytas šio reglamento priede, tenkina Reglamento (EB) Nr. 1606/2002 3 straipsnyje išdėstytus priėmimo kriterijus.
- (15) Todėl Reglamentas (EB) Nr. 1725/2003 turėtų būti atitinkamai iš dalies pakeistas.
- (16) Šiame reglamente numatytos priemonės atitinka Apskaitos reguliavimo komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

1 straipsnis

1. 39 Tarptautinis apskaitos standartas (TAS) „Finansinės priemonės: pripažinimas ir įvertinimas“, išskyrus kai kurias nuostatas, susijusias su tikrosios vertės pasirinkimo galimybe ir nuostatas dėl rizikos sumažinimo apskaitos, yra įtraukiamas į Reglamento (EB) Nr. 1725/2003 priedą.

Pirmoje pastraipoje minimas įterpiamas tekstas yra išdėstytas šio reglamento priede.

2. Bendrovės laikomos „taikančiomis pirmąjį kartą“ pagal 1 dalį. Nuorodos 1 TFAS į TAS/TFAS laikomos nuorodomis į TAS/TFAS, priimtus Komisijos remiantis Reglamentu (EB) Nr. 1606/2002.

3. 12, 18, 19, 30, 36 ir 37 TAS bei 37 NAK, taip pat 1 Tarptautinis finansinės atskaitomybės standartas iš dalies keičiami pagal 39 TAS B priedėlį, kaip nurodyta šio reglamento priede.

2 straipsnis

Šis reglamentas įsigalioja dvidešimtą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas ne vėliau kaip nuo 2005 m. sausio 1 d.

Priimta Briuselyje, 2004 m. lapkričio 19 d.

Komisijos vardu
Frederik BOLKESTEIN
Komisijos narys

PRIEDAS

TARPTAUTINIAI APSKAITOS STANDARTAI

TAS Nr.	Pavadinimas
39 TAS	<i>Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas, išskyrus nuostatas, susijusias su tikrosios vertės pasirinkimo galimybe ir tam tikras nuostatas, susijusias su rizikos sumažinimo apskaita</i>

39-ASIS TARPTAUTINIS APSKAITOS STANDARTAS

IAS 39

Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas

TURINYS	Paragrafas
Tikslas	1
Taikymas	2-7
Apibrėžimai	8-9
Įterptosios išvestinės priemonės	10-13
Pripažinimas ir pripažinimo nutraukimas	14-42
Pirminis pripažinimas	14
Finansinio turto pripažinimo nutraukimas	15-23
Perdavimai, atitinkantys pripažinimo nutraukimo kriterijus	24-28
Perdavimai, neatitinkantys pripažinimo nutraukimo kriterijų	29
Tolesnis ryšys su perduotu turtu	30-35
Visi perdavimai	36-37
Įprastinis finansinio turto pirkimas arba pardavimas	38
Finansinio įsipareigojimo pripažinimo nutraukimas	39-42
Vertinimas	43-70
Pirminis finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų vertinimas	43-44
Vėlesnis finansinio turto vertinimas	45-46
Vėlesnis finansinių įsipareigojimų vertinimas	47
Vertinimas tikrąja verte	48-49
Perklasifikavimai	50-54
Pelnas ir nuostoliai	55-57
Finansinio turto vertės sumažėjimas ir neatgavimas	58-62
Finansinis turtas, apskaitomas amortizuota savikaina	63-65
Finansinis turtas, apskaitomas savikaina	66
Pardavimui skirtas finansinis turtas	67-70
Apsidraudimas nuo rizikos	71-102
Apsidraudimo priemonės	72-77
Apsidraudimo priemonės	72-73
Apsidraudimo priemonių įvardijimas	74-77
Apdraustieji straipsniai	78-84
Kvalifikuojami straipsniai	78-80

IAS 39

	Paragrafas
Finansinių straipsnių įvardijimas apdraustaisiais straipsniais	81
Nefinansinių straipsnių įvardijimas apdraustaisiais straipsniais	82
Straipsnių grupių įvardijimas apdraustaisiais straipsniais	83-84
Apsidraudimo sandorių apskaita	85-101
Tikrosios vertės apsidraudimo sandoriai	89-94
Pinigų srautų apsidraudimo sandoriai	95-101
Grynosios investicijos apsidraudimo sandoriai	102
Įsigaliojimo data ir pereinamosios nuostatos	103-108
Kitų nutarimų panaikinimas	109-110

Šis persvarstytas Standartas pakeičia 39 TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“ (persvarstyta 2000 m.) ir turėtų būti taikomas metiniams finansinės atskaitomybės laikotarpiams, prasidedantiems 2005 sausio 1 d. arba vėliau. Leidžiamas ankstesnis Standarto taikymas.

TIKSLAS

1. Šio Standarto tikslas – nustatyti finansinio turto, finansinių įsipareigojimų bei kai kurių nefinansinių straipsnių pirkimo arba pardavimo sutarčių pripažinimo ir vertinimo principus. Informacijos apie finansines priemones pateikimo ir atskleidimo reikalavimai išdėstyti 32 TAS „Finansinės priemonės: atskleidimas ir pateikimas“.

TAIKYMAS

2. Šį Standartą turi taikyti visi ūkio subjektai visiems finansinių priemonių tipams, išskyrus:
 - a) dalis dukterinėse įmonėse, asocijuotose įmonėse ir bendrosiose įmonėse, apskaitomas pagal 27 TAS „Konsoliduota ir atskira finansinė atskaitomybė“, 28 TAS „Investicijos į asocijuotas įmones“ arba 31 TAS „alys bendroje įmonėse“. Tačiau ūkio subjektas turi taikyti šį Standartą tokiai dukterinės įmonės, asocijuotos įmonės arba bendros įmonės daliai, kuri, remiantis 27 TAS, 28 TAS arba 31 TAS, yra apskaitoma pagal šį Standartą. Šis Standartas taip pat turi būti taikomas dukterinės įmonės, asocijuotos įmonės arba bendros įmonės dalies išvestinėms priemonėms, išskyrus tą atvejį, jeigu išvestinė priemonė atitinka įmonei priklausančios nuosavybės priemonės apibrėžimą, pateiktą 32 TAS.
 - b) teises ir įsipareigojimus pagal nuomos sutartis, kurioms(-iems) taikomas 17 TAS „Nuoma“. Tačiau:
 - i) nuomotojo pripažįstamoms gautinoms dėl nuomos sumoms yra taikomos šio Standarto pripažinimo nutraukimo ir turto vertės sumažėjimo nuostatos (žr. 15–37, 58, 59, 63–65 paragrafus ir Priedėlio A paragrafus AG36–AG52 ir AG84–AG93);
 - ii) nuomininko pripažįstamoms už finansinę nuomą mokėtinoms sumoms yra taikomos šio Standarto pripažinimo nutraukimo nuostatos (žr. 39–42 paragrafus ir Priedėlio A paragrafus AG57–AG63);
 ir
 - iii) išvestinėms priemonėms, įterptomoms į nuomos sutartis, taikomos šio Standarto įterptųjų išvestinių priemonių nuostatos (žr. 10–13 paragrafus ir Priedėlio A paragrafus AG27–AG33).
 - c) darbdavių teises ir įsipareigojimus pagal išmokų darbuotojams planus, kurioms(-iems) taikomas 19 TAS „Išmokos darbuotojams“.

- d) teises ir įsipareigojimus, atsirandančius(-ius) dėl draudimo sutarčių. Tačiau ūkio subjektas turi taikyti šį Standartą finansinei priemonei, kuri įgauna draudimo (arba perdraudimo) sutarties formą, kaip apibūdinta 32 TAS 6 paragrafe, tačiau iš esmės apima finansinės rizikos pervedimą, aprašytą to paties Standarto 52 paragrafe. Be to, šio Standarto nuostatos taikomos išvestinėms priemonėms, įterptomoms į draudimo sutartis (žr. 10–13 paragrafus ir A priedėlio paragrafus AG27-AG33).
- e) ūkio subjekto išleistas finansines priemones, atitinkančias nuosavybės priemonės apibrėžimą, pateiktą 32 TAS (įskaitant pasirinkimo sandorius ir garantijų sutartis). Tačiau tokių nuosavybės priemonių savininkas privalo joms taikyti šį Standartą, jeigu jos neatitinka aukščiau esančiame punkte a) nurodytos išimties.
- f) finansinių garantijų sutartis (įskaitant akredityvus ir kitas sutartis dėl kredito nevykdymo), numatančias konkrečius mokėjimus nuostoliams padengti dėl to, kad konkretus skolininkas laiku nesumoka pagal pradines arba pakeistas skolos priemonės sąlygas (žr. 3 paragrafą). Tokios finansinės garantijos sutartys pirmiausiai turi būti pripažintos tikrąja verte, o vėliau vertinamos aukštesniąja iš šių sumų: i) sumos, pripažintos pagal 37 TAS „Atidėjimai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas“, ir ii) sumos, iš pradžių pripažintos mažesne, jeigu būtina, už sukauptą amortizaciją, pripažintą pagal 18 TAS „Pajamos“. Finansinėms garantijoms taikomos šio Standarto pripažinimo nutraukimo nuostatos (žr. 39–42 paragrafus ir A priedėlio paragrafus AG57-AG63).
- g) sutartis dėl neapibrėžtųjų mokėjimų verslo jungimo metu (žr. 22 TAS „Verslo jungimai“ 65–67 paragrafus). Ši išimtis taikoma tik įgijėjui.
- h) sutartis, kuriose numatytas mokėjimas dėl klimato, geologinių arba kitokių aplinkos kintamųjų (žr. A Priedėlio AG1 paragrafą). Tačiau šio Standarto nuostatos turi būti taikomos kitų rūšių išvestinėms priemonėms, įterptomoms į tokias sutartis (pavyzdžiui, jeigu palūkanų normų keitimas priklauso nuo klimato kintamųjų, pvz., kai kurios dienos, tada palūkanų normų keitimo elementas yra įterptoji išvestinė priemonė, kuriai taikomas šis Standartas - žr. 10-13 paragrafus ir A priedėlio AG27-AG33 paragrafus).
- i) paskolų įsipareigojimus, kai negalima atsiskaityti pinigais arba kita finansine priemone, išskyrus tai, kas numatyta 4 paragrafe. Paskolos įsipareigojimas nelaikomas įvykdytas apmokant pinigais vien dėl to, kad paskola gražinama dalimis (pavyzdžiui, hipotekinė paskola statyboms, gražinama dalimis vykdant statybos darbus). Prieš įsipareigojant suteikti paskolą žemesne negu rinkos palūkanų norma, reikia įsipareigojimą pripažinti tikrąja verte, o vėliau įvertinti didesniąja iš šių sumų: i) sumos, pripažintos pagal 37 TAS, ir ii) sumos, iš pradžių pripažintos mažesne, jeigu reikia, už sukauptą amortizaciją, pripažįstamą pagal 18 TAS. Kitiems paskolų įsipareigojimams, kuriems šis Standartas netaikomas, turi būti taikomas 37 TAS. Paskolos įsipareigojimams taikomos šio Standarto pripažinimo nutraukimo nuostatos (žr. 15–42 paragrafus ir A priedėlio AG36-AG63 paragrafus).
3. Šis Standartas turi būti taikomas finansinių garantijų sutartims tada, kai jose yra numatyti mokėjimai dėl nustatytų palūkanų normų, finansinių priemonių kainų, prekių kainų, valiutų keitimo kursų, kainų arba tarifų indeksų, kredito reitingų, kredito indeksų arba kitų kintamųjų (kartais vadinamų „pagrindiniais“) pasikeitimo. Pavyzdžiui, finansinės garantijos sutartis, numatanti mokėjimus tuo atveju, jeigu skolininko kreditingumas sumažėja iki tam tikro lygio, yra apskaitoma pagal šį Standartą.
4. Šis Standartas taikomas paskolų įsipareigojimams, kuriuos ūkio subjektas įvardija finansiniais įsipareigojimais, kurie pelno (nuostolio) ataskaitoje vertinami tikrąja verte. Ūkio subjektas, anksčiau parduodavęs dėl savo paskolų įsipareigojimų atsirandantį turtą iškart po jo atsiradimo, turi taikyti šį Standartą visiems tos pačios klasės paskolų įsipareigojimams.
5. Šis Standartas turi būti taikomas nefinansinių straipsnių pirkimo arba pardavimo sutartims, atsiskaitant pinigais ar kita finansine priemone, arba keičiantis finansinėmis priemonėmis taip, lyg sutartys būtų finansinės priemonės, išskyrus sutartis, sudarytas ir laikomas siekiant gauti arba pristatyti nefinansinį straipsnį reikalingą ūkio subjekto numatomų pirkimo, pardavimo arba naudojimo reikalavimų įgyvendinimui.
6. Yra įvairių būdų, kai už nefinansinio straipsnio pirkimo arba pardavimo sutartis gali būti atsiskaitoma pinigais ar kita finansine priemone arba finansinių priemonių apsikeitimu. Pavyzdžiui:
- a) kai pagal sutarties sąlygas šalis gali atsiskaityti pinigais ar kita finansine priemone arba keičiantis finansinėmis priemonėmis;

IAS 39

b) kai galimybė atsiskaityti pinigais ar kita finansine priemone arba keičiantis finansinėmis priemonėmis nėra apibrėžta sutarties sąlygose, bet ūkio subjektas yra sudaręs panašių sutarčių, už kurias atsiskaitoma pinigais ar kita finansine priemone arba keičiantis finansinėmis priemonėmis (su sutarties partneriu sudarant tarpusavio užskaitos sutartis arba parduodant sutartį prieš jos panaudojimą arba galiojimo pabaigą);

c) kai ūkio subjektas, turėdamas patirties dėl panašių sutarčių, perima turtą ir parduoda jį per trumpą laikotarpį nuo jo perėmimo, siekdamas uždirbti pelno dėl trumpalaikių kainos arba prekybos tarpininkų pelno svyravimų;

ir

d) kai nefinansinis straipsnis, esantis sutarties objektu, gali būti lengvai iškeičiamas į pinigus.

Sutartis, kuriai taikomas b) arba c) punktas, nesudaroma siekiant gauti arba perduoti nefinansinį straipsnį dėl numatomų ūkio subjekto pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikių tenkinimo, ir, todėl tokiai sutarčiai taikomas šis Standartas. Kitos sutartys, kurioms taikomas 5 paragrafas, turi būti įvertinamos siekiant nustatyti, ar jos yra sudarytos ir tęsiamos su tikslu jas perduoti arba gauti nefinansinį straipsnį dėl ūkio subjekto numatomų pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikių tenkinimo, ir ar joms taikomas šis Standartas.

7. Šis Standartas taikomas nefinansinio straipsnio pirkimo arba pardavimo parduotam pasirinkimo sandoriui, kai atsiskaitoma pinigais ar kitokia finansine priemone arba keičiantis finansinėmis priemonėmis pagal 6 paragrafo a) arba d) punktus. Tokia sutartis negali būti sudaroma siekiant perduoti arba gauti nefinansinį turtą reikalingą ūkio subjekto numatomų pirkimo, pardavimo arba naudojimo reikalavimams įgyvendinti.

APIBRĖŽIMAI

8. Šiame Standarte naudojamos 32 TAS apibrėžtos sąvokos 32 TAS 11 paragrafe nurodytomis reikšmėmis. 32 TAS apibrėžiamos šios sąvokos:

- finansinė priemonė
- finansinis turtas
- finansinis įsipareigojimas
- nuosavybės priemonė

ir pateikiamos nuorodos, kaip taikyti šiuos apibrėžimus.

9. **Toliau pateikiamos šiame Standarte vartojamos sąvokos su jų apibrėžtomis reikšmėmis:**

Išvestinės priemonės apibrėžimas

Išvestinė priemonė – finansinė priemonė arba kita sutartis, kuriai taikomas šis Standartas (žr. 2-7 paragrafus) ir kuriai būdingi visi šie trys požymiai:

- a) jos vertė keičiasi dėl nustatytų palūkanų normų, finansinių priemonių kainų, prekių kainų, valiutų keitimo kursų, kainų arba normų indeksų, kredito reitingų, kreditingumo įvertinimo arba kitų kintamųjų (kartais vadinamųjų „pagrindiniais“) pasikeitimo;
- b) kuriai nereikia pirminės grynosios investicijos arba reikia nedidelės pirminės grynosios investicijos, palyginti su kitų rūšių sutartims, panašiai reaguojančios į rinkos veiksnių pokyčius;

ir

c) už ją atsiskaitoma būsimaisiais laikotarpiais.

Keturių finansinių priemonių kategorijų apibrėžimai

Finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas, pelno (nuostolio) ataskaitoje vertinamas tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje - finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas, atitinkantis bent vieną iš žemiau nurodytų sąlygų.

- a) Jis klasifikuojamas kaip laikomas prekybai. Finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas klasifikuojamas kaip laikomas prekybai, jeigu jis yra:
 - i) įsigyjamas arba prisiimamas turint tikslą jį parduoti arba perpirkti artimoje ateityje;
 - ii) atskirai identifikuojamų ir bendrai valdomų finansinių priemonių portfelio, kurio sandara įrodo, kad jis neseniai buvo panaudotas trumpalaikio pobūdžio pelnui gauti, dalis;

arba

 - iii) išvestinė priemonė (išskyrus išvestinę priemonę, kuri yra apibrėžtoji ir veiksminga apsidraudimo priemonė).
- b) [...] Po pirminio pripažinimo bet koks finansinis turtas [...], kuriam taikomas šis Standartas, yra priskiriamas finansiniam turtui [...], pelno (nuostolio) ataskaitoje vertinamam tikrąja verte, išskyrus investicijas į nuosavybės priemones, kurios aktyviojoje rinkoje neturi kotiruotos rinkos kainos ir kurių tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta (žr. 46 paragrafo c punktą) ir A priedėlio AG80 ir AG81 paragrafus).

Investicijos, laikomos iki termino – neišvestinis finansinis turtas, turintis nustatytą galiojimo terminą, su fiksuotais arba galimais nustatyti mokėjimais, kurį ūkio subjektas neabejotinai ketina ir gali laikyti iki galiojimo pabaigos (žr. A priedėlio AG16-AG25 paragrafus), išskyrus šį turtą:

- a) turtą, kurį ūkio subjektas per pirminį pripažinimą pelno (nuostolio) ataskaitoje pateikia tikrąja verte;
 - b) turtą, kurį ūkio subjektas įvardija turtu, laikomu pardavimui;
- ir
- c) turtą, atitinkantį paskolų ir gautinų sumų apibrėžimą.

Ūkio subjektas neturi priskirti jokio finansinio turto iki termino laikomam turtui, jeigu per dabartinį atskaitomybės laikotarpį arba per dvejus ankstesnius atskaitomybės metus jis pardavė arba perklasifikavo daugiau negu nedidelį iki termino laikomų investicijų kiekį (daugiau negu nedidelį, lyginant jį su iki termino laikomų investicijų bendru kiekiu), nesulaukęs galiojimo pabaigos termino, išskyrus tokį finansinio turto pardavimą arba perklasifikavimą, kuris:

- i) įvyksta prieš pat galiojimo pabaigos terminą arba finansinio turto pareikalavimo dieną (pavyzdžiui, mažiau negu tris mėnesius iki termino), taigi rinkos palūkanų normos pasikeitimai nedaro reikšmingo poveikio tokio finansinio turto tikrajai vertei;
 - ii) įvyksta po to, kada ūkio subjektas planuotais arba išankstiniais mokėjimais jau yra surinkęs iš esmės visą pradinę pagrindinę finansinio turto sumą;
- arba
- iii) yra priskirtinas pavieniam įvykiui, kurio ūkio subjektas nekontroliuoja ir kuris nėra dažnai pasikartojantis įvykis, tad šis ūkio subjektas negalėjo pagrįstai jo tikėtis.

Paskolos ir gautinos sumos – neišvestinis finansinis turtas su fiksuotais arba kitaip nustatomais mokėjimais, nekontroliuojamais aktyviojoje rinkoje, išskyrus:

- a) turtą, kurį ūkio subjektas ketina parduoti iškart arba artimiausiu metu ir kuris turi būti klasifikuojamas kaip laikomas prekybai; taip pat turtą, kurį ūkio subjektas po pirminio pripažinimo pelno (nuostolio) ataskaitoje pateikia tikrąja verte;

IAS 39

b) turtą, kurį ūkio subjektas pirminio pripažinimo metu įvardija kaip pardavimui skirtą turtą;

arba

c) turtą, už kurį jo turėtojas gali neatgauti visų pradinių investicijų (ne dėl kredito pablogėjimo) ir kuris bus klasifikuojamas kaip skirtas pardavimui.

Turto junginio, nepriskiriamo paskoloms arba gautinois sumoms, įgyta dalis (pavyzdžiui, investicinio arba panašaus fondo dalis) nėra nei paskola, nei gautina suma.

Pardavimui skirtas finansinis turtas – neišvestinis finansinis turtas, įvardijamas kaip skirtas pardavimui, kuris nepriklausantis šioms klasėms: a) paskolų ir gautinų sumų, b) investicijų, laikomų iki termino, arba c) finansinio turto, pelno (nuostolio) ataskaitoje vertinamo tikrąja verte.

Apibrėžimai, susiję su pripažinimu ir vertinimu

Finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo amortizuota savikaina – suma, kuria finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas buvo įvertintas pradinio pripažinimo metu, atėmus pagrindinės sumos grąžinimo mokėjimus, pridėjus arba atėmus sukauptą skirtumą tarp pradinės ir galutinės sumos amortizaciją (naudojant faktinių palūkanų metodą) ir atėmus bet kokį sumažėjimą (tiesiogiai arba per sumažinimų rezervą), susijusį su vertės sumažėjimu arba neatgavimu.

Faktinių palūkanų metodas – finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo (ar finansinio turto/finansinių įsipareigojimų grupės) amortizuotos savikainos skaičiavimo ir palūkanų pajamų arba išlaidų paskirstymo atitinkamam laikotarpiui metodas. Faktinė palūkanų norma – norma, tiksliai diskontuojanti numatomas būsimas grynujų pinigų išmokas arba įplaukas iki finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo grynosios balansinės vertės numatytu finansinės priemonės galiojimo laikotarpiu arba, jeigu būtina, trumpesniu laikotarpiu. Skaičiuodamas faktinę palūkanų normą, ūkio subjektas turi įvertinti pinigų srautus, atsižvelgdamas į visas sutartyje nurodytas finansinės priemonės nuostatas (pavyzdžiui, išankstinį mokėjimą, pasirinkimo pirkti ir panašius pasirinkimo sandorius), tačiau neatsižvelgdamas į būsimus kredito nuostolius. Į šį skaičiavimą turi būti įtraukti visi atlygiai ir kitos sumos, kurias sutarties šalys sumokėjo arba gavo viena iš kitos, ir kurios yra neatskiriama faktinės palūkanų normos dalis (žr. 18 TAS), taip pat visos kitos premijos arba nuolaidos. Daroma prielaida, kad pinigų srautai ir panašių finansinių priemonių grupės tikėtinas galiojimo laikas gali būti patikimai įvertintas. Tačiau kartais, kai pinigų srautų arba finansinės priemonės (ar finansinių priemonių grupės) tikėtino galiojimo laiko patikimai įvertinti neįmanoma, ūkio subjektas turi naudoti sutartinius pinigų srautus per visą sutartinį finansinės priemonės (ar finansinių priemonių grupės) laikotarpį.

Pripažinimo nutraukimas – anksčiau pripažinto finansinio turto arba įsipareigojimo pašalinimas iš ūkio subjekto balanso.

Tikroji vertė – suma, už kurią gali būti apsieista turtu arba kuria gali būti užskaitytas tarpusavio įsipareigojimas tarp nesusijusių šalių, ketinančių pirkti/parduoti turtą arba užskaityti tarpusavio įsipareigojimą.. (*)

Įprastinis pirkimas arba pardavimas – finansinio turto pirkimas arba pardavimas pagal sutartį pristatant turtą per tam tikrą laiką, nustatytą pagal atitinkamos rinkos taisyklę ar susitarimą.

Sandorio išlaidos – papildomos išlaidos, tiesiogiai priskirtinos finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo įgijimui, išleidimui arba perleidimui (žr. A Priedėlio AG13 paragrafą). Papildomos išlaidos yra tokios išlaidos, kurių ūkio subjektas nebūtų patyręs, jeigu nebūtų įsigijęs, išleidęs arba perleidęs finansinės priemonės.

Apibrėžimai, susiję su apsidraudimo sandorių apskaita

Tvirtas pasižadėjimas – įpareigojantis susitarimas pasikeisti nustatytu išteklių kiekiu už nustatytą kainą nustatytą ateities dieną (ar keliomis dienomis).

Prognozuojamas sandoris – neįpareigojantis, bet numatomas ateities sandoris.

(*) Finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo tikrosios vertės nustatymo reikalavimai pateikiami 48-49 paragrafuose ir Priedėlio A paragrafuose AG69-AG82.

Apsidraudimo priemonė – tam tikra išvestinė priemonė arba (tik apsidraudimo nuo užsienio valiutų keitimo kurso pokyčių rizikos atveju) tam tikras neišvestinis finansinis turtas ar neišvestinis finansinis įsipareigojimas, kurio(s) tikrąją vertę arba pinigų srautus ir tam tikro apsidraustojo straipsnio tikrosios vertės arba pinigų srautų pokyčius tikimasi tarpusavyje užskaityti (apsidraudimo priemonės apibrėžimas detalčiau aiškinamas 72-77 paragrafuose ir A priedėlio AG94-AG97 paragrafuose).

Apraustasis straipsnis – turtas, įsipareigojimas, tvirtas pasižadėjimas, labai tikėtinas prognozuojamas sandoris arba grynoji investicija į užsienyje veikiančią įmonę, kuri(s): a) kelia ūkio subjektui tikrosios vertės arba būsimųjų pinigų srautų pokyčių riziką ir b) yra įvardijama(s) kaip apsidraustasis(-oji) (apsidraustojo straipsnio apibrėžimas smulkiau aiškinamas 78–84 paragrafuose ir A Priedėlio AG98-AG101 paragrafuose).

Apsidraudimo veiksmingumas – laipsnis, kuriuo apsidraustojo straipsnio tikrosios vertės arba pinigų srautų pokyčiai, priskirtini rizikai, nuo kurios apsidrausta, ir apsidraudimo priemonės tikrosios vertės arba pinigų srautų pokyčiai yra tarpusavyje užskaitomi (žr. A Priedėlio AG105-AG113 paragrafus).

ĮTERPTOSIOS IŠVESTINĖS PRIEMONĖS

10. Išvestinė priemonė yra mišrios (sudėtinės) priemonės sudedamoji dalis. Mišri priemonė taip pat apima neišvestinę pagrindinę sutartį, todėl kai kurie mišrios priemonės ir atskiros išvestinės priemonės pinigų srautai kinta panašiai. Dėl įterptosios išvestinės priemonės kai kurie pinigų srautai arba visi pinigų srautai, kurie būtų reikalaujami pagal sutartį, turi būti keičiami pagal nustatytą palūkanų normą, nevertybinio popieriaus kainą, prekės kainą, valiutų keitimo kursą, kainų arba tarifų indeksą, kreditingumo įvertinimą, kredito indeksą arba kitą kintamąjį. Išvestinė priemonė, kuri yra priskirta finansinei priemonei, tačiau pagal sutartį gali būti laisvai perleidžiama nepriklausomai nuo šios priemonės (arba ją turi kita sutarties šalis), yra ne įterptoji išvestinė priemonė, o atskira finansinė priemonė.
11. Įterptoji išvestinė priemonė turi būti atskirta nuo pagrindinės sutarties ir apskaitoma kaip išvestinė priemonė pagal šį Standartą tada, ir tik tada, jeigu:
 - a) šios įterptosios išvestinės priemonės ekonominės charakteristikos ir rizikos rūšys nėra glaudžiai susiję su pagrindinės sutarties ekonominėmis charakteristikomis ir rizikos rūšimis (žr. A priedėlio AG30 ir AG33 paragrafus);
 - b) atskira priemonė, turinti tokias pačias nuostatas, kaip ir įterptoji išvestinė priemonė, atitiktų išvestinės priemonės apibrėžimą;

ir

 - c) mišri (sudėtinė) priemonė nėra vertinama tikrąja verte, o jos pokyčiai nepripažįstami pelno (nuostolio) ataskaitoje (t.y. išvestinė priemonė, įterpta į finansinį turtą arba finansinį įsipareigojimą, pelno (nuostolio) ataskaitoje vertinama tikrąja verte, nėra atskiriama).

Jeigu įterptoji priemonė atskiriama, tuomet pagrindinei sutarčiai, jeigu ji yra finansinė priemonė, turi būti taikomas šis Standartas; o jeigu ji nėra finansinė priemonė – pagal kitus tinkamus Standartus. Pagal šį Standartą nenurodoma, ar įterptoji išvestinė priemonė turi būti atskirai pateikiama finansinėje atskaitomybėje.

12. Jeigu pagal šį Standartą reikalaujama, kad ūkio subjektas atskirtų įterptąją išvestinę priemonę nuo pagrindinės sutarties, tačiau jis negali atskirai įvertinti įterptosios išvestinės priemonės nei įsigijimo metu, nei vėlesnės finansinės atskaitomybės dieną, tuomet visa mišri sutartis turi būti apskaitoma kaip prekybai laikomas finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas.
13. Jeigu ūkio subjektas negali patikimai nustatyti įterptosios išvestinės priemonės tikrosios vertės, remdamasis šios priemonės nuostatomis ir sąlygomis (pvz., jeigu įterptosios išvestinės priemonės pagrindas yra nekotiruota nuosavybės priemonė), tuomet įterptosios išvestinės priemonės tikrąją vertę laikomas skirtumas tarp mišriosios priemonės tikrosios vertės ir pagrindinio sandorio tikrosios vertės – jeigu šias vertes galima nustatyti pagal šį Standartą. Jeigu ūkio subjektas negali nustatyti įterptosios išvestinės priemonės tikrosios vertės tokiu metodu, tuomet taikomas 12 paragrafas, ir mišrioji priemonė apskaitoma kaip laikoma prekybai.

IAS 39

PRIPAŽINIMAS IR PRIPAŽINIMO NUTRAUKIMAS

Pirminis pripažinimas

14. *Ūkio subjektas turi pripažinti finansinį turtą arba finansinį įsipareigojimą balanse tada, ir tik tada, kai tampa finansinės priemonės sutarties šalimi. (Žr. 38 paragrafą apie įprastinius finansinio turto pirkimus.)*

Finansinio turto pripažinimo nutraukimas

15. Sudarant konsoliduotą finansinę atskaitomybę, 16-23 paragrafai ir A priedėlio AG34-AG52 paragrafai taikomi konsolidavimo lygiui. Dėl to ūkio subjektas pirmiausiai konsoliduoja visas dukterines įmones pagal 27 TAS ir NAK-12 „Konsolidavimas – specialiosios paskirties įmonės“, o susidariusiai grupei pritaiko 16-23 paragrafus ir A priedėlio AG34-AG52 paragrafus.
16. *Prieš nustatydamas, ar (ir kokių mastu) tinka nutraukti pripažinimą pagal 17-23 paragrafus, ūkio subjektas nustato, ar tie paragrafai turėtų būti taikomi finansinio turto daliai (arba panašaus finansinio turto grupės daliai), ar visam finansiniam turtui (arba visai panašaus finansinio turto grupei):*
- a) *17-23 paragrafai taikomi finansinio turto daliai (arba panašaus finansinio turto grupės daliai) tada, ir tik tada, jeigu dalis, kurios pripažinimo nutraukimas svarstomas, atitinka vieną iš trijų žemiau nurodytų sąlygų:*
- i) *Dalį sudaro tik atskirai identifikuojami finansinio turto (arba panašaus finansinio turto grupės) pinigų srautai. Pavyzdžiui, kada ūkio subjektas sudaro apribotos palūkanų normos sandorį, pagal kurį sutarties šaliai suteikiama teisė į skolos priemonės palūkanų (bet ne pagrindinius) pinigų srautus, palūkanų pinigų srautams taikomi 17-23 paragrafai.*
- ii) *Dalį sudaro tik visiškai proporcinga finansinio turto (arba panašų finansinio turto straipsnių grupės) pinigų srautų dalis. Pavyzdžiui, kada ūkio subjektas sudaro sutartį, pagal kurią kitai sutarties šaliai suteikiama teisė į 90 % visų skolos priemonės pinigų srautų, tai 90 % pinigų srautų daliai taikomi 17-23 paragrafai. Jeigu yra daugiau sutarties šalių, kiekvienai iš jų nebūtina turėti proporcingą pinigų srautų dalį, jeigu visiškai proporcinga dalis tenka perduodančiajam ūkio subjektui.*
- iii) *Dalį sudaro tik visiškai proporcinga tiksliai identifikuojamų finansinio turto (arba panašaus finansinio turto grupės) pinigų srautų dalis. Pavyzdžiui, kada ūkio subjektas pasirašo susitarimą, pagal kurį kitai sutarties šaliai suteikiama teisė į 90 % už finansinį turtą gaunamų palūkanų pinigų srautų, šiai 90 % palūkanų pinigų srautų daliai taikomi 17-23 paragrafai. Jeigu yra daugiau sutarties šalių, kiekvienai iš jų nebūtina turėti proporcingą nustatytų pinigų srautų dalį, jeigu visiškai proporcinga dalis tenka perduodančiajam ūkio subjektui.*
- b) *Visais kitais atvejais 17-23 paragrafai taikomi visam finansiniam turtui (arba visų panašų finansinio turto straipsnių grupei). Pavyzdžiui, kai ūkio subjektas perduoda: i) teises į pirmuosius arba paskutiniuosius 90 % iš finansinio turto (arba finansinio turto grupės) gaunamos pinigų sumos, arba ii) teises į 90 % pinigų srautų iš gautinų sumų grupės, tačiau garantuoja, kad padengs pirkėjui bet kokius kredito nuostolius iki 8 % pagrindinės gautinos sumos, visam finansiniam turtui (arba panašų turto straipsnių grupei) taikomi 17-23 paragrafai.*

17-26 paragrafuose esanti sąvoka „finansinis turtas“ taikoma tiek finansinio turto daliai (arba panašų finansinio turto straipsnių grupės daliai), apibūdintai punkte a), tiek, kitu atveju, visam finansiniam turtui (arba panašų finansinio turto straipsnių grupei).

17. Ūkio subjektas turi nutraukti finansinio turto pripažinimą tada, ir tik tada, kai:
- a) baigiasi sutartinių teisių į finansinio turto piniginius srautus galiojimo laikas;
- arba
- b) jis perduoda finansinį turtą, kaip nustatyta 18 ir 19 paragrafuose, o perdavimas leidžia nutraukti pripažinimą pagal 20 paragrafą.
- (Žr. 38 paragrafą dėl reguliariųjų finansinio turto pardavimų.)
18. Ūkio subjektas perduoda finansinį turtą tada, ir tik tada, jeigu:
- a) perduoda sutartines teises gauti šio finansinio turto pinigų srautus;
- arba
- b) pasilieka sutartines teises gauti finansinio turto piniginius srautus, tačiau prisiima sutartinį įsipareigojimą mokėti šiuos piniginius srautus vienam arba daugiau gavėjų pagal susitarimą, atitinkantį 19 paragrafe nurodytas sąlygas:
19. Kada ūkio subjektas pasilieka sutartines teises gauti finansinio turto („pradinio turto“) pinigų srautus, tačiau prisiima sutartinį įsipareigojimą mokėti tuos pinigų srautus vienam arba daugiau subjektų („galutiniams gavėjams“), jis apskaito tokį sandorį kaip finansinio turto perdavimą tada, ir tik tada, jeigu tenkinamos visos trys žemiau nurodytos sąlygos.
- a) Ūkio subjektas nėra įsipareigojęs mokėti sumų galutiniams gavėjams, jeigu nesurinks tokių pačių sumų iš pradinio turto. Ūkio subjekto suteikiami trumpalaikiai avansai su teise visiškai atgauti paskolintąją sumą ir sukauptas rinkos palūkanų normų dydžio palūkanas nepažeidžia šios sąlygos.
 - b) Pagal perdavimo sutarties sąlygas ūkio subjektui draudžiama perduoti arba įkeisti pradinį turtą, išskyrus jo įkeitimą kaip įsipareigojimo mokėti pinigų srautus galutiniams gavėjams garantiją.
 - c) Ūkio subjektas yra įsipareigojęs bet žymių atidėliojimų pervesti visus pinigų srautus, savo surenkamus galutinių gavėjų vardu. Be to, ūkio subjektas neturi teisės šių pinigų srautų investuoti iš naujo, išskyrus grynujų pinigų arba pinigų ekvivalentų investavimą (kaip apibūdinama 7 TAS „Pinigų srautų ataskaitos“) per trumpą atsiskaitymo laikotarpį nuo pinigų surinkimo iki reikalaujamo pervedimo galutiniams gavėjams, o palūkanos, uždirbtos iš tokios investicijos, perduodamos galutiniams gavėjams.
20. Kai ūkio subjektas perduoda finansinį turtą (žr. 18 paragrafą), jis turi įvertinti, kiek finansinio turto nuosavybei būdingos rizikos ir naudos jis pasilieka sau. Tuo atveju:
- a) jeigu ūkio subjektas perduoda iš esmės visą finansinio turto nuosavybei būdingą riziką ir naudą, jis turi nutraukti finansinio turto pripažinimą, o visas teises ir įsipareigojimus, įgyjamus arba išlaikomus perdavimo metu, pripažinti atkirai turtu arba įsipareigojimais.
 - b) jeigu ūkio subjektas pasilieka iš esmės visą finansinio turto nuosavybei būdingą riziką ir naudą, jis turi ir toliau pripažinti šį finansinį turtą.
 - c) jeigu ūkio subjektas nei perduoda iš esmės visos finansinio turto nuosavybei būdingos rizikos ir naudos, nei pasilieka jos sau, tuomet jis turi nustatyti, ar vis dar tebekontroliuoja šį finansinį turtą. Tuo atveju:
 - i) jeigu ūkio subjektas nebekontroliuoja finansinio turto, jis turi nutraukti šio finansinio turto pripažinimą, o visas teises ir įsipareigojimus, atsiradusius arba išlaikytus perdavimo metu, pripažinti atkirai turtu arba įsipareigojimais.

IAS 39

ii) *jeigu ūkio subjektas toliau kontroliuoja finansinį turtą, jis turi ir toliau jį pripažinti - tiek, kiek išlaikomas tolesnis ryšys su šiuo turtu (žr. 30 paragrafą).*

21. Rizikos ir naudos perdavimas (žr. 20 paragrafą) įvertinamas palyginant perduodamojo turto grynyjų pinigų srautų sumų ir pinigų srautų susidarymo laiko kintamumą prieš perdavimą ir po jo. Ūkio subjektas pasilieka iš esmės visą finansinio turto nuosavybei būdingą riziką ir naudą tada, jeigu šio finansinio turto būsimų grynyjų pinigų srautų dabartinės vertės kintamumas dėl perdavimo smarkiai nepasikeičia (pvz., ūkio subjektas pardavė finansinį turtą pagal susitarimą turtą atpirkti nustatyta kaina arba pardavimo kaina kartu su jam, kaip skolintojiui, priklausančia grąžinama suma). Ūkio subjektas perduoda iš esmės visą finansinio turto nuosavybei būdingą riziką ir naudą, jeigu dėl kintamumo patiriama rizika nebereikšminga, palyginus ją su būsimų grynyjų pinigų srautų, susijusių su šiuo finansiniu turtu, dabartinės vertės bendruoju kintamumu (pvz., ūkio subjektas pardavė finansinį turtą ir pasiliko tik galimybę jį atpirkti perpirkimo momentu būsiančia tikrąja verte arba perdavė beveik visą didesnio finansinio turto pinigų srautų dalį pagal susitarimą, pvz., bendra paskola, atitinkanti 19 paragrafe nurodytas sąlygas).
22. Dažnai būna akivaizdu, ar ūkio subjektas perdavė, ar išlaikė iš esmės visą nuosavybei būdingą riziką ir naudą, ir nereikia atlikti jokių skaičiavimų. Kitais atvejais būna privalu apskaičiuoti ir sulygtinti ūkio subjekto patiriamą būsimų grynyjų pinigų srautų dabartinės vertės kintamumą prieš ir po perdavimo. Skaičiavimas ir palyginimas atliekamas, atitinkamą dabartinę rinkos palūkanų normą panaudojus kaip diskonto normą. Apsvarstomas bet koks pagrįstas grynyjų pinigų srautų kintamumas, didesnę reikšmę skiriant labiau tikėtiniems rezultatams.
23. Tai, ar ūkio subjektas išlaikė perduotojo turto kontrolę (žr. 20 paragrafo punktą c)), priklauso nuo gavėjo gebėjimo parduoti šį turtą. Jei gavėjas praktiškai geba parduoti visą šį turtą nesusijusiai trečiajai šaliai ir atlikti tai vienašališkai, netaikydamas perdavimui papildomų apribojimų, tuomet pirmasis ūkio subjektas finansinio turto nebekontroliuoja. Visais kitais atvejais šis ūkio subjektas išlaiko finansinio turto kontrolę.

Perdavimai, atitinkantys pripažinimo nutraukimo kriterijus

(žr. 20 paragrafo a) punktą ir c) punkto i) papunktį)

24. *Jeigu ūkio subjektas perduoda finansinį turtą, perdavimui visiškai atitinkant pripažinimo nutraukimo kriterijus, tačiau pasilieka teisę prižiūrėti šį finansinį turtą už atlygį, tuomet dėl tokio priežiūros sandorio jis turi pripažinti atsirandantį prižiūrimą turtą arba priežiūros įsipareigojimą. Jeigu nesitikima, kad gautinas atlygis visiškai atlygins ūkio subjektui už priežiūrą, tuomet už priežiūros prievolę turi būti pripažįstamas priežiūros įsipareigojimas tikrąja verte. Jei tikimasi, kad gautinas atlygis bus didesnis už priežiūrai reikalingą sumą, tada dėl teisės į priežiūrą turi būti pripažįstamas prižiūrimasis turtas tokia suma, kuri nustatoma pagal 27 paragrafą paskirstant didesniojo finansinio turto balansinę vertę.*
25. *Jeigu dėl perdavimo nutraukiamas viso finansinio turto pripažinimas, tačiau perdavimo metu ūkio subjektas įgyja naują finansinį turtą arba prisiima naują finansinį ar priežiūros įsipareigojimą, jis turi pripažinti naująjį finansinį turtą, finansinį įsipareigojimą arba priežiūros įsipareigojimą tikrąja verte.*
26. *Nutraukiant viso finansinio turto pripažinimą, skirtumas tarp:*
- a) *jo balansinės vertės*
- ir
- b) *sumos: i) gautojo atlygio (įskaitant bet kokį naują gautą turtą ir atimant bet kokį naują prisiimtą įsipareigojimą) ir ii) bet kokio sukaupto pelno arba nuostolio, pripažinto tiesiogiai nuosavybėje (žr. 55 paragrafo punktą b))*

turi būti pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje.

27. *Jei perduotasis turtas yra didesnio finansinio turto dalis (pvz. kai ūkio subjektas perduoda palūkanų pinigų srautus, esančius skolos priemonės dalimi, žr. 16 paragrafo a) punktą), o visa perduotoji dalis atitinka pripažinimo nutraukimo kriterijus, tuomet ankstesnė didesnio finansinio turto balansinė vertė turi būti paskirstoma tebeprapažįstamai daliai ir nebeprapažįstamai daliai, remiantis tų dalių santykinėmis tikrosiomis vertėmis perdavimo dieną. Šiuo tikslu pasilaikytas prižiūrimasis turtas turi būti apskaitomas taip, kaip tebeprapažįstama dalis. Skirtumas tarp:*

a) *nebeprapažįstamai daliai paskirstytos balansinės vertės*

ir

b) *sumos: i) už nebeprapažįstamąją dalį gauto atlygio (įskaitant bet koki naujai įgytą turtą ir atimant bet koki naujai prisiimtą įsipareigojimą) ir ii) bet kokio tai daliai paskirstyto sukaupto pelno arba nuostolio, pripažinto tiesiogiai nuosavybėje (žr. 55 paragrafo b) punktą)*

turi būti pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje. Sukauptas pelnas arba nuostolis, kuris buvo pripažintas nuosavybėje, paskirstomas vis dar pripažįstamajai daliai ir nebeprapažįstamajai daliai jų santykinių tikrųjų verčių pagrindu.

28. Kai ūkio subjektas ankstesnę didesnio finansinio turto balansinę vertę paskirsto toliau pripažįstamajai daliai ir nebeprapažįstamajai daliai, turi būti nustatoma tebeprapažįstamosios dalies tikroji vertė. Jeigu ūkio subjektas anksčiau yra pardavęs dalių, panašių į toliau pripažįstamąją dalį, arba tokioms dalims yra panašių rinkos sandorių, tuomet geriausiai tikrąją vertę parodo naujausios faktinių sandorių kainos. Kada nėra nustatytų kainų arba naujausių rinkos sandorių, galinčių padėti nustatyti tebeprapažįstamosios dalies tikrąją vertę, tuomet geriausias tikrosios vertės įvertinimas yra skirtumas tarp didesnio finansinio turto tikrosios vertės ir iš gavėjo gauto atlygio už dalį, kurios pripažinimas nutrauktas.

Perdavimai, neatitinkantys pripažinimo nutraukimo kriterijų

(žr. 20 paragrafo b) punktą)

29. *Jeigu dėl perdavimo pripažinimas nenutraukiamas, nes ūkio subjektas išlaiko iš esmės visą finansinio turto nuosavybei būdingą riziką ir naudą, tuomet jis turi ir toliau pripažinti visą perduotąjį turtą, o gaunamą atlygį pripažinti finansiniu įsipareigojimu. Vėlesniais laikotarpiais ūkio subjektas turi pripažinti bet kokias pajamas dėl perduotojo turto ir bet kokias sąnaudas dėl finansinio įsipareigojimo.*

Tolesnis ryšys su perduotu turtu

(žr. 20 paragrafo c) punkto ii) papunktį)

30. *Jeigu ūkio subjektas nei perduoda iš esmės visos perduotojo turto nuosavybei būdingos rizikos ir naudos, nei išlaiko jos, tačiau pasilieka perduotojo turto kontrolę, tuomet jis ir toliau turi pripažinti perduotąjį turtą tiek, kiek su juo būna susijęs. Ūkio subjektas būna susijęs su perduotu turtu tiek, kiek vėliau patiria tokio turto tikrosios vertės pokyčių rizikos. Pavyzdžiui:*

a) *kai su ūkio subjektu susijęs perduotas turtas tampa garantija, tuomet toks ryšys su perduotu turtu įvertinamas viena iš mažesnių sumų: i) turto sumos ir ii) maksimalios gautojo atlygio sumos, kurią iš ūkio subjekto gali būti pareikalauta grąžinti („garantijos sumos“).*

b) *kai su ūkio subjektu susijęs perduotas turtas tampa perduotu arba nupirktu pasirinkimo sandoriu dėl tokio perduoto turto įsigijimo (arba abu pasirinkimo sandoriai), tuomet toks ryšys įvertinamas suma, kurią ūkio subjektas gali atpirkti. Tačiau jeigu turimas perduotas pasirinkimo perduoti sandoris dėl perduoto turto, kuris įvertintas tikrąja verte, tuomet ūkio subjekto ryšys įvertinamas perduotojo turto tikrąja verte arba pasirinkimo sandorio panaudojimo kaina (žemesnioji iš jų) (žr. paragrafą AG48).*

c) *kai su ūkio subjektu susijusio perduotas turtas tampa atsiskaitymo grynaisiais pinigais pasirinkimo sandoris arba panašus atidėjinys perduotajam turtui, tuomet toks ryšys vertinamas kaip ir nepiniginiu atsiskaitymo pasirinkimo sandorių atveju, kuris apibūdintase b) punkte.*

IAS 39

31. *Kada ūkio subjektas tebepripažįsta turtą tiek, kiek išlaiko tolesnį ryšį su juo, jis taip pat pripažįsta ir atitinkamą įsipareigojimą. Nepaisant kitų šiame Standarte numatytų vertinimo reikalavimų, perduotasis turtas ir su juo susijęs įsipareigojimas vertinami atsižvelgiant į ūkio subjekto išlaikytąsias teises ir prievoles. Susijęs įsipareigojimas vertinamas tokiu būdu, kad perduotojo turto ir susijusio įsipareigojimo grynoji balansinė vertė būtų:*
- a) *ūkio subjekto išlaikytųjų teisių ir prievolių amortizuota savikaina, jeigu perduotasis turtas vertinamas amortizuota savikaina;*
- arba*
- b) *vertinant atskiru pagrindu, lygi ūkio subjekto išlaikytųjų teisių ir įsipareigojimų tikrajai vertei, jeigu perduotasis turtas vertinamas tikrąja verte.*
32. *Ūkio subjektas turi ir toliau pripažinti bet kokias pajamas dėl perduotojo turto tiek, kiek jis susijęs su šiuo turtu, ir bet kokias sąnaudas, patiriamas dėl susijusio įsipareigojimo.*
33. *Vėlesnio vertinimo metu pripažinti perduotojo turto ir susijusio įsipareigojimo tikrosios vertės pokyčiai pagal 55 paragrafą apskaitomi suderintai vienas su kitu ir neužskaitomi tarpusavyje.*
34. *Jei ūkio subjektas būna susijęs tik su finansinio turto dalimi (pvz. kai ūkio subjektas išlaiko pasirinkimo teisę atpirkti dalį perduotojo turto arba likvidacinę dalį, neužtikrinančią visos su nuosavybe susijusios rizikos ir naudos, bet išlaikančią kontrolę), tuomet ankstesnę finansinio turto balansinę vertę jis paskirsto daliai, kurią dėl tolesnio ryšio toliau pripažįsta, ir daliai, kurios nebepripažįsta, pagal šių dalių santykinę tikrąsias vertes perdavimo dieną. Šiuo tikslu taikomi 28 paragrafo reikalavimai. Skirtumas tarp:*
- a) *balansinės vertės, paskirstytos daliai, kuri daugiau nebepripažįstama;*
- ir*
- b) *i) už nebepripažįstamąją dalį gaunamo atlygio ir ii) bet kokio tai daliai paskirstyto sukaupto pelno arba nuostolio, pripažinto tiesiogiai nuosavybėje (žr. 55 paragrafo b) punktą) sumos*
- turi būti pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje. Sukauptas pelnas arba nuostolis, kuris buvo pripažintas nuosavybėje, paskirstomas vis dar pripažįstamajai daliai ir nebepripažįstamajai daliai pagal santykinę tikrąsias vertes.*

35. [...]

Visi perdavimai

36. *Jei perduotas turtas ir toliau pripažįstamas, turtas ir su juo susijęs įsipareigojimas neturi būti užskaitomi tarpusavyje. Taip pat ūkio subjektas neturi tarpusavyje užskaityti jokių perdavus turtą gautų pajamų su įsipareigojimu susijusiomis sąnaudomis (žr. 32 TAS 42 paragrafą).*
37. *Jeigu perdavėjas gavėjui teikia nepiniginį užstatą (pvz., skolos arba nuosavybės priemonę), tuomet perdavėjas ir gavėjas šį užstatą apskaito atsižvelgdami į tai, ar gavėjas turi teisę jį parduoti arba dar kartą įkeisti, ir ar perdavėjas neįvykdė įsipareigojimo. Perdavėjas ir gavėjas užstatą turi apskaityti šia tvarka:*
- a) *jeigu gavėjas pagal sutartį arba įprotį turi teisę užstatą parduoti arba pakartotinai įkeisti, tuomet perdavėjas balanse šį turtą turi pateikti atskirai nuo kito turto (pvz. kaip paskolintą turtą, įkeistas nuosavybės priemonės arba pagal atpirkimo sandorį gautiną sumą).*
 - b) *jei gavėjas parduoda jam įkeistą turtą, jis turi pripažinti dėl pardavimo gaunamas įplaukas, taip pat įsipareigojimą (vertinamą tikrąja verte) dėl savo prievolės grąžinti užstatą.*

- c) *jei perdavėjas neįvykdo sutarties sąlygų ir nebetenka teisės atgauti įkeistą turtą, jis turi nutraukti įkeisto turto pripažinimą, o gavėjas turi pripažinti įkeistą turtą savo turtu, iš pradžių įvertindamas jį tikrąja verte; arba, jeigu įkeistą turtą jis jau pardavė, nutraukti savo prievolės grąžinti įkeistą turtą pripažinimą.*
- d) *Išskyrus c) punkte nurodytą atvejį, perdavėjas įkeistą turtą turi toliau apskaityti kaip savo turtą, o gavėjas šio turto neturi pripažinti turtu.*

Įprastinis finansinio turto pirkimas arba pardavimas

38. *Įprastinis finansinio turto pirkimas arba pardavimas turi būti pripažįstamas, arba jo pripažinimas nutraukiamas, tinkamu būdu taikant prekybos dienos apskaitą arba atsiskaitymo dienos apskaitą (žr. A Priedėlio AG53-AG56 paragrafus).*

Finansinio įsipareigojimo pripažinimo nutraukimas

39. *Ūkio subjektas turi pašalinti finansinį įsipareigojimą (ar finansinio įsipareigojimo dalį) iš savo balanso tada, ir tik tada, kai šis įsipareigojimas panaikinamas, t.y. kai sutartyje nurodyta prievolė įvykdoma, atšaukiama arba baigiasi jos galiojimo laikas.*
40. *Jeigu esami skolininkas ir skolintojas pasikeičia skolos priemonėmis, kurių sąlygos iš esmės skiriasi, šis apsieikimas turi būti apskaitomas kaip pirminio finansinio įsipareigojimo panaikinimas ir naujo finansinio įsipareigojimo pripažinimas. Panašiai ir reikšmingas esamo finansinio įsipareigojimo arba jo dalies sąlygų pakeitimas (nepriklausomai nuo to, ar siejamas su skolininko finansiniais sunkumais, ar ne) turi būti apskaitomas kaip pirminio finansinio įsipareigojimo išnykimas ir naujo finansinio įsipareigojimo pripažinimas.*
41. *Skirtumas tarp išnykusio arba perduoto kitai šaliai finansinio įsipareigojimo (ar finansinio įsipareigojimo dalies) balansinės vertės ir už įsipareigojimą sumokėtos sumos, įskaitant bet kokį perduotą nepiniginį turtą arba prisiimtus įsipareigojimus, turi būti pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje.*
42. *Jeigu ūkio subjektas perperka finansinio įsipareigojimo dalį, jis turi ankstesnę finansinio įsipareigojimo balansinę vertę paskirstyti tebeprapažįstamai daliai ir nebeprapažįstamai daliai pagal šių dalių santykinę tikrąsias vertes perpirkimo dieną. Skirtumas tarp: a) balansinės vertės, paskirstomos nebeprapažįstamai daliai, ir b) už nebeprapažįstamąją dalį sumokėto atlygio, įskaitant bet kokį perduotą nepiniginį turtą arba prisiimtus įsipareigojimus, turi būti pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje.*

VERTINIMAS

Pirminis finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų vertinimas

43. *Pirmą kartą pripažindamas finansinį turtą arba finansinį įsipareigojimą, ūkio subjektas turi vertinti jį tikrąja verte išskyrus kai finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas pelno (nuostolio) ataskaitoje įvertinamas tikrąją verte, pridėjus sandorio išlaidas, tiesiogiai priskirtinas finansinio turto ar įsipareigojimo įsigijimui arba išleidimui.*
44. *Jeigu ūkio subjektas turtą, vėliau vertinamą savikaina arba amortizuota savikaina, įvertina pagal atsiskaitymo dienos vertę, toks turtas priminio pripažinimo metu vertinamas prekybos dienos tikrąja verte (žr. A priedėlio AG53-AG56 paragrafus).*

Vėlesnis finansinio turto vertinimas

45. *Pagal šį Standartą finansinis turtas vėlesniais laikotarpiais skirstomas į keturias kategorijas, apibrėžtas 9 paragrafe:*
- a) *finansinį turtą, vertinamą tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje;*
- b) *investicijas, laikomas iki termino;*
- c) *paskolas ir gautinas sumas;*
- ir*
- d) *pardavimui skiriamą finansinį turtą.*

IAS 39

Pagal šį Standartą šios kategorijos taikomos atliekant vertinimą ir pripažįstant pelną arba nuostolį. Ūkio subjektas, pateikdamas informaciją finansinėje atskaitomybėje, gali naudoti kitokius šių kategorijų apibūdinimus arba kitokias kategorijas. Pagal 32 TAS aiškinamajame rašte ūkio subjektas turi pateikti informaciją

46. **Po pirminio pripažinimo ūkio subjektas finansinį turtą (įskaitant išvestines priemone, kurios yra turtas) turi vertinti tikrąja verte, neatimdamas jokių sandorio išlaidų, patiriamų šio turto pardavimo arba kitokio perleidimo metu. Išimtis yra tokio finansinio turto vertinimas:**

- a) 9 paragrafe apibūdintos paskolos ir gautinos sumos vertinamos amortizuota savikaina naudojant faktinį palūkanų metodą;
- b) 9 paragrafe apibūdintos iki termino laikomos investicijos, turinčios būti vertinamos amortizuota savikaina naudojant faktinių palūkanų metodą;

ir

- c) investicijos į nuosavybės priemones, kurios neturi aktyviojoje rinkoje kotiruotos rinkos kainos ir kurių tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta, taip pat išvestinės priemonės, susijusios su nekotiruotomis nuosavybės priemonėmis ir padengiamos šias priemones pristatant, turi būti vertinamos savikaina (žr. A priedėlio AG80 ir AG81 paragrafus).

Finansinis turtas, pateikiamas kaip apsidraudimo straipsnis, turi būti vertinamas pagal apsidraudimo sandorių apskaitos reikalavimus, pateiktus 89–102 paragrafuose. Būtina tikrinti, ar nesumažėjo finansinio turto vertė (išskyrus tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje vertinamą turtą), pagal 58-70 paragrafus ir A Priedėlio AG84-AG93 paragrafus.

Vėlesnis finansinių įsipareigojimų vertinimas

47. **Po pirminio pripažinimo ūkio subjektas turi, pagal faktinių palūkanų metodą, amortizuota savikaina vertinti visus finansinius įsipareigojimus, išskyrus:**

- a) finansinius įsipareigojimus, vertinamus tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje. Tokie įsipareigojimai, įskaitant įsipareigojimus esančias išvestines priemones, turi būti vertinami tikrąja verte, išskyrus išvestinį įsipareigojimą, susijusį su nekotiruota nuosavybės priemone, kurios tikrosios vertės negalima patikimai įvertinti, ir padengiamą šią priemonę pristatant. Toks įsipareigojimas turi būti vertinamas savikaina.
- b) finansinius įsipareigojimus, atsirandančius, kai finansinio turto perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų arba yra apskaitomas pagal tolesniojo ryšio požiūrį. Tokių finansinių įsipareigojimų vertinimui taikomi 29 ir 31 paragrafai.

Finansiniai įsipareigojimai, pateikiami kaip apsidraudimo straipsniai, turi būti vertinami pagal apsidraudimo sandorių apskaitos reikalavimus, pateiktus 89-102 paragrafuose.

Vertinimas tikrąja verte

48. **Nustatydamas finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo tikrąją vertę, siekdamas taikyti šį Standartą arba 32 TAS, ūkio subjektas turi taikyti A priedėlio AG69-AG82 paragrafus.**

49. Finansinio įsipareigojimo su pareikalavimo elementu (pvz. indėliu iki pareikalavimo) tikroji vertė yra ne mažesnė už sumą, mokėtiną pareikalavimo atveju, diskontuojant šią sumą nuo pirmos dienos, kada gali būti pareikalaujama ją sumokėti.

Perklasifikavimai

50. **Ūkio subjektas neturėtų finansinės priemonės perkelti į, arba iš, finansinių priemonių, pelno (nuostolio) ataskaitoje pateikiamų tikrąja verte klasę, kol ši priemonė yra turima arba išleista.**

51. Jeigu, pasikeitus ketinimams arba galimybėms, investicijos nebetinka klasifikuoti laikoma iki termino, tuomet ji turi būti perklasifikuojama kaip skirta pardavimui ir iš naujo įvertinama tikrąja verte, o skirtumas tarp jos balansinės vertės ir tikrosios vertės apskaitomas pagal 55 paragrafo b) punktą.
52. Jeigu iki termino laikomų investicijų kiekio, didesnio negu nereikšmingo, pardavimas arba perklasifikavimas netenkina kurios nors iš 9 paragrafe nurodytų sąlygų, bet kokios likusios iki termino laikomos investicijos turi būti perklasifikuojamos kaip skirtos pardavimui. Tokio perklasifikavimo atveju skirtumas tarp investicijų balansinės vertės ir tikrosios vertės turi būti apskaitomas pagal 55 paragrafo b) punktą.
53. Jeigu finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas, kurio anksčiau nebuvo galima patikimai įvertinti, gali būti patikimai įvertintas, o ši turtą arba įsipareigojimą reikalaujama vertinti tikrąja verte (jeigu tikrąją vertę imanoma patikimai įvertinti, žr. 46 paragrafo c) punktą ir 47 paragrafą), tada šis turtas arba įsipareigojimas turi būti iš naujo įvertinamas tikrąja verte, o skirtumas tarp jo balansinės vertės ir tikrosios vertės apskaitomas pagal 55 paragrafą.
54. Jeigu pasikeičia ketinimai arba galimybės, arba tomis retomis aplinkybėmis, kai tikrosios vertės nebegalima patikimai nustatyti (žr. 46 paragrafo c) punktą ir 47 paragrafą), ar praeina 9 paragrafe minimi „du ankstesnieji finansiniai metai“, tuomet dėl kurios nors iš šių priežasčių finansinį turtą arba finansinį įsipareigojimą galima pradėti vertinti savikaina arba amortizuota savikaina, bet ne tikrąja verte, o balanse pateikiamo finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo tikrąja verte tą dieną tampa jo savikaina arba amortizuota savikaina, atsižvelgiant į tai, kuri iš jų yra tinkama. Bet koks ankstesnis šio turto pelnas arba nuostolis, pripažintas tiesiogiai nuosavybėje pagal 55 paragrafo b) punktą, turi būti apskaitomas:
- a) Jeigu finansinis turtas turi nustatytą galiojimo terminą, šio turto pelno arba nuostolio amortizacijos suma turi būti paskirstoma pelnui arba nuostoliui per visą likusį iki termino laikomos investicijos laiką. Bet koks skirtumas tarp naujos amortizuotos savikainos ir sumos suėjus terminui taip pat turi būti amortizuojamas per likusį finansinio turto laiką naudojant faktinių palūkanų metodą, kaip ir perviršio ir diskonto amortizavimo atveju. Jeigu vėliau sumažėja finansinio turto vertė, bet koks pelnas arba nuostolis, pripažintas tiesiogiai nuosavybėje, pagal 67 paragrafą turi būti pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje.
 - b) Jeigu finansinis turtas neturi nustatyto galiojimo termino, pelnas arba nuostolis turi būti pripažįstamas nuosavybėje tol, kol finansinis turtas bus parduotas arba kitaip perleistas, pripažįstant pelno (nuostolio) ataskaitoje. Jeigu vėliau sumažėja finansinio turto vertė, bet koks ankstesnis pelnas arba nuostolis, pripažintas tiesiogiai nuosavybėje, pagal 67 paragrafą turi būti pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje.
- Pelnas ir nuostoliai
55. Pelnas arba nuostolis, atsirandantis dėl finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo, nesančio apsidraudimo sandorio dalimi (žr. 89-102 paragrafus), tikrosios vertės pokyčio, turi būti pripažįstamas taip:
- a) pelnas arba nuostolis dėl finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo, pateikiamo tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje, turi būti pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje.
 - b) pardavimui skirto finansinio turto pelnas arba nuostolis, išskyrus vertės sumažėjimo nuostolius (žr. 67-70 paragrafus) bei užsienio valiutos keitimo pelną arba nuostolį (žr. A priedėlio AG83 paragrafą), nuosavybės pokyčių ataskaitoje turi būti tiesiogiai priskiriami nuosavybei (žr. I TAS „Finansinės atskaitomybės pateikimas“) tol, kol finansinio turto pripažinimas bus nutrauktas. Tada sukauptas pelnas arba nuostolis, buvęs pripažintas nuosavybėje, turi būti pripažįstamas pelno nuostolio ataskaitoje. Tačiau palūkanos, apskaičiuotos naudojant faktinių palūkanų metodą (žr. 9 paragrafą), pripažįstamos pelno (nuostolio) ataskaitoje (žr. 18 TAS „Pajamos“). Pardavimui skirtos nuosavybės priemonės dividendai pripažįstami pelno (nuostolio) ataskaitoje tada, kai nustatoma šios priemonės turėtojo teisė gauti mokėjimą (žr. 18 TAS).
56. Finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų, apskaitomų amortizuota savikaina (žr. 46 ir 47 paragrafus), pelnas arba nuostolis pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje tada, kai nutraukiamas finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo pripažinimas, sumažėja jo vertė, ir turtas yra amortizuojamas. Tačiau finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų, kurie yra apsidraudimo straipsniai (žr. 78-84 paragrafus ir A priedėlio AG98-AG101 paragrafus), pelnas arba nuostolis turi būti apskaitomas pagal 89-102 paragrafus.

IAS 39

57. *Jeigu ūkio subjektas pripažįsta finansinį turtą pagal atsiskaitymo datos apskaitą (žr. 38 paragrafą ir A priedėlio AG53-AG56 paragrafus), tuomet bet koks turto, gautino laikotarpiu nuo prekybos datos iki atsiskaitymo datos, tikrosios vertės pokytis neturi būti pripažįstamas, jeigu turtas apskaitomas savikaina arba amortizuota savikaina (išskyrus vertės sumažėjimo nuostolius). Tačiau jeigu turtas apskaitomas tikrąja verte, tikrosios vertės pokyčiai turi būti pripažįstami pelno (nuostolio) ataskaitoje arba pripažįstami nuosavybėje pagal 55 paragrafą atitinkamą būdą.*

Finansinio turto vertės sumažėjimas ir neatgavimas

58. *Kiekvieną balanso dieną ūkio subjektas turi įvertinti, ar nėra objektyvių įrodymų apie sumažėjusią finansinio turto arba finansinio turto grupės vertę. Jeigu tokių įrodymų esama, ūkio subjektas, norėdamas nustatyti vertės sumažėjimo nuostolio sumą, taiko: 63 paragrafą (finansiniam turtui, apskaitomam amortizuota savikaina), 66 paragrafą (finansiniam turtui, apskaitomam savikaina) arba 67 paragrafą (finansiniam turtui, skirtam pardavimui).*

59. Finansinio turto arba finansinio turto grupės vertės sumažėja ir vertės sumažėjimo nuostoliai patiriami tada, ir tik tada, jeigu yra objektyvių įrodymų, kad vertė sumažėjo dėl vieno arba keleto įvykių po turto pirminio pripažinimo („nuostolio įvykių“), ir o toks nuostolio įvykis (arba įvykiai) veikia finansinio turto/finansinio turto grupės įvertintus būsimuosius pinigų srautus, kurie gali būti patikimai įvertinti. Vertė daugiausiai sumažėja dėl bendro kelių įvykių poveikio. Labiau tikėtina, kad vertė sumažėjo dėl kelių įvykių jungtinio poveikio. Nuostoliai, kurių tikimasi dėl būsimų įvykių, nėra pripažįstami - net jeigu tokie įvykiai labai tikėtini. Tarp objektyvių įrodymų, kad finansinio turto ar turto grupės vertė yra sumažėjusi, yra stebėjimais pagrįsta informacija, turto savininkui suteikianti žinių apie šiuos nuostolio įvykius:

- a) žymius išleidėjo arba skolininko finansinius sunkumus;
- b) sutarties pažeidimą, pvz., palūkanų arba pagrindinės sumos nemokėjimą;
- c) skolininkui suteiktą nuolaidą dėl ekonominių arba teisinių priežasčių, siejamų su skolininko finansiniais sunkumais, kurios skolininkas kitu atveju nebūtų suteikęs;
- d) didelę tikimybę, kad skolininkas bankrutuos arba bus atliktas kitoks finansinis reorganizavimas;
- e) šio finansinio turto aktyviosios rinkos išnykimą dėl finansinių sunkumų;

arba

- f) stebėjimais pagrįstą informaciją, rodančią, kad įvertinti būsimieji finansinio turto grupės piniginiai srautai nuo pirminio pripažinimo yra labai sumažėję, nors atskiro grupės finansinio turto straipsnio pinigų srautų sumažėjimo kol kas negalima išskirti. Ši informacija apima:

- i) nepalankius skolininkų mokumo statuso pasikeitimus šios turto grupės atžvilgiu (pvz. padidėjusį uždelstų mokėjimų skaičių arba padidėjusį kredito kortelių skolininkų, išnaudojusių kredito limitą ir kas mėnesį mokančių minimalias sumas, skaičių);

arba

- ii) valstybines arba vietos ekonomikos sąlygas, tiesiogiai susijusias su išpareigojimų nevykdymu šios turto grupės atžvilgiu (pvz. nedarbo lygio padidėjimą skolininkų geografinėje teritorijoje, atitinkamos teritorijos turto kainų kritimą dėl hipotekų, naftos kainų kritimą dėl paskolų naftos gamintojams ar nepalankius pramonės sąlygų pokyčius, neigiamai veikiančius skolininkus, susijusius su šia turto grupe).

60. Aktyviosios rinkos išnykimas dėl to, kad šio ūkio subjekto finansinėmis priemonėmis viešai nebeprekiaujama, nėra vertės sumažėjimo įrodymas. Ūkio subjekto kreditingumo įvertinimo pablogėjimas pats savaime taip pat nėra vertės sumažėjimo įrodymas, nors gali tokiu tapti, vertinant jį drauge su kita turima informacija. Finansinio turto tikrosios vertės sumažėjimas žemiau jo savikainos arba amortizuotos savikainos nebūtinai įrodo turto vertės sumažėjimą (pa-vyzdžiui, investicijos į skolos priemonę tikrosios vertės kritimas dėl nerizikinės palūkanų normos augimo).

61. Be 59 paragrafe išvardintų įvykių tipų, objektyvūs investicijos į nuosavybės priemonę vertės sumažėjimo įrodymai apima informaciją apie išleidėjo technologinės, rinkos, ekonominės arba teisinės aplinkos reikšmingus pokyčius, kurių poveikis neigiamas, ir rodo, kad investicija į nuosavybės priemonę gali neatsipirkti. Žymus arba užsitęsęs investicijos į nuosavybės priemonę tikrosios vertės sumažėjimas žemiau jos savikainos taip pat yra objektyvus vertės sumažėjimo įrodymas.
62. Kai kuriais atvejais stebėjimais pagrįsti duomenys, reikalingi finansinio turto vertės sumažėjimo nuostolio sumai įvertinti, gali būti riboti arba nebe visiškai tinkami dabartinėmis aplinkybėmis. Pavyzdžiui, taip gali atsitikti, kai skolininkas turi finansinių sunkumų, o ankstesnių duomenų apie panašius skolininkus yra nedaug. Tokiais atvejais ūkio subjektas turi įvertinti vertės sumažėjimo nuostolio sumą, remdamasis savo patirtimi ir sprendimu. Panašiai ūkio subjektas remiasi savo patirtimi ir sprendimu, pritaikydamas finansinio turto grupei stebėjimu pagrįstą informaciją taip, kad ši atspindėtų dabartinės aplinkybes (žr. AG89 paragrafą). Pagrįstų įvertinimų naudojimas yra esminė finansinės atskaitomybės sudarymo dalis ir netrukdo jos patikimumui.

Finansinis turtas, apskaitomas amortizuota savikaina

63. *Jeigu yra objektyvių įrodymų, kad sumažėjo paskolų, gautinų sumų arba iki termino laikomų investicijų, apskaitomų amortizuota savikaina, vertė, tuomet nuostolio suma vertinama kaip skirtumas tarp turto balansinės vertės ir įvertintų būsimųjų pinigų srautų (neįtraukiant būsimų kredito nuostolių, kol jie nepatirti), diskontuotų taikant pradinę faktinę šio finansinio turto palūkanų normą (t.y. faktinę palūkanų normą, apskaičiuotą pirminio pripažinimo metu), dabartinės vertės. Turto balansinė vertė turi būti sumažinama tiesiogiai arba per nuvertėjimo sąskaitą. Nuostolio suma turi būti pripažįstama pelno (nuostolio) ataskaitoje.*
64. Ūkio subjektas visų pirma įvertina objektyvių vertės sumažėjimo įrodymų buvimą individualiai kiekvieno atskirai reikšmingo finansinio turto atžvilgiu, o kiekvieno atskirai nereikšmingo turto atžvilgiu – individualiai arba bendrai (žr. 59 paragrafą). Jeigu ūkio subjektas nustato, kad nėra jokių objektyvių įrodymų dėl individualiai vertinamo finansinio turto vertės sumažėjimo (nepriklausomai nuo to, ar tas turtas reikšmingas, ar ne), tuomet jis įtraukia tokį turtą į finansinio turto grupę su panašia kredito rizikos charakteristika ir galimą vertės sumažėjimą įvertina bendrai. Individualiai įvertintas dėl galimo vertės sumažėjimo turtas, kurio atžvilgiu nuostolis dėl vertės sumažėjimo buvo pripažintas arba tebėra pripažįstamas, neįtraukiamas į bendrą vertės sumažėjimo įvertinimą.
65. *Jeigu vėlesniu atskaitomybės laikotarpiu nuostolis dėl vertės sumažėjimo mažėja, ir tai gali būti objektyviai siejama su įvykiu, įvykusi jau po vertės sumažėjimo pripažinimo (pvz., pagerėjusiu skolininko kreditingumu), tuomet anksčiau pripažintas nuostolis dėl vertės sumažėjimo turi būti panaikinamas tiesiogiai arba koreguojant nuvertėjimo sąskaitą. Panaikinus nuostolį, finansinio turto balansinė vertė neturi viršyti jo amortizuotos savikainos, tokios, kokia būtų buvusi vertės sumažėjimo panaikinimo dieną, jeigu nebūtų buvęs pripažintas joks vertės sumažėjimas. Nuostolio panaikinimo suma turi būti pripažįstama pelno (nuostolio) ataskaitoje.*

Finansinis turtas, apskaitomas savikaina

66. *Jeigu yra objektyvių įrodymų, kad yra sumažėjo nekotiruotos nuosavybės priemonės, neapskaitomos tikrąja verte (nes jos tikrosios vertės neįmanoma patikimai nustatyti), vertė arba išvestinio turto, siejamo su tokia nekotiruota nuosavybės priemone (ir už kurį turi būti atsiskaitoma tą priemonę pristatant) vertė, šio nuostolio suma vertinama kaip skirtumas tarp finansinio turto balansinės vertės ir jo įvertintų būsimųjų pinigų srautų, diskontuotų dabartine panašaus finansinio turto grąžinamųjų išmokų rinkos norma, dabartinės vertės (žr. 46 paragrafo c) punktą ir A priedėlio AG80 ir AG81 paragrafus). Tokie nuostoliai dėl vertės sumažėjimo neturi būti panaikinami.*

Pardavimui skirtas finansinis turtas

67. *Kai pardavimui skirto finansinio turto tikrosios vertės sumažėjimas yra tiesiogiai priskiriamas nuosavybei, be to, atsiranda objektyvių įrodymų apie turto vertės sumažėjimą (žr. 59 paragrafą), tuomet kaupiamasis nuostolis, buvęs tiesiogiai priskirtas nuosavybei, turi būti pašalinamas iš nuosavybės ir pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje, net jeigu finansinio turto pripažinimas nenutraukiamas.*
68. *Kaupiamojo nuostolio suma, pašalinama iš nuosavybės ir pripažįstama pelno (nuostolio) ataskaitoje pagal 67 paragrafą, turi būti nustatoma kaip skirtumas tarp įsigijimo savikainos (grynasis atlygis ir grynoji amortizacijos suma) ir dabartinės tikrosios vertės, atimant bet kokį šio finansinio turto vertės sumažėjimo nuostolį, anksčiau buvusį pripažintą pelno (nuostolio) ataskaitoje.*

IAS 39

69. *Investicijos į nuosavybės priemonę, kuri klasifikuojama kaip skirta pardavimui, pelno (nuostolio) ataskaitoje pripažįstami vertės sumažėjimo nuostoliai neturi būti panaikinami per pelno (nuostolio) ataskaitą.*
70. *Jeigu vėlesniu atskaitomybės laikotarpiu skolos priemonės, klasifikuojamos kaip skirtos pardavimui, tikroji vertė padidėja, ir šis padidėjimas gali būti objektyviai susietas su įvykiu, įvykusių jau pripažinus vertės sumažėjimo nuostolį pelno (nuostolio) ataskaitoje, tuomet vertės sumažėjimo nuostolis turi būti panaikinamas, panaikinimo suma pripažįstant pelno (nuostolio) ataskaitoje.*

APSIDRAUDIMAS NUO RIZIKOS

71. *Jeigu apsidraudimo priemonę ir apsidraudimo straipsnį sieja įvardinti apsidraudimo santykiai, apibūdinami 85-88 paragrafuose ir A priedėlio AG102-AG104 paragrafuose, tuomet apsidraudimo priemonės ir apsidraudimo straipsnio pelnas arba nuostolis apskaitomi pagal 89-102 paragrafus.*

Apsidraudimo priemonės

Apsidraudimo priemonės

72. Šiame Standarte neribojamos aplinkybės, kada išvestinė priemonė gali būti įvardijama kaip apsidraudimo priemonė, jeigu įvykdomos 88 paragrafe išdėstytos sąlygos. Išimtis daroma kai kuriems parduotiems pasirinkimo sandoriams (žr. A priedėlio AG94 paragrafą). Tačiau neišvestinis finansinis turtas arba įsipareigojimas gali būti įvardijamas kaip apsidraudimo priemonė tik apsidraudžiant nuo užsienio valiutos rizikos.
73. Apsidraudimo sandorių apskaitoje apsidraudimo priemonėmis gali būti įvardijamos tik tos priemonės, apimančios šalį, kuri yra išorės šalis atskaitomybę teikiančiojo ūkio subjekto (t.y. grupės, segmento arba individualaus ūkio subjekto, kurio(s) atskaitomybė sudaroma) atžvilgiu. Nors atskira konsoliduotos įmonių grupės įmonė arba atskiro ūkio subjekto vidaus padaliniai gali sudaryti apsidraudimo sandorius su kitomis grupės įmonėmis arba vidaus padaliniais, konsolidavimo metu visi tokie vidiniai sandoriai eliminuojami. Todėl grupės konsoliduotoje finansinėje atskaitomybėje tokie apsidraudimo sandoriai neatitinka apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijų. Tačiau jie gali tenkinti apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijus individualioje arba atskiroje grupės vidaus įmonės arba segmento atskaitomybėje, jeigu yra sudaryti su šalimi, kuri yra išorės šalis tos atskiros įmonės arba segmento atžvilgiu.

Apsidraudimo priemonių įvardijimas

74. Paprastai bendrai apsidraudimo priemonės sumai yra taikomas vienas tikrosios vertės matas, o veiksniai, nulemiantys tikrosios vertės pokyčius, yra vieni nuo kitų priklausomi. Taigi ūkio subjektas įvardija apsidraudimo santykius visos apsidraudimo priemonės atžvilgiu. Leidžiamos tik šios išimty:

- a) pasirinkimo sandorio sutarties vidinės vertės ir laiko vertės atskyrimas, įvardijant apsidraudimo priemone tik pasirinkimo sandorio vidinės vertės pokytį ir neįtraukiant laiko vertės pokyčio;

ir

- b) išankstinio sandorio palūkanų elemento ir momentinės kainos atskyrimas.

Šios išimty leidžiamos, nes pasirinkimo sandorio vidinę vertę ir išankstinio sandorio perviršį paprastai galima vertinti atskirai. Dinamiškos apsidraudimo strategijos atveju, įvertinant tiek pasirinkimo sandorio vidinę, tiek laiko vertę, gali būti taikoma apsidraudimo sandorių apskaita.

75. Apsidraudimo sandorio apsidraudimo priemone gali būti įvardijama visos apsidraudimo priemonės proporcinga dalis – pvz., 50 procentų sąlyginės sumos. Tačiau apsidraudimo santykių negalima įvardyti vien tik tai laikotarpio daliai, kada apsidraudimo priemonė dar yra nepadengta.
76. Viena apsidraudimo priemonė gali būti įvardijama apsidraudimu nuo daugiau negu vienos rūšies rizikos, jeigu: a) rizikos rūšis, nuo kurių apsidrausta, galima aiškiai išskirti; b) galima aiškiai parodyti apsidraudimo veiksmingumą; ir c) įmanoma užtikrinti, kad apsidraudimo priemonė ir skirtingos rizikos padėty bus išskirtos ir įvardintos.

77. Dvi arba daugiau išvestinės priemonės ar jų proporcingos dalys (o valiutos rizikos apsidraudimo atveju – dvi arba daugiau neišvestinių priemonių ar jų proporcingų dalių, arba išvestinių ir neišvestinių priemonių ar jų proporcingų dalių derinys) gali būti sujungtos ir bendrai įvardijamos apsidraudimo priemone; taip pat ir tada, kai su vienomis išvestinėmis priemonėmis susijusi(-ios) rizika(-os) yra užskaitoma(-os) su kitomis išvestinėmis priemonėmis susijusia(-ių) rizika(-ų). Tačiau palūkanų normos intervalas arba kita išvestinė priemonė, jungianti parduotą pasirinkimo sandorį ir nupirktą pasirinkimo sandorį, neatitinka apsidraudimo priemonės kriterijų, jei savo esme ji yra grynas parduotas pasirinkimo sandoris (už kurį gaunamas grynasis perviršis). Ir panašiai, dvi arba daugiau priemonių (ar jų proporcingų dalių) gali būti įvardijamos apsidraudimo priemone tik tuo atveju, jeigu nė viena iš jų nėra parduotas pasirinkimo sandoris arba grynasis parduotas pasirinkimo sandoris.

Apdraustieji straipsniai

Kvalifikuojami straipsniai

78. Apsdraustuojų straipsniu gali būti pripažintasis turtas arba įsipareigojimas, nepripažintasis tvirtas pasižadėjimas, labai tikėtinas prognozuojamas sandoris arba grynoji investicija į užsienyje veikiančią įmonę. Apsdraustuojų straipsniu gali būti: a) pavienis turtas, įsipareigojimas, tvirtas pasižadėjimas, labai tikėtinas prognozuojamas sandoris arba grynoji investicija į užsienyje veikiančią įmonę, b) turto, įsipareigojimų, tvirtų pasižadėjimų, labai tikėtinų prognozuojamų sandorių arba grynųjų investicijų į užsienyje veikiančią įmonę grupė, pasižyminti panašiomis rizikos charakteristikomis, arba c) grupės apsidraudimo nuo palūkanų normos rizikos atveju, finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų, besidalijančių rizika, nuo kurios jie yra apsidraudžiami, grupės dalis.
79. Kitaip negu paskolos ir gautinos sumos, iki termino laikoma investicija negali būti straipsniu, skirtu apsidrausti nuo palūkanų normos rizikos arba išankstinio mokėjimo rizikos, nes, investiciją įvardijant laikoma iki termino reiškia, kad būtina ją išlaikyti, iki termino neatsižvelgiant į tokios investicijos tikrosios vertės arba pinigų srautų pokyčius, priskirtinus palūkanų normų pasikeitimams. Tačiau iki termino laikoma investicija gali būti straipsnis, apdraudžiantis nuo užsienio valiutų keitimo kursų pokyčių rizikos ir kredito rizikos.
80. Apsdraudimo sandorių apskaitoje apdraustaisiais straipsniais gali būti įvardijamas tik tas turtas, įsipareigojimai, tvirti pasižadėjimai arba labai tikėtini prognozuojami sandoriai, į kuriuos įsitraukia išorės šalis (apsidraudžiančiojo ūkio subjekto atžvilgiu). Tai reiškia, kad apdraudimo sandorių apskaita gali būti taikoma tos pačios grupės įmonių arba segmentų sudaromiems sandoriams tik šių įmonių ar segmentų individualiose arba atskirose finansinėse ataskaitose, o ne konsoliduotoje grupės finansinėje atskaitomybėje. Gali būti išimtis, kai grupės vidaus piniginių straipsnio (pvz., gautino/mokėtino tarp dviejų dukterinių įmonių) užsienio valiutos rizika konsoliduotoje finansinėje atskaitomybėje gali atitikti apdraustojo straipsnio kriterijus, jeigu dėl užsienio valiutos keitimo kursų gaunamas pelnas arba nuostolis nėra visiškai eliminuojamas konsoliduojant pagal 21 TAS „Užsienio valiutos kursų pasikeitimo įtaka rezultatams“. 21 TAS nurodoma, kad grupės vidaus piniginių straipsnių pelnas arba nuostoliai dėl užsienio valiutos keitimo nėra visiškai eliminuojami konsolidavimo metu tada, kai dvi grupės įmonės, kurių funkcinės valiutos skiriasi, pasikeičia piniginiu straipsniu.

Finansinių straipsnių įvardijimas apdraustaisiais straipsniais

81. Jeigu finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas yra apdraudimo straipsnis atsižvelgiant į rizikas, susijusias tik su jo pinigų srautų arba tikrosios vertės dalimi (vienu arba daugiau pasirinktų sutartinių pinigų srautų arba jų dalių, arba tam tikra tikrosios vertės procentų dalimi) tada, jei galima įvertinti apdraudimo veiksmingumą. Pavyzdžiui, turto arba įsipareigojimo, už kurį mokamos palūkanos, identifikuojama ir atskirai įvertinama palūkanų normos rizikos dalis gali būti įvardijama apdraustąja rizika (pvz., nerizikinė palūkanų norma arba visos apdraustajai finansinei priemonei būdingos palūkanų normos rizikos pagrindinis palūkanų normos komponentas).
- 81A. Finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų portfelio tikrosios vertės apdraudimo nuo palūkanų normos rizikos atveju (ir tik šiuo atveju) apdraustoji dalis gali būti įvardijama valiutos suma (pvz. dolerių, eurų, svarų sterlingų arba rendų), o ne atskiru turtu (ar įsipareigojimais). Nors siekiant valdyti riziką, į portfelį gali būti įtraukti tiek turtas, tiek įsipareigojimai, tačiau įvardijamoji suma turi būti turto suma arba įsipareigojimų suma. Grynosios sumos, jungiančios turtą ir įsipareigojimus, toks įvardijimas neleidžiamas. Ūkio subjektas gali apsidrausti nuo dalies palūkanų normos rizikos, siejamos su įvardytąja suma. Pavyzdžiui, portfelio su turtu, už kurį reikia mokėti iš anksto, apsidraudimo atveju ūkio subjektas gali apsidrausti tikrosios vertės pokytį, priskirtiną apsidraustosios palūkanų normos pokyčiui, daugiau pagal tikėtinas, o ne sutartine kainų keitimosi datas. [...]

IAS 39

Nefinansinių straipsnių įvardijimas apdraustaisiais straipsniais

82. *Jeigu apdraudžiamasis apdraudimo straipsnis yra nefinansinis turtas arba nefinansinis įsipareigojimas, jis turi būti įvardijamas apdraudimo straipsniu dėl: a) užsienio valiutos rizikos arba b) visas, nuo visų rizikos rūšių, jeigu sunku išskirti ir vertinti atitinkamą pinigų srautų arba tikrosios vertės pokyčių dalį, priskirtiną specifinei rizikai, kitaip, negu užsienio valiutos rizika.*

Straipsnių grupių įvardijimas apdraustaisiais straipsniais

83. Panašus turtas arba panašūs įsipareigojimai turi būti sujungiami ir apsidraudžiami kaip bendra grupė tik tada, jeigu atskiriems turto arba įsipareigojimų straipsniams grupėje priklauso rizika, dėl kurios sudaromas apdraudimas. Be to, tikrosios vertės pokytis, priskirtinas kiekvieno atskiro grupės apdraudimo nuo rizikos straipsniui, turėtų būti apytikriai proporcingas bendram tikrosios vertės pokyčiui dėl rizikos, nuo kurios ši straipsnių grupė apsidrausta.
84. Kadangi ūkio subjektas, įvertindamas apsidraudimo veiksmingumą, lygina apsidraudimo priemonės (arba panašių apsidraudimo priemonių grupės) tikrosios vertės arba pinigų srauto pokytį su apdraustojo straipsnio (arba panašių apdraustųjų straipsnių grupės) tikrosios vertės arba pinigų srauto pokyčiu, apsidraudimo priemonės lyginimas su bendrąja grynąja padėtimi (pavyzdžiui, sudedant visą fiksuotos normos turtą su visais fiksuotos normos ir panašaus galiojimo termino įsipareigojimais), o ne su konkrečiu apsidraustuoju straipsniu, neatitinka apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijų.

Apsidraudimo sandorių apskaita

85. Apskaitant apsidraudimo sandorius, pripažįstamas apsidraudimo priemonės ir apdraudžiamąjį straipsnį tikrųjų verčių pasikeitimų tarpusavio užskaitos poveikis pelnui arba nuostoliui.
86. *Apsidraudimo santykiai yra trijų tipų:*
- a) *tikrosios vertės apsidraudimo sandoris: apsidraudimas nuo pripažintojo turto ar įsipareigojimo, nepripažintojo tvirto pasižadėjimo arba apibrėžtos tokio turto, įsipareigojimo ar tvirto pasižadėjimo dalies galimų tikrosios vertės pokyčių, kurie priskirtini tam tikrai rizikai ir gali turėti įtakos pelnui arba nuostoliui.*
 - b) *pinigų srautų apsidraudimo sandoris: apsidraudimas nuo pinigų srautų kintamumo, kuris: i) priskirtinas tam tikrai rizikai, siejamai su pripažintuoju turto ar įsipareigojimu (pavyzdžiui, visais arba kuriais būsimais skolos su kintančia palūkanų norma palūkanų mokėjimais) arba su labai tikėtina prognozuojamu sandoriu ir (ii) galėtų paveikti pelną arba nuostolį.*
 - c) *grynosios investicijos į užsienio įmonę apsidraudimo sandoris, apibūdinta 21 TAS.*
87. Tvirto pasižadėjimo apsidraudimas nuo užsienio valiutos rizikos gali būti apskaitomas kaip tikrosios vertės apsidraudimas ar pinigų srauto apsidraudimas.
88. *Apsidraudimo santykiai atitinka apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijus, nurodytus 89-102 paragrafuose tada, ir tik tada, jeigu vykdomos visos žemiau nurodytos sąlygos.*
- a) *apsidraudimo pradžioje parengiamas formalus apsidraudimo santykių, ūkio subjekto rizikos valdymo tikslų ir apsidraudimo strategijos nustatymas ir dokumentavimas. Toks dokumentavimas turi apimti apsidraudimo priemonės, apdraudžiamąjį straipsnį arba sandorio identifikavimą, rizikos, nuo kurios apsidraudžiama, pobūdį ir tai, kaip šis ūkio subjektas rengiasi įvertinti apsidraudimo priemonės veiksmingumą užskaityti apdraustojo straipsnio tikrosios vertės arba pinigų srauto pokyčius, priskirtinus rizikai, nuo kurios apsidraudžiama.*
 - b) *Tikimasi, kad apsidraudimas bus labai veiksmingas (žr. A Priedėlio AG105-AG113 paragrafus) siekiant tikrosios vertės arba pinigų srautų, priskirtinų rizikai, nuo kurios apsidraudžiama, pokyčių užskaitymo ir laikantis rizikos valdymo strategijos, pačioje pradžioje dokumentuotos tų konkrečių apsidraudimo santykių atžvilgiu.*

- c) *Apsidraudžiant pinigų srautus, prognozuojamasis sandoris, esantis apsidraudimo objektu, turi būti labai tikėtinas ir susijęs su pinigų srautų kitimu, galinčių paveikti pelną arba nuostolį, rizika.*
- d) *Apsidraudimo sandorio veiksmingumą galima patikimai įvertinti, t.y. galima patikimai įvertinti apdraustojo straipsnio tikrąją vertę arba pinigų srautus, priskirtinus rizikai, nuo kurios apsidrausta, ir apsidraudimo priemonės tikrąją vertę (nurodymus, kaip nustatyti tikrąją vertę, žr. 46 ir 47 paragrafuose bei A Priedėlio AG80 ir AG81 paragrafuose).*
- e) *Apsidraudimo sandoris vertinamas pagal pastovų pagrindą, nustatant, kad per visus finansinės atskaitomybės laikotarpius, kurių atžvilgiu buvo nustatytas šis apsidraudimas, jis buvo labai veiksmingas.*

Tikrosios vertės apsidraudimo sandoriai

89. *Jeigu tikrosios vertės apsidraudimo sandoris per visą atskaitomybės laikotarpį atitinka 88 paragrafe nurodytas sąlygas, jis turi būti apskaitomas:*

- a) *pelnas arba nuostolis dėl apsidraudimo priemonės pakartotino įvertinimo tikrąja verte (išvestinės apsidraudimo priemonės atveju), o užsienio valiutos komponento balansine verte pagal 21 TAS (neišvestinės apsidraudimo priemonės atveju) turi būti įtraukiamas į pelno (nuostolio) ataskaitą;*

ir

- b) *apsidraustojo straipsnio pelnu arba nuostoliu, priskirtinu rizikai, nuo kurios buvo apsidrausta, turi būti koreguojama apdraustojo straipsnio balansinė vertė ir ji turi būti įtraukiama į pelno (nuostolio) ataskaitą. Tai taikoma, jeigu apdraustasis straipsnis kitu atveju vertinamas savikaina. Pelno arba nuostolio, priskirtino rizikai, nuo kurios buvo apsidrausta įtraukimas į pelno (nuostolio) ataskaitą tinkamas tada, jeigu apdraustasis straipsnis yra pardavimui skirtas finansinis turtas.*

89A. *Apsidraudžiant finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų portfelio dalies tikrąją vertę nuo palūkanų normos rizikos (ir tik tokio apsidraudimo atveju) 89 paragrafo b) punkto reikalavimas gali būti tenkinamas pateikiant pelną arba nuostolį, priskirtiną apdraustajam straipsniui, vienu iš šių būdų:*

- a) *viena atskira straipsnio eilutė turto dalyje – tais kainų keitimosi laikotarpiais, kada apdraustasis straipsnis yra turtu; arba*
- b) *viena atskira straipsnio eilutė įsipareigojimų dalyje – tais kainų keitimosi laikotarpiais, kada apdraustasis straipsnis yra įsipareigojimu.*

Atskiros straipsnių eilutės, nurodytos aukščiau pateiktuose a) ir b) punktuose, turi būti pateikiamos greta finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų. Šiose straipsnių eilutėse esančios sumos turi būti pašalinamos iš balanso tada, kai nutraukiamas turto arba įsipareigojimų, su kuriais jos yra susijusios, pripažinimas.

90. *Jeigu apsidrausta tik nuo tam tikrų rizikos rūšių, priskirtinų apdraustajam straipsniui, tuomet pripažįstami apdraustojo straipsnio tikrosios vertės pokyčiai, nesiejami su tokia rizika, pripažįstami 55 paragrafe nurodyta tvarka.*

91. *Ūkio subjektas turi perspektyviai nutraukti 89 paragrafe nurodytą apsidraudimo sandorių apskaitą, jeigu:*

- a) *baigiasi apsidraudimo priemonės galiojimo laikas arba ji parduodama, panaikinama arba panaudojama (šiuo atveju, apsidraudimo priemonės pakeitimas arba pavertimas kita apsidraudimo priemone nėra jos galiojimo laiko baigimasis arba panaikinimas, jei toks pakeitimas arba pratęsimas yra ūkio subjekto dokumentuose nurodytos apsidraudimo strategijos dalis);*

- b) *apsidraudimas nebetenkina apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijų pagal 88 paragrafą;*

arba

- c) *ūkio subjektas panaikina priskyrimą.*

IAS 39

92. *Bet koks apsidraustosios finansinės priemonės, vertinamos amortizuota savikaina, balansinės vertės koregavimas, kylantis dėl 89 paragrafo b) punkte nurodytos priežasties (o portfelio apsidraudimo nuo palūkanų normos rizikos atveju, 89A paragrafe apibūdintas atskiros balanso straipsnio eilutės koregavimas) turi būti amortizuojamas pelno arba nuostolio atžvilgiu. Amortizavimas gali prasidėti iškart po koregavimo, ir ne vėliau negu tada, kai apdraustąjį straipsnį bus nustota koreguoti dėl jo tikrosios vertės pokyčių, priskirtinų rizikai, nuo kurios apsidrausta. Koregavimas grindžiamas perskaičiuota faktine palūkanų norma amortizacijos pradžios dieną. Tačiau, jeigu, apsidraudus finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų portfelio tikrąją vertę nuo palūkanų normos rizikos (ir tik šiuo apsidraudimo atveju), amortizavimas naudojant perskaičiuotą faktinę palūkanų normą yra neįmanomas, tuomet koregavimo suma turi būti amortizuojama naudojant tiesinį metodą. Koregavimo suma turi būti visiškai amortizuojama iki finansinės priemonės galiojimo pabaigos, o portfelio apsidraudimo nuo palūkanų normos rizikos atveju - iki atitinkamų kainų keitimosi laiko pabaigos.*
93. Kai nepripažintasis tvirtas pasižadėjimas įvardijamas apsidraustuoju straipsniu, vėlesnis kaupiamasis šio tvirto pasižadėjimo tikrosios vertės pokytis, priskirtinas rizikai, nuo kurios apsidrausta, pripažįstamas turtu arba įsipareigojimu, o jo atitinkamas vertės pokytis pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje (žr. 89 b) paragrafo punktą). Apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pokyčiai taip pat pripažįstami pelno (nuostolio) ataskaitoje.
94. Kada ūkio subjektas prisiima tvirtą pasižadėjimą (esantį apdraustuoju straipsniu su apsidrausta tikrąja verte) įsigyti turtą arba prisiimti įsipareigojimą, tuomet turto arba įsipareigojimo, atsirandančio dėl ūkio subjekto prisiimto tvirto pasižadėjimo, pradinė balansinė vertė pakoreguojama taip, kad apimtų kaupiamąjį tvirto pasižadėjimo tikrosios vertės pokytį, priskirtiną rizikai, nuo kurios apsidrausta, ir pripažintą balanse.

Pinigų srautų apsidraudimo sandoriai

95. *Jei pinigų srautų apsidraudimo sandoriai per visą atskaitomybės laikotarpį atitinka 88 paragrafe nurodytas sąlygas, jis turi būti apskaitomas:*
- a) *ta apsidraudimo priemonės pelno arba nuostolio dalis, kuri, kaip nustatyta, yra veiksmingas apsidraudimo sandoris (žr. 88 paragrafą), turi būti pripažįstama tiesiogiai nuosavybėje, parodant nuosavybės pokyčių ataskaitoje (žr. 1 TAS);*
- ir
- b) *neveiksmingoji apsidraudimo priemonės pelno arba nuostolio dalis turi būti pripažįstama pelno (nuostolio) ataskaitoje.*
96. Detaliau pinigų srautų apsidraudimas apskaitomas taip:
- a) atskira nuosavybės sudedamoji dalis, siejama su apdraustuoju straipsniu, koreguojama iki mažesnės iš šių (absoliučių) sumų:
- i) nuo apsidraudimo sandorio pradžios sukaupto apsidraudimo priemonės pelno arba nuostolio;
- ir
- ii) apdraustojo straipsnio tikėtinų būsimųjų pinigų srautų tikrosios vertės (dabartinės vertės) sukaupto pokyčio nuo apsidraudimo pradžios;
- b) bet koks likęs apsidraudimo priemonės arba jos įvardyto komponento (nesančio veiksminga apsidraudimo priemonė) pelnas ar nuostolis įtraukiamas į pelno (nuostolio) ataskaitą;
- ir
- c) jeigu ūkio subjekto dokumentuotoje rizikos valdymo strategijoje, skirtoje konkrečiam apsidraudimo sandoriui, įvertinant apsidraudimo veiksmingumą neįtraukiama tam tikra apsidraudimo priemonės sudedamoji pelno arba nuostolio arba susijusių pinigų srautų dalis (žr. 74, 75 paragrafus ir 88 paragrafo punktą a)), ši neįtraukta sudedamoji pelno arba nuostolio dalis pripažįstama pagal 55 paragrafą.

97. Jeigu prognozuojamo apsidraudimo sandorio atveju vėliau pripažįstamas finansinis turtas arba finansinis įsipareigojimas, tuomet susijęs pelnas arba nuostolis, buvęs pripažintas tiesiogiai nuosavybėje pagal 95 paragrafą, turi būti perklasifikuojamas į pelną arba nuostolį tuo pačiu laikotarpiu arba tais laikotarpiais, kada įgytasis turtas ar prisiimtas įsipareigojimas veikia pelną arba nuostolį (pvz. laikotarpiais, kai pripažįstamos pajamos arba sąnaudos dėl palūkanų). Tačiau jeigu ūkio subjektas nesitiki viso arba dalies nuostolio, pripažinto tiesiogiai nuosavybėje, atgauti per vieną arba daugiau būsimųjų atskaitomybės laikotarpių, tuomet sumą, kurios nebesitiki atgauti, jis turi perklasifikuoti pelnu arba nuostoliu.
98. Jeigu prognozuojamo apsidraudimo sandorio atveju vėliau pripažįstamas nefinansinis turtas arba nefinansinis įsipareigojimas, arba prognozuojamas sandoris dėl nefinansinio turto arba nefinansinio įsipareigojimo tampa tvirtu pasižadėjimu, kuriam taikomas tikrosios vertės apsidraudimas, tuomet reikia taikyti vieną iš žemiau pateiktų punktų, a) arba b):
- a) Ūkio subjektas susijęs pelną arba nuostolį, buvusį tiesiogiai pripažintą nuosavybe pagal 95 paragrafą, turi perklasifikuoti pelnu arba nuostoliu tuo pačiu atskaitomybės laikotarpiu arba tais laikotarpiais, kada įgytasis turtas arba prisiimtas įsipareigojimas veikia pelną arba nuostolį (pvz., laikotarpiais, kai yra pripažįstamos nusidėvėjimo sąnaudos arba pardavimo savikaina). Tačiau jeigu ūkio subjektas nesitiki viso arba dalies nuostolio, tiesiogiai pripažinto nuosavybe, atgauti per vieną arba daugiau būsimųjų atskaitomybės laikotarpių, tuomet sumą, kurios nebesitiki atgauti, jis turi perklasifikuoti pelnu arba nuostoliu.
- b) Susijęs pelną arba nuostolį, buvusį pripažintą tiesiogiai nuosavybėje pagal 95 paragrafą, jis iš ten pašalina ir įtraukia į turto arba įsipareigojimo pradinę savikainą ar kitą balansinę vertę.
99. Ūkio subjektas turi pasirinkti 98 paragrafo punktą a) arba b) savo apskaitos politika ir taikyti jį nuosekliai visiems apsidraudimo sandoriams, su kuriais siejamas 98 paragrafas.
100. Pinigų srautų apsidraudimų, neaptariamų 97 ir 98 paragrafuose, sumos, buvusios pripažintos tiesiogiai nuosavybėje, turi būti pripažįstamos pelno (nuostolio) ataskaitoje, tuo pačiu laikotarpiu arba laikotarpiais, kada apsidraustasis prognozuojamas sandoris veikia pelną arba nuostolį (pavyzdžiui, kai įvyksta prognozuotasis pardavimas).
101. Ūkio subjektas turi perspektyviai nutraukti 95–100 paragrafuose aprašytų apsidraudimo sandorių apskaitą, jeigu atsiranda bent viena iš šių aplinkybių:
- a) baigiasi apsidraudimo priemonės galiojimo laikas, ji parduodama, panaikinama arba panaudojama (šiose kontekste apsidraudimo priemonės pakeitimas arba pratęsimas kita apsidraudimo priemone nelaikomas jos galiojimo pabaiga arba panaikinimu, jei toks pakeitimas arba pratęsimas yra ūkio subjekto dokumentuotos apsidraudimo strategijos dalis). Šiuo atveju sukauptas apsidraudimo priemonės pelnas arba nuostolis, tebepripažįstamas tiesiogiai nuosavybėje nuo to atskaitomybės laikotarpio, kada apsidraudimas buvo veiksmingas (žr. 95 paragrafo punktą a)), turi išlikti atskirai pripažįstamas nuosavybėje tol, kol įvyks prognozuojamasis sandoris. Sandoriui įvykus, taikomas 97, 98 arba 100 paragrafas.
- b) Apsidraudimas nebetenkina 88 paragrafe nurodytų apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijų. Šiuo atveju sukauptas apsidraudimo priemonės pelnas arba nuostolis, tebepripažįstamas tiesiogiai nuosavybėje nuo to atskaitomybės laikotarpio, kada apsidraudimas buvo veiksmingas (žr. 95 paragrafo punktą a)), turi išlikti atskirai pripažįstamas nuosavybėje tol, kol įvyks prognozuojamasis sandoris. Sandoriui įvykus, taikomas 97, 98 arba 100 paragrafas.
- c) Nebesitikima, kad įvyks prognozuotasis sandoris. Šiuo atveju bet koks susijęs sukauptas apsidraudimo priemonės pelnas arba nuostolis, tebepripažįstamas tiesiogiai nuosavybėje nuo to laikotarpio, kada apsidraudimas buvo veiksmingas (žr. 95 paragrafo punktą a)), turi būti pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje. Gali būti išlikusi prognozuojamojo sandorio, kuris nebėra labai tikėtinas (žr. 88 paragrafo punktą c)), nedidelė tikimybė.
- d) Ūkio subjektas panaikina įvardijimą (priskyrimą). Prognozuojamo sandorio apsidraudimo metu sukauptas apsidraudimo priemonės pelnas arba nuostolis, tebepripažįstamas tiesiogiai nuosavybėje nuo to atskaitomybės laikotarpio, kada apsidraudimas buvo veiksmingas (žr. 95 paragrafo punktą a)), turi išlikti atskirai pripažįstamas nuosavybėje tol, kol prognozuojamasis sandoris įvyks arba kol išnyks jo tikimybė. Sandoriui įvykus, taikomas 97, 98 arba 100 paragrafas. Jeigu sandorio nebesitikima, sukauptas pelnas arba nuostolis, buvęs pripažintas tiesiogiai nuosavybėje, turi būti pripažįstamas pelno (nuostolio) ataskaitoje.

IAS 39

Grynosios investicijos apsidraudimo sandoriai

102. Grynosios investicijos į užsienio įmonę apsidraudimo sandorių, įskaitant piniginių straipsnių, apskaitomo kaip grynosios investicijos dalis, apsidraudimą (žr. 21 TAS), apskaita yra panaši į pinigų srautų apsidraudimo apskaitą:
- a) apsidraudimo priemonės pelno arba nuostolio dalis, nustatyta kaip veiksmingas apsidraudimo sandoris (žr. 88 paragrafą), turi būti pripažįstama tiesiogiai nuosavybėje nuosavybės pokyčių ataskaitoje (žr. 1 TAS);
- ir
- b) neveiksmingoji dalis turi būti pripažįstama pelno (nuostolio) ataskaitoje.

Apsidraudimo priemonės pelnas arba nuostolis, siejamas su veiksmingąja apsidraudimo dalimi ir tiesiogiai pripažįstamas nuosavybe, turi būti pripažintas pelno (nuostolio) ataskaitoje tada, kai bus perleista užsienyje veikianti įmonė.

ĮSIGALIOJIMO DATA IR PEREINAMOSIOS NUOSTATOS

103. Ūkio subjektas turi taikyti šį Standartą (įskaitant pataisymus, išleistus 2004 m. kovo mėn.) metiniams finansinės atskaitomybės laikotarpiams, prasidedantiems 2005 m. sausio 1 d. arba vėliau. Leidžiamas ankstesnis Standarto taikymas. Ūkio subjektas neturi taikyti šio Standarto (nei pataisymų, išleistų 2004 m. kovo mėn.) metiniams finansinės atskaitomybės laikotarpiams, prasidedantiems prieš 2005 m. sausio 1 d., jeigu jis kartu netaiko 32 TAS (išleisto 2003 m. gruodžio mėn.) Jeigu ūkio subjektas taiko šį Standartą atskaitomybės laikotarpiui, prasidedančiam prieš 2005 m. sausio 1 d., jis turi atskleisti šį faktą.
104. Šis Standartas turi būti taikomas retrospektyviai, išskyrus 105-108 paragrafuose nurodytus atvejus. Anksčiausiojo pateikto atskaitomybės laikotarpio pradinis nepaskirstytojo pelno likutis, taip pat visos kitos lyginamosios sumos turi būti koreguojamas(-os) taip, tarsi šis Standartas būtų buvęs taikomas visada, jeigu informacijos pataisymas nėra neįmanomas. Jeigu pataisymas neįmanomas, ūkio subjektas turi atskleisti šį faktą ir nurodyti informacijos pataisymų mastą.
105. Kai šis Standartas taikomas pirmą kartą, ūkio subjektui leidžiama anksčiau pripažintą finansinį turtą ar finansinį įsipareigojimą įvardyti finansiniu turtu ar finansiniu įsipareigojimu, vertinamu tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje arba skiriamu pardavimui, nepaisant 9 paragrafo reikalavimo tokį įvardijimą atlikti pirminio pripažinimo metu. Bet kokio tokio finansinio turto, įvardijamo skirtu pardavimui, visus sukauptus tikrosios vertės pokyčius ūkio subjektas turi pripažinti atskiru nuosavybės komponentu tol, kol įvyks pripažinimo nutraukimas arba sumažės vertė – tada ūkio subjektas sukauptąjį pelną arba nuostolį turi perkelti į pelno (nuostolio) ataskaitą. Kiekvienos finansinės priemonės, įvardijamos tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje arba skiriamos pardavimui, atžvilgiu ūkio subjektas turi:
- a) pataisyti finansinį turtą arba finansinį įsipareigojimą, lyginamosiose finansinėse ataskaitose naujai juos įvardydamas;
- ir
- b) atskleisti finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų, priskiriamų kiekvienai kategorijai, tikrąją vertę bei jų klasifikaciją ir balansinę vertę ankstesnėse finansinėse atskaitomybėse.
106. Išskyrus 107 paragrafe leidžiamą išimtį, ūkio subjektas turi perspektyviai taikyti 15-37 paragrafuose ir A Priedėlio AG36-AG52 paragrafuose nurodytus pripažinimo nutraukimo reikalavimus. Atitinkamai, jeigu ūkio subjektas nutraukė finansinio turto pripažinimą pagal 39 TAS (persvarstytą 2000 m.) dėl iki 2004 m. sausio 1 d. įvykusio sandorio, o pagal šį Standartą turto pripažinimas nebūtų buvęs nutrauktas, jis neturi iš naujo pripažinti šio turto.
107. Nepaisydamas 106 paragrafo, ūkio subjektas gali taikyti 15-37 paragrafuose ir A Priedėlio AG36-AG52 paragrafuose pateiktus pripažinimo nutraukimo reikalavimus retrospektyviai nuo pasirinktos datos, jeigu informacija, kuri būtų reikalinga norint taikyti 39 TAS turtui arba įsipareigojimams, kurių pripažinimas nutrauktas dėl praeities sandorių, buvo gauta šių sandorių pirminės apskaitos metu.

108. *Ūkio subjektas neturi koreguoti nefinansinio turto ir nefinansinių įsipareigojimų balansinės vertės taip, kad iš jos išbrauktų pelną arba nuostolius, siejamus su pinigų srautų apsidraudimu ir buvusius įtrauktus į balansinę vertę prieš finansinių metų, kada šis Standartas pradėtas taikyti, pradžią. Šio Standarto pirmo pritaikymo laikotarpio pradžioje bet kokia suma, tiesiogiai pripažįstama nuosavybe dėl tvirto pasižadėjimo apsidraudimo (pagal šį Standartą laikomo tikrosios vertės apsidraudimu), turi būti perklasifikuojama turtu arba įsipareigojimu, išskyrus apsidraudimą nuo užsienio valiutos rizikos, kuris ir toliau laikomas pinigų srauto apsidraudimu.*

KITŲ NUTARIMŲ PANAIKINIMAS

109. Šis Standartas pakeičia 39 TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“, pakeistą 2000 m. spalio mėn.
110. Šis Standartas ir jį lydintis Taikymo nuorodos pakeičia Taikymo nuorodas, išleistas ankstesniojo TASK įkurto 39 TAS Taikymo nuorodų Komiteto.

A PRIEDĖLIS A

Taikymo nuorodos

Šis priedėlis yra neatskiriama šio Standarto dalis.

Taikymas (2-7 paragrafai)

- AG1. Sutartys, kuriose numatytas mokėjimas dėl klimato, geologinių arba kitokių aplinkos pasikeitimų, paprastai naudojamos kaip draudimo polisai. (Klimato pasikeitimais pagrįstos sutartys kartais vadinamos „oro išvestinėmis priemonėmis“). Pagal tokias sutartis mokėjimo suma priklauso nuo apdraustojo ūkio subjekto patirtų nuostolių. Teisės ir įsipareigojimai pagal draudimo sutartis, paprastai neapimančias finansinės rizikos perleidimo, neištraukiamos į šio Standarto taikymo sritį, pagal 2 paragrafo d) punktą. Išmokos pagal tam tikras sutartis, reikalaujančias mokėjimo dėl klimato, geologinių arba kitokių aplinkos pokyčių, nėra susijusios su apdraustojo ūkio subjekto nuostolio suma. Tokios sutartys neištraukiamos į šio Standarto taikymo sritį, pagal 2 h) paragrafo punktą.
- AG2. Šis Standartas nekeičia reikalavimų, susijusių su išmokų darbuotojams planais, atitinkančiais 26 TAS „Pensinio aprūpinimo planų apskaita ir atskaitomybė“, taip pat autorinėmis sutartimis, kurios priklauso nuo pardavimų arba paslaugų pajamų apimties, apskaitomomis pagal 18 TAS „Pajamos“.
- AG3. Kartais ūkio subjektas investuoja į kito ūkio subjekto išleistas nuosavybės priemones, įvardydamas jas strategine investicija ir turėdamas tikslą užmegzti arba palaikyti ilgalaikius veiklos santykius su tuo ūkiniu subjektu, į kurį investuojama. Investuotojas naudoja 28 TAS „Investicijos į asocijuotas įmones“ tam, kad nustatytų, ar apskaita nuosavybės metodu tinkama tokiai investicijai. Panašiai investuotojas taiko ir 31 TAS „Dalybės bendrose įmonėse“ tam, kad nustatytų, ar tokiai investicijai taikytinas proporcingo konsolidavimo, ar nuosavybės metodas. Jeigu netinka nei nuosavybės, nei proporcingo konsolidavimo metodas, tuomet strateginei investicijai ūkio subjektas taiko šį Standartą.
- AG4. Šis Standartas taikomas draudikų finansiniam turtui ir finansiniams įsipareigojimams, išskyrus pagal 2 paragrafo d) punkte numatytą išimtį dėl draudimo sutarčių atsirandančias teises ir prievoles.

Apibrėžimai (8-9 paragrafai)

Faktinė palūkanų norma

- AG5. Kai kuriais atvejais finansinis turtas įgyjamas su didele nuolaida, atspindinčia patirtus kredito nuostolius. Ūkio subjektas tokius kredito nuostolius įtraukia į įvertintus pinigų srautus, skaičiuodamas faktinę palūkanų normą.
- AG6. Taikydamas faktinių palūkanų metodą, ūkio subjektas paprastai amortizuoja bet kokius mokesčius, sumokėtas arba gautas sumas, sandorio išlaidas ir kitas priemokas arba nuolaidas, įtrauktas skaičiuojant faktinę palūkanų normą per tikėtiną priemonės panaudojimo laiką. Tačiau naudojamas trumpesnis laikotarpis, jeigu tai yra laikotarpis, su kuriuo siejami atlygiai, sumokėtos arba gautos sumos, sandorio išlaidos, priemokos arba nuolaidos. Tai gali būti atvejis, kada kintamasis, su kuriuo yra susiję atlygiai, sumokėtos arba gautos sumos, sandorio išlaidos, priemokos arba nuolaidos, yra perkainojamas pagal rinkos normas prieš numatytą priemonės naudojimo pabaigą. Tokiu atveju tinkamas amortizacijos laikotarpis yra laiko tarpas iki kitos tokios kainų keitimo datos. Pavyzdžiui, jeigu priemoka arba nuolaida, skirta laisvai kintančios normos priemonei, atspindi palūkanas, susikaupusias nuo tada, kada jos paskutinį kartą buvo mokėtos, arba rinkos normų pokyčius nuo tada, kai laisvai kintančioji palūkanų norma buvo prilyginta rinkos normoms, tuomet ji turi būti amortizuojama per laiko tarpą iki tos dienos, kada laisvai kintančios normos bus vėl prilygintos rinkos normoms. Taip yra todėl, kad priemoka arba nuolaida susijusi su laikotarpiu iki kitos palūkanų naujo nustatymo dienos, nes tą dieną su priemoka arba nuolaida siejamas kintamasis (t.y. palūkanų normos) nustatomas pagal rinkos normas. Tačiau, jeigu priemoka arba nuolaida atsiranda dėl kredito pokyčio, viršijančio šiai priemonei būdingą laisvai kintančią normą arba kitą kintamąjį, neprilyginamą rinkos normoms, ji turi būti amortizuojama per visą tikėtiną priemonės naudojimo laiką.
- AG7. Periodiškas laisvai kintančios normos finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų pinigų srautų įvertinimas iš naujo tam, kad būtų atspindimi rinkos palūkanų normų pokyčiai, keičia faktinių palūkanų normą. Jeigu laisvai kintančios normos finansinis turtas arba finansiniai įsipareigojimai iš pradžių buvo pripažinti suma, lygia pagrindinei sumai, gautinai arba mokėtinai termino pabaigoje, tuomet būsimų palūkanų mokėjimų įvertinimas iš naujo paprastai neturi didelės įtakos to turto arba įsipareigojimo balansinei vertei.

AG8. Jeigu ūkio subjektas peržiūri savo išmokų arba įmokų vertinimus, jis turi koreguoti finansinio turto ar finansinio įsipareigojimo (arba finansinių priemonių grupės) balansinę vertę, kad ši atspindėtų faktinius ir patikrintus įvertintuosius pinigų srautus. Ūkio subjektas perskaičiuoja balansinę vertę, suskaičiuodamas įvertintų būsimųjų pinigų srautų dabartinę vertę, naudodamas šios finansinės priemonės pirminę faktinių palūkanų normą. Dėl koregavimo susidariusios pajamos ar sąnaudos pripažįstamos pelnu arba nuostolio.

Išvestinės priemonės

AG9. Tipiški išvestinių priemonių pavyzdžiai – būsimųjų ir išankstinių, pasikeitimo ir pasirinkimo sandorių sutartys. Išvestinė priemonė paprastai turi skaičiavimo sumą, kuria gali būti valiutos vienetų suma, akcijų skaičius, svorio arba apimtys ar kitų sutartyje nurodytų vienetų kiekis. Tačiau išvestinės priemonės sąlygos nereikalauja, kad jos turėtojas arba ją pasirašęs subjektas investuotų arba gautų šią skaičiavimo sumą sutarties pradžioje. Kita vertus, išvestinė priemonė gali pareikalauti fiksuoto mokėjimo arba kintamos (tačiau ne proporcingai, kintant pagrindinei sumai) sumos dėl tam tikro ateities įvykio, nesusijusio su skaičiavimo suma. Pavyzdžiui, pagal sutartį gali būti reikalaujama mokėti fiksuotą 1 000 VV (*) sumą, jeigu šešių mėnesių LIBOR norma padidėja 100 bazinių taškų. Tokia sutartis yra išvestinė priemonė, net jei skaičiavimo suma nėra nustatyta.

AG10. Išvestinės priemonės apibrėžimas šiame Standarte apima sutartis, įvykdomas bendrai, pristatant pagrindinį straipsnį (pvz., išankstinę sutartį įsigyti fiksuotos normos skolos priemonę). Ūkio subjektas gali turėti nefinansinio straipsnio pirkimo ar pardavimo sutartį, kuri būtų vykdoma grynaisiais pinigais ar kitokia finansine priemone arba keičiantis finansinėmis priemonėmis (pvz., sutartį pirkti arba parduoti prekę fiksuota kaina ateities datą). Tokiai sutarčiai taikomas šis Standartas, išskyrus tą atvejį, jeigu ji sudaroma ir tęsiama siekiant pristatyti nefinansinį straipsnį pagal šio ūkio subjekto numatomus pirkimo, pardavimo arba naudojimo poreikius (žr. 5-7 paragrafus).

AG11. Vienas išvestinės priemonės esminių bruožų yra tas, kad jos pirminė grynoji investicija mažesnė už tokią, kuri būtų reikalinga kitoms sutarčių rūšims, kurias panašiai veikia rinkos veiksnių pasikeitimai. Pasirinkimo sandorio sutartis atitinka šį apibrėžimą, nes jo perviršis yra mažesnis už investiciją, kuri būtų reikalinga įsigyti pagrindinei finansinei priemonei, su kuria šis pasirinkimo sandoris yra susietas. Pasikeitimo valiuta sandoris, dėl kurio vykdomas pirminis vienodų tikrųjų verčių, išreikštų skirtingomis valiutomis, keitimas, atitinka minėtą apibrėžimą, nes jo pirminė grynoji investicija yra nulinė.

AG12. Dėl įprastinės pirkimo arba pardavimo sutarties atsiranda fiksuotos kainos pasižadėjimas laikotarpiu tarp prekybos datos ir atsiskaitymo datos, o tai atitinka išvestinės priemonės apibrėžimą. Vis dėlto tokia sutartis nepripažįstama išvestine finansine priemone dėl trumpo tokio pasižadėjimo trukmės. Šiame Standarte numatoma ypatinga tokių įprastinių sutarčių apskaita (žr. 38 ir AG53-AG56 paragrafus).

Sandorio išlaidos

AG13. Sandorio išlaidos apima atlygius ir komisinius, mokamus agentams (taip pat darbuotojams, veikiantiems kaip pardavimo agentai), patarėjams, makleriams ir prekybos tarpininkams; reguliuojančių institucijų ir vertybinių popierių biržų rinkliavas, taip pat valstybinius ir kitus turto perdavimo mokesčius. Sandorio išlaidos neapima skolų priemokų arba nuolaidų, finansavimo išlaidų arba vidaus administracinių ar valdymo išlaidų.

Prekybai laikomas finansinis turtas ir finansiniai įsipareigojimai

AG14. Prekyba paprastai atspindi aktyvų ir dažną pirkimą bei pardavimą, o prekybai laikomos finansinės priemonės paprastai naudojamos siekiant kurti pelną dėl trumpalaikių kainos arba prekybos tarpininkų maržos svyravimų.

AG15. Prekybai laikomi finansiniai įsipareigojimai apima:

- a) išvestinius įsipareigojimus, neapskaitomus kaip apsidraudimo priemonės;
- b) prievoles perduoti finansinį turtą, kurį skolinasi „greitasis pardavėjas“ (t.y. įmonės, parduodančios pasiskolintą finansinį turtą dar neturėdamos jo nuosavybės);

(*) Šiame Standarte piniginės sumos yra įvardintos „valiutos vienetais“ (VV).

IAS 39

- c) finansinius įsipareigojimus, patiriamus ketinant juos perpirkti artimiausiu metu (pvz., kotiruojamas skolos priemonės, kurias išleidėjas gali greitai atpirkti priklausomai nuo jų tikrosios vertės pokyčių);

ir

- d) finansinius įsipareigojimus, esančius bendrai tvarkomų identifikuojamų finansinių priemonių portfelio dalimi, jeigu yra įrodymų, kad jie neseniai buvo naudojami trumpalaikio pobūdžio pelnui gauti.

Vien tai, kad įsipareigojimas yra naudojamas prekybai finansuoti, nereiškia, kad jis laikomas prekybai.

Iki termino laikomos investicijos

AG16. Ūkio subjektas neturi ketinimo iki termino laikyti investicijos į finansinį turtą, kuriam nustatytas pabaigos terminas, jeigu:

- a) jis ketina laikyti šį finansinį turtą neapibrėžtą laiko tarpą;
- b) ūkio subjektas yra pasirengęs parduoti finansinį turtą (jeigu neatsiranda išskirtinių situacijų, kurių ūkio subjektas būtų negalėjęs pagrįstai tikėtis) dėl pasikeitusių rinkos palūkanų normų arba rizikos pokyčių, likvidumo poreikio, galimų alternatyvių priemonių ir pelningumo pokyčio, finansavimo šaltinių ir sąlygų pokyčių arba užsienio valiutos rizikos pokyčių;

arba

- c) išleidėjas turi teisę atsiskaityti už finansinį turtą suma, žymiai mažesne už jo amortizuotą savikainą.

AG17. Skolos priemonė su kintama palūkanų norma gali atitikti iki termino laikomos investicijos kriterijus. Nuosavybės priemonės negali būti iki termino laikomomis investicijomis, nes jų galiojimo terminas yra neribotas (pvz., paprastųjų akcijų) arba sumos, kurias jų turėtojas galėtų gauti, geba neprognozuojamai keistis (pvz., akcijų pasirinkimo sandorių, garantijų ir panašių teisių). Atsižvelgiant į iki termino laikomų investicijų apibrėžimą, fiksuoti arba kitaip nustatomi mokėjimai ir fiksuotas pabaigos terminas reiškia, kad sutartimi įformintas susitarimas nustato mokėjimų finansinės priemonės turėtojui sumas bei datas, pvz., palūkanas ir pagrindinius mokėjimus. Didelė nesumokėjimo rizika nekliudo finansinį turtą klasifikuoti kaip laikomą iki termino tol, kol jo sutartiniai mokėjimai yra fiksuoti arba kitaip nustatyti, taip pat tenkinami kiti tokios klasifikacijos kriterijai. Jeigu nuolatinės skolos priemonės sąlygos numato palūkanų mokėjimus neapibrėžtam laikui, priemonė negali būti klasifikuojama kaip laikoma iki termino, nes galutinio termino nėra.

AG18. Išleidėjo išpirktinas turtas tenkina iki termino laikomos investicijos kriterijus, jeigu šio turto turėtojas ketina ir gali jį laikyti iki pareikalavimo arba iki termino pabaigos ir turi atgauti iš esmės visą jo balansinės vertės sumą. Jei išleidėjo pirkimo pasirinkimo sandoris yra panaudojamas, tada priartėja tokio turto galutinis terminas. Tačiau jeigu finansinis turtas yra išpirktinas tuo pagrindu, kad jo turėtojas neatgauna iš esmės visos jo balansinės vertės sumos, toks finansinis turtas negali būti klasifikuojamas kaip laikoma iki termino investicija. Nustatydamas, ar balansinė vertė gali būti iš esmės susigrąžinama, ūkio subjektas įvertina bet kokius sumokėtus perviršius ir kapitalizuotas sandorio išlaidas.

AG19. Padengiamas finansinis turtas (t.y. kurio turėtojas turi teisę reikalauti, kad išleidėjas susimokėtų už finansinį turtą ar jį išpirktų iki termino) negali būti klasifikuojamas kaip laikoma iki termino investicija, nes mokėjimas už finansinio turto padengimo elementą nesutampa su tikslu laikyti finansinį turtą iki termino pabaigos.

AG20. Daugumos finansinio turto tikroji vertė yra tinkamesnis vertinimo matas už amortizuotą savikainą. Laikomo iki termino turto klasifikavimas yra išimtis, tačiau tik tada, jeigu ūkio subjektas turi rimtą ketinimą ir gebėjimą laikyti investiciją iki termino pabaigos. Kada ūkio subjekto veiksmai kelia abejonių dėl jo ketinimo ir galimybės laikyti tokias investicijas iki termino pabaigos, pagal 9 paragrafą neleidžiama taikyti šios išimties tam tikrą pagristą laikotarpi.

- AG21. Ūkio subjektas, įvertindamas, ar jis turi rimtą ketinimą ir galimybę laikyti investiciją iki termino pabaigos, neturi numatyti „nelaimės atvejų scenarijaus“, kurio tikimybė labai nedidelė, pvz., banko užpuolimo arba panašios draudiką paveikiančios situacijos.
- AG22. Pardavimas prieš termino pabaigą galėtų tenkinti 9 paragrafe nurodytą sąlygą, tad klausimų apie ūkio subjekto ketinimą laikyti kitas investicijas iki termino pabaigos neturėtų kilti – jeigu tokių pardavimų atvejams būtų galima pritaikyti kurį nors iš žemiau pateikiamų punktų:
- a) pastebimą išleidėjo kreditingumo sumažėjimą. Pavyzdžiui, pardavimas dėl kreditingumo sumažėjimo, apie kurį praneša išorinės vertinimo institucijos, nebūtinai turėtų kelti klausimą apie ūkio subjekto ketinimą laikyti kitas investicijas iki termino, jeigu minėtasis sumažėjimas teikia įrodymų apie žymų išleidėjo kreditingumo sumažėjimą, lyginant jį su kreditingumu pirminio pripažinimo metu. Jeigu ūkio subjektas naudoja vidinį rizikos įvertinimą, tokio vertinimo pokyčiai taip pat gali padėti nustatyti išleidėjus, kurių kreditingumas žymiai sumažėjo, jeigu šis ūkio subjektas paskiria tokius vidinius vertinimus ir taip fiksuoja pokyčius juose, kad gautamas pastovus, patikimas ir objektyvus išleidėjų kreditingumo įvertinimas. Jeigu yra įrodymų apie įvykusį finansinio turto vertės sumažėjimą (žr. 58 ir 59 paragrafus), kreditingumo sumažėjimas dažnai laikomas svarbiu.
 - b) mokesčių įstatymų pakeitimo, kuris panaikina arba pastebimai sumažina galimybę neapmokestinti palūkanų, nustatytų iki termino laikomai investicijai (išskyrus mokesčių įstatymų pakeitimus, skirtus palūkanų pajamoms taikomoms ribinėms mokesčių normoms).
 - c) stambaus verslo jungimo arba stambaus perleidimo (pvz., segmento pardavimo), dėl kurio tampa būtina perduoti arba perduoti iki termino laikomas investicijas, kad būtų išsaugota dabartinė šio ūkio subjekto palūkanų normos rizikos padėtis arba kredito rizikos politika (nors pats verslo jungimas yra ūkio subjekto kontroliuojamas įvykis, bet jo investicijų portfelio pakitimai, skirti palūkanų normos rizikos padėčiai arba kredito rizikos politikai išsaugoti, gali būti daugiau kaip pasekmė, negu numatomi iš anksto).
 - d) įstatymų arba reguliuojančių institucijų reikalavimų pasikeitimo, pastebimai keičiančio leistinų investicijų sudėtį arba maksimalų kai kurių investicijų rūšių lygį ir verčiančio ūkio subjektą perleisti iki termino laikomą investiciją.
 - e) labai išaugusių tam tikrą pramonės šaką reguliuojančios institucijos reikalavimų kapitalui, verčiančių ūkio subjektą siaurinti veiklą parduodant iki termino laikomas investicijas.
 - f) žymaus iki termino laikomų investicijų svertinės rizikos, naudojamos reguliuojant kapitalo riziką, išaugimo.
- AG23. Ūkio subjektas neturi akivaizdžios galimybės iki termino laikyti investicijos į finansinį turtą su apibrėžtu pabaigos terminu, jeigu:
- a) jis neturi finansinių išteklių, kuriais būtų galima toliau finansuoti investiciją iki termino pabaigos;
arba
 - b) jam taikomi egzistuojantys teisiniai arba kitokie apribojimai, galintys sužlugdyti jo ketinimą laikyti finansinį turtą iki termino pabaigos. (Tačiau išleidėjo turimas pirkimo pasirinkimo sandoris nebūtinai žlugdo ūkio subjekto ketinimą laikyti finansinį turtą iki termino pabaigos – žr. paragrafą AG18).
- AG24. Kitos aplinkybės, nenurodytos AG16-AG23 paragrafuose, taip pat gali rodyti, kad ūkio subjektas neturi rimto ketinimo arba galimybės laikyti investicijos iki termino pabaigos.
- AG25. Ūkio subjektas įvertina savo ketinimą ir galimybes laikyti investicijas iki termino ne tik šio finansinio turto pirminio pripažinimo metu, bet ir kiekvieną vėlesnę balanso dieną.

IAS 39

Paskolos ir gautinos sumos

AG26. Bet koks neišvestinis finansinis turtas su fiksuotu arba kitaip nustatomu mokėjimu (įskaitant paskolų turtą, dėl prekybos gautinas sumas, investicijas į skolos priemones ir bankuose laikomus indėlius) galėtų atitikti paskolų ir gautinų sumų apibrėžimą. Tačiau finansinis turtas, kotiruojamas aktyviojoje rinkoje (pvz., kotiruojama skolos priemonė, žr. paragrafą AG71) neatitinka klasifikavimo paskola arba gautina suma kriterijų. Finansinis turtas, neatitinkantis paskolų ir gautinų sumų apibrėžimo, gali būti klasifikuojamas kaip iki termino laikoma investicija, jeigu atitinka tokios klasifikacijos sąlygas (žr. 9 bei AG16-AG25 paragrafus). Finansinio turto, kuris kitu atveju būtų klasifikuojamas kaip paskola arba gautina suma, pirminio pripažinimo metu ūkio subjektas gali įvardinti jį finansiniu turtu, vertinamu tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje arba skirtu pardavimui.

Įterptosios išvestinės priemonės(10-13 paragrafai)

AG27. Jeigu pagrindinėje sutartyje termino pabaiga nėra patvirtinta arba iš anksto numatyta, taip pat parodoma ūkio subjekto grynojo turto likutinė dalis, tuomet jos ekonominė charakteristika ir rizikos rūšys prilygsta nuosavybės priemonei, o įterptinė išvestinė priemonė turėtų turėti tokias pačias nuosavybės charakteristikas, susijusias su tuo pačiu ūkio subjektu, kad būtų galima ją laikyti glaudžiai susijusia. Jeigu pagrindinė sutartis nėra nuosavybės priemonė ir atitinka finansinės priemonės apibrėžimą, tuomet jos ekonominės charakteristikos ir rizikos rūšys prilygsta skolos priemonei.

AG28. Įterptoji išvestinė priemonė be pasirinkimo teisių (pvz., įterptas išankstinis arba pasikeitimo sandoris) atskiriama nuo jos pagrindinės sutarties remiantis jos nustatytais arba numanomomis sąlygomis taip, kad pirminio pripažinimo metu jos vertė būtų įvertinama kaip nulinė. Įterptoji išvestinė priemonė, pagrįsta pasirinkimo teise (pvz., įterptas pirkimo, pardavimo, mainų, viršutinės ribos arba apatinės ribos pasirinkimo sandoris) atskiriama nuo pagrindinės sutarties remiantis nustatytais pasirinkimo sandorio sąlygomis. Pagrindinės priemonės pirminė balansinė vertė yra jos likvidacinė vertė, atskyrus įterptą išvestinę priemonę.

AG29. Paprastai dauguma esamų įterptųjų išvestinių priemonių, įterptų į tą pačią priemonę, laikomos viena mišria įterptąja išvestine priemone. Tačiau įterptosios išvestinės priemonės, klasifikuojamos kaip nuosavybė (žr. 32 TAS „Finansinės priemonės:atskleidimas ir pateikimas“, apskaitomos atskirai nuo klasifikuojamų turtu arba įsipareigojimais. Be to, jeigu priemonė turi daugiau negu vieną įterptąją išvestinę priemonę, o šios išvestinės priemonės siejamos su skirtingomis rizikos rūšimis bei gali būti lengvai atskirtos ir nepriklausomos viena nuo kitos, ji apskaitomos atskirai.

AG30. Žemiau pateiktuose pavyzdžiuose įterptos išvestinės priemonės ekonominės charakteristikos ir rizikos rūšys nėra laikomos glaudžiai susijusiomis su pagrindine sutartimi (11 paragrafo a) punktas). Pagal šiuos pavyzdžius, jeigu tenkinamos 11 paragrafo b) ir c) punktų sąlygos, ūkio subjektas apskaito išvestinę priemonę atskirai nuo pagrindinės sutarties.

- a) Pardavimo pasirinkimo sandoris, įterptas į priemonę, suteikiančią teisę jos turėtojui pareikalauti iš išleidėjo, kad šis iš naujo įsigytų priemonę už grynųjų pinigų sumą arba kitokį turtą, kintantį dėl nuosavybės arba prekių kainų ar indeksų pokyčių, nėra glaudžiai susijęs su pagrindine skolos priemone.
- b) Pirkimo pasirinkimo sandoris, įterptas į nuosavybės priemonę, suteikiančią teisę jos išleidėjui iš naujo įsigyti šią nuosavybės priemonę už nustatytą kainą, žvelgiant iš turėtojo perspektyvos, nėra glaudžiai susijęs su pagrindine nuosavybės priemone (o išleidėjo požiūriu pirkimo pasirinkimo sandoris yra nuosavybės priemonė, jeigu atitinka tokiai klasifikacijai reikalingus kriterijus, apibrėžiamus 32 TAS; tokiu atveju minėtasis pasirinkimo sandoris nenagrinėjamas šiame Standarte).
- c) Pasirinkimo sandoris arba automatiškas atidėjynas skolos priemonės galiojimui pratęsti nėra glaudžiai susijęs su pagrindine skolos priemone, išskyrus atvejį, kada pratęsimo metu būtų atliekamas koregavimas pagal vidutinę to meto rinkos palūkanų normą. Jeigu ūkio subjektas išleidžia skolos priemonę, o jos turėtojas dėl jos pasirašo pirkimo pasirinkimo sandorį trečiajai šaliai, tuomet išleidėjas laiko šį pirkimo pasirinkimo sandorį pratęsiančiu skolos priemonės galiojimo laiką – jeigu iš išleidėjo gali būti pareikalauta dalyvauti arba palengvinti skolos priemonės perpardavimą pirkimo pasirinkimo sandorio panaudojimo atveju.
- d) Indeksuotos nuosavybės palūkanos arba pagrindiniai mokėjimai, įterpti į pagrindinę skolos priemonę arba draudimo sutartį (dėl kurios palūkanų arba pagrindinės sumos indeksuojamos pagal nuosavybės priemonės vertę), nėra glaudžiai susiję su pagrindine priemone, nes pagrindinei ir išvestinei priemonėms būdingos rizikos rūšys nėra panašios.
- e) Indeksuotos prekių palūkanos arba pagrindiniai mokėjimai, įterpti į pagrindinę skolos priemonę arba draudimo sutartį (dėl kurios palūkanų arba pagrindinės sumos kiekis yra indeksuojamas pagal prekės kainą, pvz., aukso), nėra glaudžiai susiję su pagrindine priemone, nes pagrindinei ir įterptinei išvestinei priemonėms būdingos rizikos rūšys yra nepanašios.

- f) Nuosavybės konvertavimo elementas, įterptas į konvertuojamą skolos priemonę, nėra glaudžiai susijęs su pagrindine skolos priemone, žvelgiant iš jos turėtojo perspektyvos (o išleidėjui nuosavybės konvertavimo pasirinkimo sandoris yra nuosavybės priemonė, kuriai netaikomas šis Standartas, jeigu toks sandoris atitinka klasifikavimo sąlygas pagal 32 TAS).
- g) Pirkimo pardavimo, atsakymo arba išankstinio mokėjimo pasirinkimo sandoriai, įterpti į pagrindinę skolos priemonę, nėra glaudžiai susiję su pagrindine priemone, jeigu pasinaudojimo pasirinkimo sandorio kaina nėra vidutiniškai lygi skolos priemonės amortizuotai savikainai kiekvieno pasinaudojimo dieną. Žvelgiant iš konvertuojamos skolos priemonės su įterptu pirkimo pasirinkimo arba parduoti sandorio elementu išleidėjo perspektyvos, įvertinimas, ar toks pasirinkimo sandoris yra glaudžiai susijęs su pagrindine skolos priemone, atliekamas prieš atskiriant nuosavybės elementą pagal 32 TAS.
- h) Kredito išvestinės priemonės, įterptos į pagrindinę skolos priemonę ir leidžiančios vienai šaliai („naudos gavėjui“) perduoti tam tikro turto, kuris gali jam ir nepriklausyti, kredito riziką kitai šaliai („garantuotojui“), nėra glaudžiai susijusios su pagrindine skolos priemone. Tokios išvestinės kredito priemonės leidžia garantuotojui priimti kredito riziką, susijusią su minėtuoju turto, tiesiogiai nebūnant jo savininku.

AG31. Mišrios priemonės pavyzdžiu gali būti finansinė priemonė, duodanti jos turėtoji teisę perduoti ją atgal išleidėjui mainais į grynųjų pinigų sumą arba kitą finansinį turtą, kintantį dėl nuosavybės arba prekių indekso, galinčio augti arba mažėti, pokyčių („padengiamoji priemonė“). [...] Įterptąją išvestinę priemonę (t.y. indeksuotą pagrindinį mokėjimą) reikalaujama atskirti pagal 11 paragrafą, nes pagrindinė sutartis yra skolos priemonė pagal AG27 paragrafą, o indeksuotas pagrindinis mokėjimas nėra glaudžiai susijęs su pagrindine skolos priemone pagal AG30 paragrafo a) punktą. Kadangi pagrindinis mokėjimas gali augti arba mažėti, įterptoji išvestinė priemonė yra nepasirenkamoji išvestinė priemonė, kurios vertė indeksuojama remiantis pagrindiniu kintamuoju.

AG32. Padengiamos priemonės, galinčios bet kuriuo metu būti atperkamos už grynųjų pinigų sumą, lygią ūkio subjekto grynojo turto vertės proporcingai daliai (pvz., atvirųjų savitarpio ir investicinių fondų vienetų), įterptosios išvestinės priemonės atskyrimo poveikis ir kiekvieno komponento apskaita yra reikalinga įvertinti mišriai priemonei išperkama suma, mokėtina balanso datą, jeigu turėtojas pasinaudoja savo teise perduoti priemonę atgal jos išleidėjui.

AG33. Toliau pateikiamuose pavyzdžiuose įterptosios išvestinės priemonės ekonominės charakteristikos ir rizikos rūšys nėra glaudžiai susijusios su pagrindinės sutarties ekonominėmis charakteristikomis ir rizikos rūšimis. Šiuose pavyzdžiuose pateikiami atvejai, kada ūkio subjektas neapskaito įterptosios išvestinės priemonės atskirai nuo pagrindinės sutarties.

- a) Įterptoji išvestinė priemonė, grindžiama palūkanų norma arba palūkanų normos indeksu, galinčiu pakeisti palūkanų sumą, kuri kitu atveju būtų mokama arba gaunama už palūkanas teikiančią pagrindinę skolos priemonę, yra glaudžiai susijusi su pagrindine priemone – išskyrus tą atvejį, jeigu už mišrią priemonę gali būti atsisakoma tokiu būdu, kad turėtojas neatgautų iš esmės visų savo pripažintų investicijų, arba kad įterptinė išvestinė priemonė galėtų mažiausiai dukart padidinti turėtojo pradinę grąžinimo normą pagal pagrindinę sutartį ir dėl to grąžinimo norma galėtų būti mažiausiai dvigubai didesnė už rinkos grąžinimo normą pagal sutartį su tokiomis pat sąlygomis, kaip ir minėtoji pagrindinė sutartis.
- b) Įterpta apatinė arba viršutinė skolos priemonės palūkanų normos riba yra glaudžiai susijusi su pagrindine skolos priemone, jeigu priemonės išleidimo metu viršutinė riba yra lygi rinkos palūkanų normai (arba ją viršija) arba apatinė norma lygi rinkos palūkanų normai (ar žemesnė), be to, viršutinės arba apatinės ribos pagrindinė priemonė neveikia. Atidėjiniai, įtraukti į turto (pvz., prekės) pirkimo arba pardavimo sutartį ir kuriantys kainos, mokamos arba gaunamos už tą turtą, apatinę arba viršutinę ribas, taip pat glaudžiai susiję su pagrindine sutartimi, jeigu tiek viršutinė, tiek apatinė riba sutarties pradžioje neturi pinigines vertės ir nenaudojamos kaip svertas.
- c) Įterptinė užsienio valiutos išvestinė priemonė, teikianti pagrindinės arba palūkanų sumos mokėjimų, denominuotų užsienio valiuta, srautą ir įterpta į pagrindinę skolos priemonę (pvz., dvigubos valiutos obligacija), yra glaudžiai susijusi su pagrindine skolos priemone. Tokia išvestinė priemonė yra neatskiriama nuo pagrindinės priemonės, nes 21 TAS „Užsienio valiutos kursų pasikeitimo įtaka rezultatams“ reikalaujama, kad užsienio valiutos perskaičiavimo pelnas arba nuostoliai dėl piniginių straipsnių būtų pripažįstami pelnu arba nuostoliu.
- d) Įterptoji užsienio valiutos išvestinė priemonė pagrindinėje sutartyje, nesančioje finansine priemone (pvz., nefinansinio straipsnio pirkimo arba pardavimo sutartyje, pagal kurią kaina denominuojama užsienio valiuta), yra glaudžiai susijusi su pagrindine sutartimi, jeigu ji nėra naudojama kaip svertas, neturi pasirinkimo sandorio elemento ir reikalauja mokėjimų, denominuotų viena šių valiutų:

- i) bet kurios esminės sutarties šalies funkcinė valiuta;

IAS 39

- ii) valiuta, kuria įsigyjamos arba pristatomos susijusios prekės arba paslaugos kaina komerciniuose sandoruose išreiškiama įprasta tvarka visame pasaulyje (pvz., JAV doleriu neapdirbtos naftos sandoruose);

arba

- iii) valiuta, įprastai naudojama nefinansinių straipsnių pirkimo arba pardavimo sutartims šio sandorio ekonominėje aplinkoje (pvz., santykinai stabilia ir likvidžia valiuta, įprastai naudojama vietinio verslo sandoruose arba prekybai su užsieniu).

(Tokia sutartis nėra pagrindinė sutartis su įterpta užsienio valiutos išvestine priemone).

- e) Įterptas išvestinis išankstinio mokėjimo pasirinkimo sandoris, įterptas į vien tik palūkanų arba vien tik pagrindinės sumos perdavimo sutartį, yra glaudžiai susijęs su pagrindine sutartimi, jeigu ji: i) atsirado atskyrus teisę gauti finansinės priemonės, savaime neturinčios įterptos išvestinės priemonės, pinigų srautus, ir ii) neturi nė vienos sąlygos, kurios nėra ir pirminėje pagrindinėje skolos sutartyje.
- f) Pagrindinės nuomos sutarties įterptoji išvestinė priemonė yra glaudžiai susijusi su pagrindine sutartimi, jeigu ši įterptoji išvestinė priemonė yra: i) su infliacija susijęs indeksas, pvz., nuomos mokėjimai, susieti su vartojimo kainų indeksu (tuo atveju, jeigu nuoma nėra dalinė, o indeksas susijęs su šio ūkio subjekto ekonominės aplinkos infliacija), ii) neapibrėžtieji nuomos mokesčiai, grindžiami susijusiu pardavimu, arba iii) neapibrėžtieji nuomos mokesčiai, grindžiami kintamomis palūkanų normomis.

Pripažinimas ir pripažinimo nutraukimas (14-42 paragrafai)

Pirminis pripažinimas (14 paragrafas)

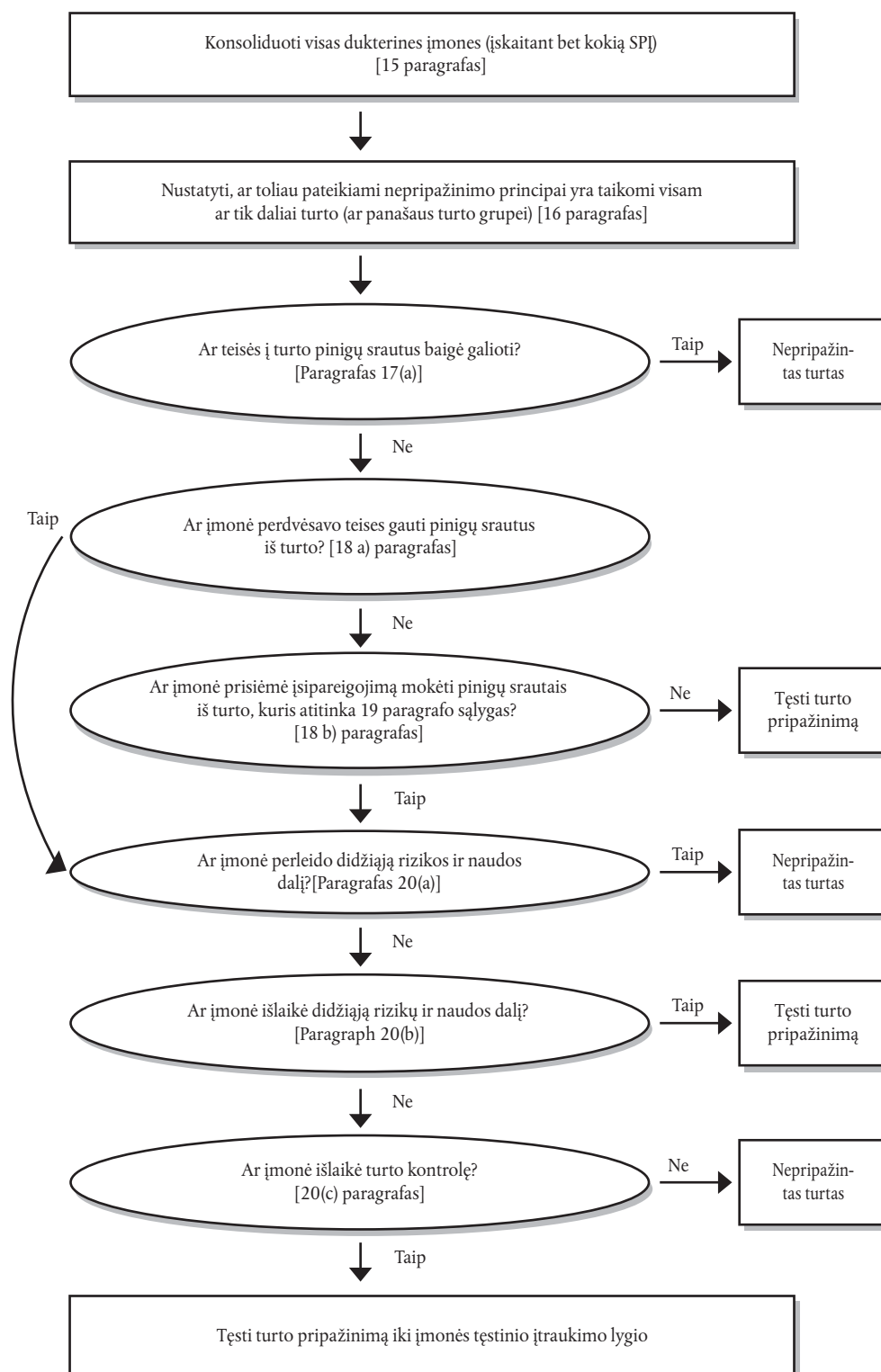
AG34. Dėl 14 paragrafe minimo principo poveikio ūkio subjektas pripažįsta visas savo sutartines teises ir prievolės pagal balanse esančias išvestines priemones turtu ir įsipareigojimais, neįtraukiant tokių išvestinių priemonių, pagal kurias draudžiama finansinio turto perdavimą apskaityti kaip pardavimą (žr. AG49 paragrafą). Jeigu finansinio turto perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų, gavėjas nepripažįsta perduotojo turto savo turtu (žr. paragrafą AG50).

AG35. Toliau pateikiami 14 paragrafe esančio principo taikymo pavyzdžiai:

- a) besąlygiškai gautinos ir mokėtinos sumos pripažįstamos turtu arba įsipareigojimais, kai ūkio subjektas tampa sutarties šalimi ir dėl to turi juridinę teisę gauti arba juridinę prievolę mokėti grynuosius pinigus.
- b) dėl tvirtu pasižadėjimo pirkti ar parduoti prekes arba paslaugas įsigyjamas turtas ir prisiimami įsipareigojimai paprastai nepripažįstami tol, kol bent viena šalis neatlieka šių veiksmų pagal sutartį. Pavyzdžiui, ūkio subjektas, gavęs tvirtą užsakymą, paprastai pasižadėjimo metu nepripažįsta turto (o užsakymą pateikęs subjektas nepripažįsta įsipareigojimo), bet atideda pripažinimą tol, kol užsakytos prekės arba paslaugos bus išsiųstos, pristatytos arba suteiktos. Jeigu tvirtam įsipareigojimui pirkti arba parduoti nefinansinius straipsnius taikomas šis Standartas, remiantis 5-7 paragrafais, tuomet jų grynoji tikroji vertė pripažįstama turtu arba įsipareigojimu pasižadėjimo dieną (žr. žemiau esantį c) punktą). Be to, jeigu iki tol nepripažintas tvirtas pasižadėjimas tikrosios vertės apsidraudimo sandorėje įvardijamas apsidraustuoju straipsniu, bet koks grynosios tikrosios vertės pokytis, susijęs su apsidraudimu nuo rizikos, pripažįstamas turtu arba įsipareigojimu nuo apsidraudimo pradžios dienos (žr. 93 ir 94 paragrafus).
- c) išankstinė sutartis, kuriai taikomas šis Standartas (žr. 2-7 paragrafus), pripažįstama turtu arba įsipareigojimu pasižadėjimo dieną, o ne tada, kai įvyksta atsiskaitymas. Kada ūkio subjektas tampa išankstinės sutarties šalimi, teisės ir prievolės tikrosios vertės dažnai būna lygios, taigi grynoji tikroji išankstinės sutarties vertė yra lygi nuliui. Jeigu teisės ir su prievolės grynoji tikroji vertė kartu nėra lygi nuliui, sutartis pripažįstama turtu arba įsipareigojimu.
- d) pasirinkimo sandorių sutartys, kurioms taikomas šis Standartas (žr. 2-7 paragrafus), pripažįstamos turtu arba įsipareigojimais tada, kai turėtojas arba pasirašantysis tampa sutarties šalimi.
- e) planuojami būsimi sandoriai, kad ir kokie tikėtini jie būtų, nėra turtas nei įsipareigojimai, nes ūkio subjektas dar nėra tapęs sutarties šalimi.

Finansinio turto pripažinimo nutraukimas (15-37 paragrafai)

AG36. Žemiau pateikiama schema iliustruoja vertinimą, dėl finansinio turto pripažinimo nutraukimo, ir, jeigu taip – koku mastu.

IAS 39

Susitarimai, pagal kuriuos ūkio subjektas pasilieka sutartines teises gauti finansinio turto pinigų srautus, tačiau prisiima sutartinę prievolę šiuos pinigų srautus mokėti vienam arba daugiau gavėjų (18 paragrafo b) punktas).

AG37. Situacija, apibūdinama 18 paragrafo punkte b) (ūkio subjektas pasilieka sutartines teises gauti finansinio turto pinigų srautus, tačiau prisiima sutartinę prievolę šiuos pinigų srautus mokėti vienam arba daugiau gavėjų), atsiranda, pavyzdžiui, jeigu šis ūkio subjektas yra specialiosios paskirties įmonė arba fondas, išleidžianti(s) investuotojams palankias palūkanas pagrindiniam finansiniam turtui ir teikianti šio finansinio turto priežiūrą. Šiuo atveju finansinis turtas atitinka turto pripažinimo nutraukimo kriterijus, minimus 19 ir 20 paragrafuose.

AG38. Taikantis 19 paragrafą ūkio subjektas galėtų būti, pavyzdžiui, finansinio turto kūrėjas arba grupė, kuriai priklauso konsoliduota specialiosios paskirties įmonė, įsigijusi finansinį turtą ir perduodanti pinigų srautus nesusijusiems trečiosioms šalims – investuotojams.

Su nuosavybe siejamos rizikos ir naudos perdavimo įvertinimas (20 paragrafas)

AG39. Žemiau pateikiami pavyzdžiai, kada ūkio subjektas perleidžia iš esmės visą nuosavybei būdingą riziką ir naudą:

- a) besąlygiškas finansinio turto pardavimas;
 - b) finansinio turto pardavimas drauge su pasirinkimo sandoriu jam perpirkti perpirkimo meto tikrąja verte;
- ir
- c) finansinio turto pardavimas kartu su pardavimo arba pirkimo pasirinkimo sandoriu, visiškai neturintiu pinigine verte (t.y. pasirinkimo sandoriu, kurio atveju nepanašu, kad jis iki galiojimo laiko pabaigos vėl galėtų kada nors įgauti didelę piniginę vertę).

AG40. Žemiau pateikiami pavyzdžiai, kada ūkio subjektas pasilieka iš esmės visą su nuosavybe susijusią riziką ir naudą:

- a) pardavimo ir perpirkimo sandoris, kurio perpirkimo kaina yra fiksuota kaina arba pardavimo kaina drauge su skolintojo atsiperkamąja suma;
 - b) vertybinių popierių skolinimo sutartis;
 - c) finansinio turto pardavimas kartu su bendro atsiperkamumo pasikeitimo sandoriu, perduodančiu rinkos riziką atgal pirmajam ūkio subjektui;
 - d) finansinio turto pardavimas kartu su pirkimo arba pardavimo pasirinkimo sandoriu, turintiu didelę piniginę vertę (t.y. pasirinkimo sandoriu, kurio atžvilgiu nepanašu, kad iki galiojimo laiko pabaigos jis galėtų tokią vertę prarasti);
- ir.
- e) trumpalaikių gautinų sumų, kuriomis ūkio subjektas garantuoja gavėjui kompensaciją už šio veikiausiai patirsimus kredito nuostolius, pardavimas.

AG41. Jeigu ūkio subjektas nustato, kad perdavė iš esmės visą su perduotuuoju turtu susijusią riziką ir naudą, būsimaisiais atskaitomybės laikotarpiais jis nebeprapažįsta šio turto, jeigu jo vėl neįsigyja pagal naują sandorį.

Kontrolės perdavimo įvertinimas

AG42. Ūkio subjektas nėra išlaikęs perduotojo turto kontrolės, jeigu turto gavėjas turi praktinę galimybę jam perduotąjį turtą parduoti. Ūkio subjektas yra išlaikęs perduotojo turto kontrolę, jeigu turto gavėjas neturi praktinio sugebėjimo parduoti jam perduotojo turto. Gavėjas turi tinkamą galimybę parduoti jam perduotąjį turtą, jeigu šiuo turtu prekiaujama aktyviojoje rinkoje, nes, prireikus grąžinti turtą perdavėjui, gali jį rinkoje perpirkti. Pavyzdžiui, turto gavėjas gali turėti tinkamą galimybę parduoti jam perduotąjį turtą, jeigu perduotas turtas yra pasirinkimo sandorio objektas, todėl turto perdavėjas gali šį turtą išpirkti, o gavėjas gali lengvai įsigyti tokį turtą rinkoje, jeigu tuo pasirinkimo sandoriu pasinaudojama. Turto gavėjas neturi tinkamos galimybės parduoti perleistojo turto, jeigu turto perdavėjas išlaiko tokį pasirinkimo sandorį, o gavėjas negalėtų lengvai gauti perduotojo turto rinkoje, jeigu perdavėjas tuo pasirinkimo sandoriu pasinaudotų.

AG43. Gavėjas turi tinkamą galimybę parduoti perduotąjį turtą tik tada, jeigu jis gali parduoti visą šį turtą nesusijusiai trečiajai šaliai ir pasinaudoti šia galimybe vienašališkai, nesuteikdamas perdavimui jokių papildomų apribojimų. Svarbiausias klausimas yra tas, ką turto gavėjas praktiškai gali daryti, o ne tas, kokias jis turi sutartines teises dėl to, ką jam leidžiama daryti su perduotuju turtu, arba kokie yra sutartiniai apribojimai. Konkrečiai:

a) sutartinė teisė perleisti perduotąjį turtą turi mažai praktinės vertės, jeigu nėra perduotojo turto rinkos;

ir

b) galimybė perleisti perduotąjį turtą turi mažai praktinės reikšmės, jeigu ja negalima laisvai pasinaudoti. Dėl to:

i) gavėjo galimybė perleisti perduotąjį turtą turi būti nepriklausoma nuo kitų šalių veiksmų (t.y. ši galimybė turi būti vienašališka);

ir

ii) gavėjas gali perleisti perduotąjį turtą be papildomų apribojančių sąlygų ar išlygų, taikomų perdavėjui (t.y. sąlygų dėl to, kaip turi būti prižiūrimas paskolos turtas, arba pasirinkimo sandorio, suteikiančio jam teisę šį turtą išpirkti).

AG44. Vien tai, kad turto gavėjas gali nuspręsti neparduoti jam perduotojo turto, nereiškia, kad perdavėjas išsaugo perduotojo turto kontrolę. Tačiau jeigu pardavimo pasirinkimo sandoris arba garantija neleidžia turto gavėjui šio turto parduoti, perdavėjas yra išlaikęs perduotojo turto kontrolę. Pavyzdžiui, jeigu pardavimo pasirinkimo sandoris arba garantija yra pakankamai vertinga(s), tai sulauko turto gavėją nuo perduotojo turto pardavimo, nes gavėjas turtą trečiajai šaliai parduotų tik pridėjęs panašias pasirinkimo teises ar kitas ribojančias sąlygas. Užtuot tai daręs, gavėjas laikytų jam perduotąjį turtą, kad galėtų gauti mokėjimus pagal garantiją arba pardavimo pasirinkimo sandorį. Šiomis aplinkybėmis perdavėjas išlaiko perduotojo turto kontrolę.

Turto perdavimas, atitinkantis pripažinimo nutraukimo kriterijus

AG45. Ūkio subjektas gali pasilikti teisę į perduodamojo turto palūkanų mokėjimų dalį kaip į kompensaciją už šio turto priežiūrą. Toji palūkanų mokėjimų dalis, kurios šis ūkio subjektas netektų, nutraukęs arba perdavęs priežiūros sutartį, yra paskirstoma priežiūrimajam turtui arba priežiūros įsipareigojimui. Palūkanų mokėjimo dalis, kurios ūkio subjektas neprarastų, yra gautina suma, kurią sudaro tik palūkanos. Pavyzdžiui, jeigu ūkio subjektas neprarastų jokių palūkanų, nutraukęs arba perdavęs turto priežiūros sutartį, tuomet visos jam paskirstomos palūkanos yra gautinoji suma, sudaryta tik palūkanų. Taikant 27 paragrafą, priežiūrimojo turto ir vien tik iš palūkanų sudarytosios gautinos sumos tikrosios vertės naudojamos gautinosios sumos balansinės vertės paskirstymui tarp nebeprapažįstamosios ir toliau pripažįstamos turto dalių. Jeigu nėra nustatyto atlygio už turto priežiūrą arba gautinasis atlygis visiškai nekompensoja ūkio subjektui už priežiūros atlikimą, tuomet dėl turto priežiūros prievolės atsirandantis įsipareigojimas pripažįstamas tikrąja verte.

AG46. Įvertindamas pripažįstamosios ir nebeprapažįstamosios turto dalių tikrąsias vertes tam, kad būtų galima pritaikyti 27 paragrafą, ūkio subjektas taiko tikrosios vertės vertinimo reikalavimus, numatomus 48, 49 ir AG69-AG82 paragrafuose, kaip priedą 28 paragrafo reikalavimams.

IAS 39

Turto perdavimas, neatitinkantis pripažinimo nutraukimo kriterijų

- AG47. Toliau pateikiamas principo, išdėstyto 29 paragrafe, pritaikymas. Jeigu ūkio subjektas teikia garantiją perduotojo turto nuostoliams išpareigojimų nevykdymo atveju, tuomet jis pripažinimo nenutraukia, nes yra išlaikęs iš esmės visą nuosavybei būdingą perduotojo turto riziką ir naudą, o perduotasis turtas išlieka pripažįstamas visas, už jį gaunamą atlygį pripažįstant išpareigojimu.

Tolesnis ryšys su perduotuojų turtais

- AG48. Toliau pateikiami pavyzdžiai, kaip ūkio subjektas vertina perduotąjį turtą ir susijusį išpareigojimą pagal 30 paragrafą.

Visas turtas

- a) Jeigu ūkio subjekto teikiama garantija apmokėti nuostolius dėl išpareigojimų nevykdymo perdavus turtą neleidžia nutraukti šio turto pripažinimo tiek, kiek su turtais išlaikomas tolesnis ryšys, tuomet perdavimo datą šis turtas įvertinamas mažesniąja iš šių sumų: i) turto balansinės vertės; arba ii) maksimalios turto perdavimo metu gauto atlygio sumos, kurią iš ūkio subjekto gali būti pareikalauta grąžinti („garantijos sumos“). Susijęs išpareigojimas iš pradžių vertinamas garantijos suma, pridėjus garantijos tikrąją vertę (tai paprastai yra už garantiją gaunamas mokėjimas). Vėliau pradinė garantijos tikroji vertė pripažįstama pelnu arba nuostoliu pagal laiko proporciją (žr. 18 TAS), o turto balansinė vertė mažinama dėl bet kokių vertės sumažėjimo nuostolių.

Turtas, vertinamas amortizuota savikaina

- b) Jeigu ūkio subjekto pasirašyto pardavimo pasirinkimo sandorio prievolė arba jo turimo pirkimo pasirinkimo sandorio teisė apsaugo perduotąjį turtą nuo pripažinimo nutraukimo, o ūkio subjektas vertina perduotąjį turtą amortizuota savikaina, tuomet susijęs išpareigojimas vertinamas jo savikaina (t.y. gaunamo atlygio suma), pakoreguota dėl bet kokios skirtumo amortizacijos tarp šios savikainos ir perduotojo turto amortizuotos savikainos pasirinkimo sandorio galiojimo pabaigos dieną. Pavyzdžiui, įsivaizduokite, kad amortizuota savikaina ir turto balansinė vertė perdavimo dieną yra 98 VV, o gaunamas atlygis - 95 VV. Amortizuota turto savikaina pasirinkimo sandorio panaudojimo dieną yra 100 VV. Pradinė susijusio išpareigojimo balansinė vertė yra 95 VV, o skirtumas tarp 95 VV ir 100 VV pripažįstamas pelnu arba nuostoliu naudojant faktinių palūkanų normą. Jeigu pasirinkimo sandoriu pasinaudojama, bet koks skirtumas tarp susijusio išpareigojimo balansinės vertės ir pasinaudojimo kainos pripažįstamas pelnu arba nuostoliu.

Turtas, vertinamas tikrąja verte

- c) Jeigu ūkio subjekto pasiliekama pirkimo pasirinkimo sandorio teisė apsaugo nuo perduotojo turto pripažinimo nutraukimo, o ūkio subjektas vertina tokį turtą tikrąja verte, tuomet turtas ir toliau vertinamas tikrąja verte. Susijęs išpareigojimas vertinamas: i) pasirinkimo sandorio panaudojimo kaina, atėmus jo laiko vertę, jeigu šis pasirinkimo sandoris turi didelę piniginę vertę, arba ii) perduotojo turto tikrąja verte, atėmus pasirinkimo sandorio laiko vertę, jeigu pasirinkimo sandoris piniginės vertės neturi. Susijusio išpareigojimo vertinimo koregavimas užtikrina, kad turto ir susijusio išpareigojimo grynoji balansinė vertė yra pirkimo pasirinkimo sandorio teisės tikroji vertė. Pavyzdžiui, jeigu turto tikroji vertė yra 80 VV, pasinaudojimo pasirinkimo sandoriu kaina - 95 VV, o pasirinkimo sandorio laiko vertė yra 5 VV, tuomet susijusio išpareigojimo balansinė vertė yra lygi 75 VV (80 VV - 5 VV), o perduotojo turto balansinė vertė lygi 80 VV (t.y. jo tikrajai vertei).
- d) Jeigu ūkio subjekto parduotas pardavimo pasirinkimo sandoris neleidžia nutraukti perduotojo turto pripažinimo, o ūkio subjektas vertina perduotąjį turtą tikrąja verte, tuomet susijęs išpareigojimas vertinamas pasirinkimo sandorio panaudojimo kaina, pridėjus pasirinkimo sandorio laiko vertę. Turto vertinimas tikrąja verte yra apribotas mažesniąja iš šių verčių: jo tikrąja verte arba pasirinkimo sandorio panaudojimo kaina, nes šis ūkio subjektas neturi teisės į jokių perduotojo turto tikrosios vertės pervirši virš pasirinkimo sandorio panaudojimo kainos. Tai užtikrina, kad turto ir susijusio išpareigojimo grynoji balansinė vertė yra pardavimo pasirinkimo sandorio prievolės tikroji vertė. Pavyzdžiui, jeigu turto tikroji vertė yra 120 VV, pasinaudojimo pasirinkimo sandoriu kaina - 100 VV, o pasirinkimo sandorio laiko vertė - 5 VV, tuomet susijusio išpareigojimo balansinė vertė yra lygi 105 VV (100 VV + 5 VV), o turto balansinė vertė - 100 VV (šiuo atveju tai yra pasirinkimo sandorio panaudojimo kaina).

- e) Jeigu apatinė riba, įgavusi nupirkto pirkimo pasirinkimo sandorio ir pasirašyto pardavimo pasirinkimo sandorio pavidalą, neleidžia nutraukti perduotojo turto pripažinimą, o ūkio subjektas vertina šį turtą tikrąja verte, jis turi ir toliau jį vertinti tikrąja verte. Susijęs įsipareigojimas vertinamas: i) pirkimo pasirinkimo sandorio panaudojimo kainos bei pardavimo pasirinkimo sandorio tikrosios vertės, atėmus pirkimo pasirinkimo sandorio laiko vertę, suma (jeigu pirkimo pasirinkimo sandoris turi didelę piniginę vertę); arba ii) turto tikrosios vertės ir pardavimo pasirinkimo sandorio tikrosios vertės, atėmus pirkimo pasirinkimo sandorio laiko vertę, suma (jeigu pirkimo pasirinkimo sandoris neturi piniginės vertės). Susijusio įsipareigojimo koregavimas užtikrina, kad turto ir susijusio įsipareigojimo grynoji balansinė vertė yra ūkio subjekto turimų ir pasirašytų pasirinkimo sandorių tikroji vertė. Pavyzdžiui, įsivaizduokite, kad ūkio subjektas perduoda finansinį turtą, vertinamą tikrąja verte, tuo pat metu įsigydamas pirkimo pasirinkimo sandorį, kurio panaudojimo kaina yra 120 VV bei pasirašydamas pardavimo pasirinkimo sandorį, kurio panaudojimo kaina – 80 VV. Taip pat įsivaizduokite, kad turto tikroji vertė perdavimo dieną yra 100 VV. Pardavimo ir pirkimo pasirinkimo sandorių laiko vertės yra atitinkamai 1 VV ir 5 VV. Šiuo atveju ūkio subjektas pripažįsta 100 VV turtą (turto tikroji vertė) ir 96 VV įsipareigojimą $[(100 \text{ VV} + 1 \text{ VV}) - 5 \text{ VV}]$. Dėl to grynoji turto vertė yra 4 VV – tai yra ūkio subjekto laikomo ir pasirašytojo pasirinkimo sandorių tikroji vertė.

Visi perdavimai

- AG49. Jeigu finansinio turto perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų, tuomet perdavėjo sutartinės teisės arba prievolės, siejamos su turto perdavimu, nėra apskaitomos atskirai kaip išvestinės priemonės, jei dėl išvestinės priemonės ir perduodamo turto arba dėl perdavimo atsiradusio įsipareigojimo pripažinimo tos pačios teisės arba prievolės būtų pripažintos du kartus. Pavyzdžiui, perdavėjo pasilieamas pirkimo pasirinkimo sandoris gali neleisti finansinio turto perdavimo apskaityti kaip pardavimo sandorį. Šiuo atveju pirkimo pasirinkimo sandoris nėra atskirai pripažįstamas kaip išvestinis turtas.
- AG50. Jeigu finansinio turto perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų, tuomet turto gavėjas nepripažįsta tokio turto savo turtu. Turto gavėjas nutraukia grynujų pinigų arba kito mokamo atlygio pripažinimą ir pripažįsta iš perdavėjo gautiną sumą. Jeigu perdavėjas turi tiek teisę, tiek prievolę pakartotinai įsigyti viso perleidžiamojo turto kontrolę už fiksuotą sumą (pvz., numatytą perpirkimo sutartyje), tuomet gavėjas gali apskaityti iš jo gautiną sumą kaip paskolą arba tiesiog gautiną sumą.

Pavyzdžiai

- AG51. Toliau pateikiami pavyzdžiai atspindi šiame Standarte išdėstytus pripažinimo nutraukimo principus.
- a) *Perpirkimo susitarimai ir vertybinių popierių skolinimas.* Jeigu finansinis turtas yra parduodamas pagal susitarimą perpirkti jį už nustatytą kainą arba pardavimo kainą drauge su skolintojo grąža, arba suteikiamas kaip paskola pagal susitarimą grąžinti jį perdavėjui, tokio turto pripažinimas nenutraukiamas, nes perdavėjas pasilieka iš esmės visą nuosavybei būdingą riziką ir naudą. Jeigu gavėjas įgyja teisę parduoti arba įkeisti turtą, tada perdavėjas perklasifikuoja tokį turtą savo balanse, pavyzdžiui, kaip pagal paskolą suteiktą turtą arba dėl perpirkimo gautiną sumą.
- b) *Perpirkimo susitarimai ir vertybinių popierių skolinimas – turtas, kuris iš esmės yra toks pats.* Jeigu finansinis turtas parduodamas pagal susitarimą perpirkti tą patį arba iš esmės tokį patį turtą už nustatytą kainą arba pardavimo kainą pridėdant skolintojo grąžą; arba jeigu finansinis turtas pasiskolinamas arba suteikiamas kaip paskola pagal susitarimą perdavėjui grąžinti tą patį arba iš esmės tokį patį turtą, tuomet jo pripažinimas nenutraukiamas, nes perdavėjas pasilieka iš esmės visą nuosavybei būdingą riziką ir naudą.
- c) *Perpirkimo susitarimai ir vertybinių popierių skolinimas – teisė pakeisti turtą.* Jeigu perpirkimo sutartis už fiksuotą perpirkimo kainą arba kainą, lygią pardavimo kainai drauge su skolintojo atsiperkamąja suma, ar panašus vertybinių popierių skolinimo sandoris suteikia gavėjui teisę pakeisti turtą į panašios arba tokios pačios tikrosios vertės, kaip perduotasis, turtą perpirkimo dieną, tuomet parduodamo arba paskolinamo pagal perpirkimo arba vertybinių popierių skolinimo sutartį turto pripažinimas nenutraukiamas, nes jo perdavėjas pasilieka iš esmės visą nuosavybei būdingą riziką ir naudą.
- d) *Pirmojo atmetimo teisė perpirkti turtą tikrąja verte.* Jeigu ūkio subjektas parduoda finansinį turtą ir pasilieka tikrai pirmojo atmetimo teisę perpirkti turtą tikrąja verte, jeigu gavėjas vėliau šį turtą parduotų, tuomet ūkio subjektas nutraukia turto pripažinimą, nes perduoda iš esmės visą nuosavybei būdingą riziką ir naudą.

IAS 39

- e) *Greitojo pardavimo sandoris.* Finansinio turto perpirkimas tuojau po to, kai jis buvo parduotas, kartais vadina-
mas greituoju pardavimu. Toks perpirkimas netrukdo nutraukti turto pripažinimą, jeigu pirminis sandoris ati-
tinka pripažinimo nutraukimo reikalavimus. Tačiau jeigu susitarimas parduoti finansinį turą sudaromas
vienu metu su to paties turto perpirkimo už fiksuotą kainą arba pardavimo kainą pridėjus skolintojo grąžą
susitarimu, tada turto pripažinimas nėra nutraukiamas.
- f) *Didelės piniginės vertės pardavimo ir pirkimo pasirinkimo sandoriai.* Jeigu perduotas finansinis turtas gali būti
perdavėjo atpirktas, o pirkimo pasirinkimo sandoris turi didelę piniginę vertę, tuomet perdavimas neatitinka
pripažinimo nutraukimo kriterijų, nes perdavėjas išlaikė iš esmės visą nuosavybei būdingą riziką ir naudą.
Panašiai, jeigu finansinio turto gavėjas turi šio turto pardavimo pasirinkimo teisę, o pardavimo pasirinkimo
sandoris turi didelę piniginę vertę, toks perdavimas neatitinka pripažinimo nutraukimo kriterijų, nes
perdavėjas pasilieka iš esmės visą nuosavybei būdingą riziką ir naudą.
- g) *Pardavimo ir pirkimo pasirinkimo sandoriai, visiškai neturintys piniginės vertės.* Finansinio turto, perduodamo tik
pagal gavėjo turimą visiškai neturintį piniginės vertės pardavimo pasirinkimo sandorį arba perdavėjo turimą
visiškai piniginės vertės neturintį pirkimo pasirinkimo sandorį, pripažinimas nutraukiamas. Taip yra todėl,
kad perdavėjas yra perdavęs iš esmės visą nuosavybei būdingą riziką ir naudą.
- h) *Lengvai gaunamas turtas, pavaldus pirkimo pasirinkimo sandoriui, kuris nei turi didelės piniginės vertės, nei yra bevertis
pinigų atžvilgiu.* Jeigu ūkio subjektas turi rinkoje lengvai gaunamo turto pirkimo pasirinkimo sandorį, o pasi-
rinkimo sandoris nei turi didelės piniginės vertės, nei yra bevertis pinigų atžvilgiu, tuomet turto pripažinimas
nutraukiamas. Taip yra todėl, kad ūkio subjektas: i) nei pasilieka, nei perduoda iš esmės visos turto nuosa-
vybei būdingos rizikos ir naudos, ir ii) nepasilieka turto kontrolės. Tačiau jeigu turtas nėra lengvai gaunamas
rinkoje, pripažinimo nutraukimas nevykdomas tokiu mastu, kokia perduotojo turto suma priklauso nuo pir-
kimo pasirinkimo sandorio sumos lygio, nes ūkio subjektas yra išlaikęs turto kontrolę.
- i) *Nelengvai gaunamas turtas, priklausomas nuo ūkio subjekto pasirašyto pardavimo pasirinkimo sandorio, kuris nei turi
didelės piniginės vertės, nei yra bevertis pinigų atžvilgiu.* Jeigu ūkio subjektas perduoda nelengvai rinkoje gaunamą
finansinį turą ir pasirašo pardavimo pasirinkimo sandorį, kuris nei turi didelės piniginės vertės, nei yra bever-
tis, tuomet ūkio subjektas dėl pasirašytojo pardavimo pasirinkimo sandorio nei pasilieka, nei perduoda iš
esmės visos nuosavybei būdingos rizikos ir naudos. Ūkio subjektas išlaiko turto kontrolę, jeigu pardavimo
pasirinkimo sandoris yra pakankamai vertingas, kad neleistų gavėjui turto parduoti; tokiu atveju turtas lieka
pripažįstamas jo tolesnio ryšio su perdavėju mastu (žr. paragrafą AG44). Ūkio subjektas perduoda turto kont-
rolę, jeigu pardavimo pasirinkimo sandoris nėra pakankamai vertingas, kad neleistų gavėjui parduoti šio tur-
to; tokiu atveju turto pripažinimas nutraukiamas.
- j) *Turtas, priklausomas nuo pardavimo arba pirkimo tikrąja verte pasirinkimo sandorio arba išankstinio perpirkimo susi-
tarimo.* Finansinio turto perdavimas, priklausomas tik nuo pardavimo arba pirkimo pasirinkimo sandorio arba
išankstinio perpirkimo susitarimo, kurio panaudojimo arba perpirkimo kaina lygi finansinio turto tikrajai ver-
tei perpirkimo metu, nulemia jo pripažinimo nutraukimą, nes perduodama iš esmės visa nuosavybei būdinga
rizika ir nauda.
- k) *Grynaisiais pinigais vykdomi pirkimo arba pardavimo pasirinkimo sandoriai.* Ūkio subjektas įvertina finansinio tur-
to, priklausomo nuo pardavimo arba pirkimo pasirinkimo sandorio arba išankstinio perpirkimo susitarimo,
perleidimą, už kurį bus atsiskaitoma grynaisiais pinigais, tam, kad nustatyti, ar jis yra išlaikęs, ar perdavęs iš
esmės visą nuosavybei būdingą riziką ir naudą. Jeigu ūkio subjektas nepasilieka iš esmės visos nuosavybei
būdingos perduodamojo turto rizikos ir naudos, tuomet nustato, ar yra išlaikęs perduodamojo turto kont-
rolę. Tai, kad pardavimo arba pirkimo pasirinkimo sandoriai ar išankstinis perpirkimo susitarimas yra vyk-
domi grynaisiais pinigais, nereiškia, kad ūkio subjektas perduoda kontrolę (žr. AG44 paragrafus ir prieš tai
pateiktus g), h) ir i) punktus.
- l) *Atsiskaitymų panaikinimo nuostata.* Atsiskaitymų panaikinimo nuostata yra besąlygiško perpirkimo (pirkimo)
pasirinkimo sandoris, suteikiantis ūkio subjektui teisę susigrąžinti perduotąjį turą, kuriam taikomi tam tikri
apribojimai. Jeigu dėl tokio pasirinkimo sandorio ūkio subjektas nei pasilieka, nei perduoda iš esmės visos
nuosavybei būdingos rizikos ir naudos, jis nenutraukia turto pripažinimo tik tuo mastu, kokia šio turto suma
gali būti perpirkta (darant prielaidą, kad gavėjas negali parduoti turto). Pavyzdžiui, jeigu perduoto paskolinto
turto balansinė vertė ir įplaukos yra 100 000 VV, o bet kuri atskira paskola galėtų būti atperkama (nevirši-
jant 10 000 VV bendrosios perperkamos paskolos sumos), tuomet 90 000 VV paskolų pripažinimas būtų
nutraukiamas.

- m) *Dengimo sandoriai.* Ūkio subjektas (galintis būti perdavėju), prižiūrintis perduotąjį turtą, gali turėti dengimo sandorį, suteikiantį teisę nusipirkti likusį perduotąjį turtą tada, kada likusio nepadengto turto vertė sumažėja iki tokio lygio, kada jo aptarnavimo sąnaudos tampa nuostolingos, palyginus su priežiūros teikiama nauda. Jeigu toks dengimo sandoris nulemia tai, kad ūkio subjektas nei pasilieka, nei perduoda iš esmės visos nuosavybei būdingos rizikos ir naudos, o gavėjas negali perduoti turto, perdavėjas nenutraukia turto pripažinimo tokiu mastu, kokia turto suma priklauso nuo šio pirkimo pasirinkimo sandorio.
- n) *Prijungtos išlaikytosios dalys ir kredito garantijos.* Ūkio subjektas gali gavėjui padidinti kreditą, prijungdamas kai kurias arba visas savo išlaikytąsias perduoto turto dalis. Kita vertus, ūkio subjektas gali gavėjui kreditą padidinti kredito garantijos forma, kuri gali būti neribota arba apribota tam tikra suma. Jeigu ūkio subjektas išlaiko iš esmės visą perduotojo turto nuosavybei būdingą riziką ir naudą, turtas ir toliau pripažįstamas visas. Jeigu ūkio subjektas pasilieka dalį turto nuosavybei būdingos rizikos ir naudos, bet iš esmės ne visą, be to, išlaiko turto kontrolę, jis nenutraukia pripažinimo tokiu mastu, kokią grynųjų pinigų ar kito turto sumą jam gali tekti sumokėti.
- o) *Bendro atsiperkamumo pasikeitimo sandoriai.* Ūkio subjektas gali perduoti finansinį turtą gavėjui ir sudaryti bendro atsiperkamumo pasikeitimo sandorį su gavėju, pagal kurį visi turto palūkanų mokėjimo pinigų srautai yra perduodami pirmajam ūkio subjektui mainais už nustatytą arba kintamos normos mokėjimą, o bet kokie šio turto tikrosios vertės padidėjimai arba sumažėjimai yra jo prisiimami. Tokiu atveju viso turto pripažinimo nutraukimas yra draudžiamas.
- p) *Pasikeitimo palūkanų norma sandoriai.* Ūkio subjektas gali perleisti gavėjui finansinį turtą su nustatyta palūkanų norma ir sudaryti su juo pasikeitimo palūkanų norma sandorį, pagal kurį gavėjas gautų nustatytą ir mokėtų kintamą palūkanų normą pagal skaičiavimo sumą, lygią perduoto finansinio turto pagrindinei sumai. Pasikeitimo palūkanų norma sandoris netrukdo nutraukti perduoto turto pripažinimo su sąlyga, kad pasikeitimo mokėjimai nebus sąlygojami už perduotąjį turtą atliekamų mokėjimų.
- r) *Amortizuojantys pasikeitimo palūkanų norma sandoriai.* Ūkio subjektas gali perduoti gavėjui nustatytos palūkanų normos finansinį turtą, už kurį sumokama per tam tikrą laiko tarpą, ir su gavėju sudaryti amortizuojantį pasikeitimo palūkanų norma sandorį, gavėjui gaunant nustatytą palūkanų normą ir mokant kintamą palūkanų normą sąlygine suma. Jeigu pasikeitimo sandorio sąlyginė suma amortizuojama taip, kad tampa lygi perduotojo finansinio turto, esančio apyvartoje bet kuriuo metu, pagrindinei sumai, pasikeitimas paprastai nulemtų tai, kad pirmasis ūkio subjektas pasilikų žymią išankstinio mokėjimo riziką; tokiu atveju ūkio subjektas ir toliau pripažįsta visą perduotąjį turtą tiek, kiek išlaiko su juo tolesnį ryšį. Priešingu atveju, jeigu pasikeitimo sandorio sąlyginės sumos amortizacija nėra susijusi su perduotojo turto pagrindine nepadengtąja suma, dėl tokio pasikeitimo sandorio pirmasis ūkio subjektas išankstinio mokėjimo už turtą rizikos sau nepasilaikytų. Vadinasi, perduotojo turto pripažinimo nutraukimui tai nesukliudytų, jeigu pasikeitimo sandorio mokėjimai nebūtų priklausomi nuo palūkanų mokėjimų už perduotą turtą, o pasikeitimo sandoris nulemtų to, kad ūkio subjektas pasilikų sau visą kitą su perduotojo turto nuosavybe siejamą reikšmingą riziką ir naudą.

AG52. Šiame paragrafe vaizduojamas tolesnio ryšio su turtu metodikos taikymas, kai ūkio subjekto tolesniojo ryšio priemonė yra šio finansinio turto dalis.

Išsivaizduokite, kad ūkio subjektas turi iš anksto mokamų paskolų portfelį, kurio kuponas ir faktinė palūkanų norma yra 10 %, ir kurio pagrindinė suma bei amortizuota savikaina yra 10 000 VV. Jis sudaro sandorį, pagal kurį mainais už 9 115 VV mokamą sumą gavėjas gauna teisę į 9 000 VV bet kokių pagrindinės sumos rinkliavų, pridėdant 9,5 % palūkanas. Ūkio subjektas pasilieka teisę į 1 000 VV bet kokių pagrindinės sumos rinkliavų, pridėdant 10 % palūkanų, be to, 0,5 % perviršio skirtumą dėl likusios 9 000 VV pagrindinės sumos. Rinkliavos dėl išankstinių mokėjimų paskirstomos tarp ūkio subjekto ir gavėjo proporcingai santykiu 1:9, tačiau bet kokie įsipareigojimų nevykdymai atimami iš ūkio subjekto 1 000 VV dalies tol, kol ši nebelieka šios dalies. Paskolų tikroji vertė sandorio dieną yra 10 100 VV, o įvertinta 0,5 % perviršio sumos tikroji vertė yra 40 VV.

Ūkio subjektas nustato, kad jis yra perdavęs dalį svarbios nuosavybės rizikos ir naudos (pavyzdžiui, svarbią išankstinio mokėjimo riziką), tačiau taip pat išlaikė nuosavybei būdingos svarbios rizikos ir naudos dalį (dėl savo pasilaikytosios subordinuotos dalies) ir išlaikė kontrolę. Todėl jis vadovaujasi išlaikyto ryšio požiūriu.

IAS 39

Kad galėtų taikyti šį Standartą, ūkio subjektas analizuoja sandorį kaip: a) visiškai proporcingos pasilaikytosios 1 000 VV dalies išlaikymą, be to, b) tos pasilaikytosios dalies prijungimą, padidinant gavėjui kreditą dėl kredito nuostolių.

Ūkio subjektas suskaičiuoja, kad 9 090 VV (90 % nuo 10 100 VV) nuo gautojo 9 115 VV atlygio perteikia atlygį už visiškai proporcingą 90 % dalį. Likusi atlygio dalis (25 VV) perteikia gaunamus mokėjimus už jo pasilaikytosios dalies prijungimą siekiant padidinti gavėjo kreditą dėl kredito nuostolių. Be to, 0.5 % perviršio skirtumo perteikia gautą atlygį už kredito padidinimą. Atitinkamai, bendras už kredito padidinimą gautas atlygis yra 65 VV (25 VV+40 VV).

Ūkio subjektas skaičiuoja 90 % pinigų srautų dalies pardavimo pelną arba nuostolį. Darydamas prielaidą, kad atskiros 10 % perduotosios dalies ir 90 % pasilaikytosios dalies tikrosios vertės nėra žinomos perdavimo datą, ūkio subjektas paskirsto turto balansinę sumą pagal 28 paragrafą tokiu būdu:

	<i>Įvertinta tikroji vertė</i>	<i>Procentai</i>	<i>Paskirstytoji balansinė vertė</i>
Perduotoji dalis	9 090	90 %	9 000
Pasilaikyta dalis	1 010	10 %	1 000
	<hr/>		<hr/>
Iš viso:	10 100		10 000
	<hr/>		<hr/>

Ūkio subjektas suskaičiuoja savo pelną arba nuostolį dėl 90 % pinigų srautų dalies pardavimo, iš gautojo atlygio atimdamas paskirstytą perduotosios dalies balansinę vertę, t.y. 90 VV (9 090 VV - 9 000 VV). Ūkio subjekto išlaikytosios dalies balansinė vertė yra 1 000 VV.

Be to, ūkio subjektas pripažįsta tolesnį ryšį su perduotu turto, atsirandantį dėl jam priklausančios dalies prijungimą kredito nuostoliams padengti. Jis atitinkamai pripažįsta 1 000 VV vertės turtą (maksimalią pinigų srautų sumą, kurios jis negaus dėl prijungimo) ir 1 065 VV vertės susijusį įsipareigojimą (maksimalią pinigų srautų sumą, kurios jis negaus dėl prijungimo, t.y. 1 000 VV, pridėdamas prie prijungtos dalies tikrąją vertę, lygią 65 VV).

Ūkio subjektas naudoja visą aukščiau išvardintą informaciją sandorio apskaitai šiuo būdu:

	<i>Debetas</i>	<i>Kreditas</i>
Pradinis turtas	–	9 000
Turtas, pripažintas prijungtajai arba likutinei daliai	1 000	–
Gautojo atlygio turtas, gautas Kaip perviršio skirtumas	40	–
Pelnas arba nuostolis (perdavimo pelnas)	–	90
Įsipareigojimas	–	1 065
Gauti grynieji pinigai	9 115	–
	<hr/>	<hr/>
Iš viso:	10 155	10 155
	<hr/>	<hr/>

Iš karto po sandorio turto balansinė vertė yra 2 040 VV, apimanti 1 000 VV, perteikiančių išlaikytosios dalies paskirstytą savikainą, ir 1 040 VV, perteikiančių ūkio subjekto papildomą tolesnį ryšį dėl išlaikytosios dalies prijungimo dėl kredito nuostolių (į šią sumą įtraukiamas 40 VV perviršio skirtumas).

Vėlesniais laikotarpiais ūkio subjektas pripažįsta atlygį, gautą už kredito padidinimą (65 VV) laiko proporcijos būdu, ir kaupia pripažintojo turto palūkanas naudodamas faktinių palūkanų normą bei pripažįsta bet kokį kredito vertės sumažėjimą pripažintojo turto atžvilgiu. Pastarajam pailustruoti įsivaizduokite, kad kitais metais įvyksta 300 VV kredito vertės sumažėjimo nuostolis pagrindinių skolų atžvilgiu. Ūkio subjektas sumažina savo pripažintąjį turtą 600 VV suma (300 VV suma susijusi su jo išlaikytąja dalimi, o 300 VV – su papildomu tolesniu ryšiu dėl išlaikytosios dalies prijungimo kredito nuostoliams padengti) ir pripažintąjį įsipareigojimą 300 VV suma. Grynas rezultatas įskaitomas į pelną arba nuostolį kaip 300 VV kredito vertės sumažėjimas.

Įprastinis finansinio turto pirkimas arba pardavimas (38 paragrafas)

- AG53. Įprastinis finansinio turto pirkimas arba pardavimas pripažįstamas pagal prekybos datos apskaitą arba pagal atsiskaitymo datos apskaitą. Jos aprašomos AG55 ir AG56 paragrafuose. Naudojamas metodas taikomas pastoviai visiems finansinio turto, priklausančio tai pačiai finansinio turto kategorijai, apibrėžtai 9 paragrafe, pirkimams arba pardavimams. Dėl to pardavimui laikomas turtas sudaro atskirą kategoriją, atskiriant jį nuo turto, pelno (nuostolio) ataskaitoje vertinamo tikrąja verte.
- AG54. Sutartis, pagal kurią yra reikalaujamas arba leidžiamas vertės pokyčio grynasis atsiskaitymas, nėra įprastinė sutartis. Ši sutartis apskaitoma kaip investicinė priemonė laikotarpiu tarp prekybos datos ir atsiskaitymo datos.
- AG55. Prekybos data – diena, kada ūkio subjektas yra nutaręs pirkti arba parduoti turtą. Prekybos datos apskaita reiškia: a) gautino turto ir įsipareigojimo už jį mokėti prekybos dieną pripažinimą ir b) parduoto turto pripažinimo nutraukimą, bet kokio pelno arba nuostolio dėl perleidimo pripažinimą ir prekybos dieną gautinos iš pirkėjo sumos pripažinimą. Paprastai, perduodant nuosavybės teisę, turto ir atitinkamo įsipareigojimo palūkanų nepradedama kaupti iki atsiskaitymo dienos.
- AG56. Atsiskaitymo data – diena, kada turtas pristatomas kitai šaliai. Atsiskaitymo datos apskaita reiškia: a) turto pripažinimą tą dieną, kada ūkio subjektas jį gauna, ir b) turto pripažinimo nutraukimą ir pelno arba nuostolio dėl turto perleidimo pripažinimą tą dieną, kada jis pristatomas kitai šaliai. Taikydamas atsiskaitymo datos apskaitą, ūkio subjektas apskaito bet kokius turto, gautino per laikotarpį nuo pirkimo datos iki atsiskaitymo datos, tikrosios vertės pokyčius taip pat, kaip apskaitytų įsigytą turtą. Kitaip tariant, turto, apskaitomo savikaina arba amortizuota savikaina, vertės pokytis yra nepripažįstamas; toks pokytis pripažįstamas turto, klasifikuojamo kaip finansinis turtas, pelno (nuostolio) ataskaitoje vertinamo tikrąja verte, pelnu arba nuostoliu; taip pat turto, klasifikuojamo kaip skiriamas parduoti, atveju pripažįstamas nuosavybės pokytis.

Finansinio įsipareigojimo pripažinimo nutraukimas (39-42 paragrafai)

- AG57. Finansinis įsipareigojimas (arba jo dalis) išnyksta tada, kai skolininkas:
- įvykdo įsipareigojimą (arba jo dalį), sumokėdamas kreditoriui, dažniausiai pinigais, kitu finansiniu turtu, prekėmis arba paslaugomis;
- arba
- teismo arba kreditoriaus juridškai atleidžiamas nuo pirminės atsakomybės už įsipareigojimą (arba jo dalį). (Jeigu skolininkas yra davęs garantiją, ši sąlyga vis dar gali būti tenkinama).
- AG58. Jeigu skolos priemonės išleidėjas perperka šią priemonę, skola išnyksta netgi tada, jeigu išleidėjas yra šios priemonės rinkos kūrėjas arba ketina perparduoti priemonę artimiausiu metu.
- AG59. Mokėjimas trečiajai šaliai, įskaitant patikėtiosios nuosavybės juridinį asmenį (kartais vadinamas „neesminiu anuliavimu“), pats savaime neatleidžia skolininko nuo pirminio įsipareigojimo kreditoriui, jeigu nėra teisiškai pagrįsto atleidimo.
- AG60. Jeigu skolininkas moka trečiajai šaliai, kad ši prisiimtų įsipareigojimą, ir praneša savo kreditoriui, kad jo skolos įsipareigojimą prisiėmė trečioji šalis, skolininkas negali nutraukti skolos įsipareigojimo pripažinimo, išskyrus atvejį, kada tenkinama AG57 paragrafo b) punkte minima sąlyga. Jeigu skolininkas sumoka trečiajai šaliai, kad ši prisiimtų įsipareigojimą, ir gauna teisinį atleidimą nuo įsipareigojimo kreditoriui, jo skola išnyksta. Tačiau, jeigu skolininkas sutinka atlikti mokėjimus dėl skolos trečiajai šaliai arba tiesiogiai savo pirmajam kreditoriui, jis pripažįsta naują skolos įsipareigojimą trečiajai šaliai.
- AG61. Nors teisinis atleidimas nuo įsipareigojimo – per teismą arba suteiktas kreditoriaus – reiškia, kad nutraukiamas įsipareigojimo pripažinimas, ūkio subjektui gali tekti pripažinti naują įsipareigojimą, jeigu netenkinami 15-37 paragrafuose pateikti finansinio turto pripažinimo nutraukimo kriterijai. Jei šie kriterijai netenkinami, perduotojo turto pripažinimas nenutraukiamas, ir ūkio subjektas pripažįsta naują įsipareigojimą, susijusį su perleistu turtu.

IAS 39

- AG62. Pagal 40 paragrafą sąlygos laikomos iš esmės skirtingomis, jeigu diskontuota dabartinė pinigų srautų vertė pagal naujas sąlygas, įskaitant bet kokius gautus ar sumokėtus atlygius, diskontuotus taikant pirminę faktinių palūkanų normą, bent 10 % skiriasi nuo pirminio finansinio įsipareigojimo likusių pinigų srautų diskontuotos dabartinės vertės. Jei skolos priemonių mainai arba sąlygų pakeitimas yra pateikiamas kaip skolos išnykimas, visos patirtos išlaidos arba sumokėti atlygiai pripažįstami pelno arba nuostolio dėl skolos išnykimo dalimi. Jeigu mainai arba sąlygų pakeitimas nepateikiamas kaip skolos panaikinimas, tada bet kokios patirtos išlaidos arba sumokėti atlygiai koreguoja įsipareigojimo balansinę vertę ir amortizuojami per likusį pakeistojo įsipareigojimo galiojimo laikotarpį.
- AG63. Kai kuriais atvejais kreditorius atleidžia skolininką nuo dabartinio įsipareigojimo atlikti mokėjimus, tačiau skolininkas prisiima garantinį įsipareigojimą mokėti, jeigu pirminę atsakomybę prisiimanti šalis ims nevykdyti savo įsipareigojimų. Tokiu atveju skolininkas:
- a) pripažįsta naują finansinį įsipareigojimą, grindžiamą savo garantijos įsipareigojimo tikrąja verte;
- ir
- b) pripažįsta pelną arba nuostolį, remdamasis skirtumu tarp: i) bet kokių sumokėtų įplaukų ir ii) pirminio finansinio įsipareigojimo balansinės vertės, atėmus naujojo finansinio įsipareigojimo tikrąją vertę.

Vertinimas (43-70 paragrafai)*Pirminis finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų įvertinimas (43 paragrafas)*

AG64. Pirminio pripažinimo metu finansinės priemonės tikroji vertė paprastai yra sandorio kaina (t.y. sumokėto arba gauto atlygio tikroji vertė, žr. taip pat AG76 paragrafą). Tačiau, jeigu sumokėto arba gauto atlygio dalis yra už ką nors kitą, o ne finansinę priemonę, finansinės priemonės tikroji vertė nustatoma pagal įvertinimo metodą (žr. AG74-AG79 paragrafus). Pavyzdžiui, ilgalaikės paskolos arba gautinos sumos, neturinčios palūkanų, tikroji vertė gali būti įvertinama kaip visų būsimųjų pinigų įplaukų, diskontuotų naudojant vyraujančią(-as) rinkos palūkanų normą(-as) panašioms priemonėms (panašioms savo valiuta, sąlygomis, palūkanų normos rūšimi bei kitais faktoriais ir su panašiu kreditinguoju įvertinimu), dabartinę vertę. Bet kokia papildoma paskolinta suma yra sąnaudos arba pajamų sumažinimas, jeigu ji neatitinka pripažinimo kokios nors kitos rūšies turtu kriterijų.

AG65. Jeigu ūkio subjektas sukuria paskolą, kurios palūkanų norma nebūdinga rinkai (pvz., 5 %, kai rinkos palūkanų norma panašioms paskoloms yra 8 %) ir už tai gauna išankstinį atlygį kaip kompensaciją, jis turi pripažinti paskolą jos tikrąja verte, t.y. grynąja gaunamojo atlygio verte. Ūkio subjektas pelnui arba nuostoliui priskiria nuolaidą, naudodamas faktinės palūkanų normos metodą.

Vėlesnis finansinio turto vertinimas (45 ir 46 paragrafai)

AG66. Jeigu finansinė priemonė, anksčiau buvusi pripažinta finansiniu turtu, yra vertinama tikrąja verte ir jos tikroji vertė tampa mažesnė už nulį, tuomet tai yra finansinis įsipareigojimas pagal 47 paragrafą.

AG67. Toliau pateikiamas pavyzdys iliustruoja sandorio išlaidų apskaitą pradinio ir vėlesnio pardavimui skirtu finansinio turto vertinimo metu. Turtas yra įsigytas už 100 VV, pridėjus pirkimo komisinius, lygius 2 VV. Pradžioje turtas pripažįstamas 102 VV verte. Kita finansinės atskaitomybės data yra po vienos dienos, kada turto kotiruojama rinkos kaina yra 100 VV. Jei šis turtas būtų parduodamas, būtų sumokėti komisiniai, lygūs 3 VV. Tą dieną turtas vertinamas 100 VV (neatsižvelgiant į galimus pardavimo komisinius), o 2 VV nuostolis pripažįstamas nuosavybe. Jeigu pardavimui skirtas finansinis turtas turi fiksuotus arba kitaip nustatomus mokėjimus, sandorio išlaidos amortizuojamos per pelną arba nuostolį naudojant faktinių palūkanų metodą. Jeigu pardavimui skirtas finansinis turtas neturi fiksuotų arba kitaip nustatomų mokėjimų, sandorio išlaidos yra įtraukiamos į pelną arba nuostolį tada, kai turto pripažinimas nutraukiamas arba įvyksta jo vertės sumažėjimas.

AG68. Priemonės, klasifikuojamos kaip paskolos ir gautinos sumos, vertinamos amortizuota savikaina nepriklausomai nuo to, ar ūkio subjektas ketina laikyti jas iki termino.

Vertinimas tikrąja verte (48 ir 49 paragrafai)

AG69. Tikrosios vertės apibrėžimui prielaida, kad ūkio subjektas ketina tęsti veiklą, neturi jokio ketinimo ar poreikio likviduotis, žymiai susiaurinti savo veiklos mastą ar įvykdyti sandorio nepalankiomis sąlygomis, yra esminė. Todėl tikroji vertė nėra suma, kurią ūkio subjektas gautų arba mokėtų sudarydamas priverstinį sandorį, likvidavimą ne savo noru arba priverstinį išpardavimą. Tačiau priemonės kredito kokybę atspindi tikroji vertė.

AG70. Šiame Standarte, kalbant apie rinkoje kotiruojamas kainas, naudojami terminai „siūloma kaina“ ir „prašoma kaina“ (kartais vadinama „dabartinio siūlymo kaina“), o terminas „siūlomų-prašomų kainų skirtumas“ vartojamas tik sandorio išlaidoms. Kiti koregavimai, skirti tikrajai vertei nustatyti (pvz., kitos sutarties šalies kredito rizika), neįtraukiami į sąvoką „siūlomų-prašomų kainų skirtumas“.

Aktyvioji rinka: kotiruojama kaina

AG71. Finansinė priemonė laikoma kotiruojama aktyvioje rinkoje, jeigu kotiruojamos kainos yra lengvai ir įprastai nustatomos biržoje, per prekybos tarpininkus, maklerius, gamybos grupes, kainų nustatymo tarnybą bei reguliuojančias institucijas ir perteikia realius ir reguliariai vykdomus rinkos sandorius tarp nesusijusių šalių. Tikroji vertė nustatoma pagal kainą, dėl kurios sutaria ketinantys pirkti pirkėjai ir ketinantys parduoti pardavėjai, esantys nesusijusiomis šalimis. Finansinės priemonės, kuria prekiaujama aktyviojoje rinkoje, tikrosios vertės nustatymo tikslas yra nustatyti kainą, kuria sandoris būtų įvykdytas balanso datą, neišsiplečiant už priemonės ribų (t.y. nekeičiant jos sudėties ir pobūdžio), palankiausioje aktyviojoje rinkoje, kuri šiam ūkio subjektui yra lengvai prieinama. Tačiau ūkio subjektas pakoreguoja palankesnės rinkos kainą, kad būtų atspindėti bet kokie sutarties šalių kredito rizikos skirtumai tarp priemonių, kuriomis prekiaujama rinkoje, ir priemonės, kurios vertę reikia nustatyti. Viešai skelbiamas kotiruojamų kainų aktyviojoje rinkoje sąrašas yra geriausias tikrosios vertės įrodymas, ir, kai egzistuoja, jis yra naudojamas finansiniam turtui arba finansiniam įsipareigojimui vertinti.

AG72. Atitinkama kotiruojama rinkos kaina turimam turtui arba išleidžiamam įsipareigojimui paprastai yra dabartinė „siūloma kaina“, o išgyjamam turtui arba turimam įsipareigojimui – „prašoma kaina“. Kai ūkio subjektas turi turtą ir įsipareigojimus su rinkos rizikų tarpusavio užskaita, jis gali naudoti vidutiniškas rinkos kainas, kad nustatytų tikrąsias vertes užskaitomos rizikos pozicijoms ir taikytų siūlomą arba prašomą kainą grynajai atvirajai pozicijai tinkamu būdu. Kai nėra dabartinių siūlomų ir prašomų kainų, apie dabartinę tikrąją vertę teikia įrodymų naujausio sandorio kaina – su sąlyga, kad po sandorio dienos nebuvo didelio ekonominių aplinkybių pasikeitimo. Jeigu nuo to sandorio dienos sąlygos pasikeitė (pvz., pakito nerizikinė palūkanų norma dėl naujausio korporacijos obligacijų kainų kotiravimo), tikroji vertė turi atspindėti sąlygų pokyčius, tinkamai atsižvelgiant į dabartines panašių finansinių priemonių kainas arba normas. Panašiai, jeigu ūkio subjektas gali įrodyti, kad paskutiniojo sandorio kaina nėra tikroji vertė (pvz., dėl to, kad ji atspindi sumą, kurią ūkio subjektas gautų arba sumokėtų sudarydamas priverstinį sandorį, ne savo noru likviduodamas ar parduodamas turtą), ši kaina koreguojama. Finansinių priemonių portfelio tikroji vertė yra finansinių priemonių vienetų skaičiaus ir jų kotiruojamos kainos produktas. Jeigu aktyviojoje rinkoje kainos viešai nekotiruojamos visai finansinei priemonei, tačiau jos sudedamosios dalys turi savo aktyviąsias rinkas, tikroji vertė nustatoma remiantis atitinkamomis sudedamųjų dalių rinkos kainomis.

AG73. Jeigu aktyviojoje rinkoje yra kotiruojama norma (o ne kaina), ūkio subjektas naudoja šią rinkoje kotiruojamą normą, jei pritaikydamas savo tikrosios vertės skaičiavimo metodą. Jeigu rinkoje kotiruojama norma neapima kredito rizikos ar kitų faktorių, kuriuos rinkos dalyviai įtraukė į priemonės vertinimą, ūkio subjektas pakoreguoja vertinimą, įjungdamas šiuos faktorius.

IAS 39

Aktyviosios rinkos nebuvimas: vertinimo metodika

- AG74. Jeigu finansinei priemonei nėra aktyviosios rinkos, ūkio subjektas nustato tikrąją vertę naudodamas vertinimo metodiką. Vertinant tokia metodika, jeigu įmanoma, atsižvelgiama į naujausius sandorius tarp nusimanančių ir ketinančių (dalyvauti atitinkamoje operacijoje) nesusijusių šalių, į kitos iš esmės panašios priemonės dabartinę tikrąją vertę, į diskontuotų pinigų srautų analizę ir pasirinkimo sandorių įkainojimo modelius. Jeigu egzistuoja vertinimo metodika, kurią rinkos dalyviai įprastai naudoja priemonei įkainoti, ir yra įrodyta, kad pagal šią metodiką gaunami patikimi kainų, gaunamų per realius rinkose sandorius, įvertinimai, tuomet ūkio subjektas naudoja šią metodiką.
- AG75. Vertinimo metodikos panaudojimo tikslas yra nustatyti, kokia būtų sandorio kaina tikrosios vertės vertinimo dieną tarp nepriklausomų šalių, pagrįsta normaliomis verslo aplinkybėmis. Tikroji vertė įvertinama remiantis vertinimo metodikos rezultatais, kai maksimaliai išnaudojami gauti rinkos duomenys ir kiek galima mažiau pasikliaujama ūkio subjektui būdingais duomenimis. Tikėtina, kad pagal vertinimo metodiką bus pateiktas realus tikrosios vertės įvertinimas, jeigu: a) jis pagrįstai atspindi tai, kaip rinkoje būtų galima tikėtis įkainoti tokią priemonę, ir b) vertinimo metodikai naudojami duomenys pagrįstai perteikia rinkos lūkesčius ir rizikos-atlygio veiksnių įvertinimus, siejamus su šia finansine priemone.
- AG76. Todėl vertinimo metodika: a) įtraukia visus veiksnius, į kuriuos rinkos dalyviai atsižvelgtų nustatydami kainą, ir b) yra suderinta su priimtina ekonomine finansinių priemonių įkainojimo metodologija. Ūkio subjektas periodiškai patikrina vertinimo metodiką ir išbando jos patikimumą naudodamas bet kokių stebimų dabartinių rinkos sandorių dėl tokių pačių priemonių kainas (t.y. priemonių, nesiskiriančių savo sudėtimi ar struktūra) arba kainas, pagrįstas bet kokiais stebimais rinkos duomenimis. Ūkio subjektas ima rinkos duomenis iš tos pačios rinkos, kurioje priemonė buvo sukurta arba išgyta. Geriausias finansinės priemonės tikrosios vertės įrodymas pirminio pripažinimo metu yra sandorio kaina (t.y. mokamo arba gaunamo atlygio tikroji vertė), jeigu šios priemonės tikrosios vertės negalima įrodyti palyginant su kitais rinkoje vykstančiais sandoriais dėl tokios pačios priemonės (t.y. be sudėties ar struktūros skirtumų) arba naudojant vertinimo metodiką, kurios kintamieji apima tik stebimų rinkų duomenis.
- AG77. Pradinis finansinio turto išsigijimas ar sukūrimas arba finansinio išipareigojimo prisiėmimas yra rinkos sandoris, teikiantis pagrindą finansinės priemonės tikrosios vertės įvertinimui. Ypatingai, jeigu finansinė priemonė yra skolos priemonė (pvz., paskola), jos tikroji vertė gali būti nustatoma remiantis rinkos sąlygomis, egzistavusiomis šios priemonės išsigijimo arba sukūrimo dieną, ir dabartinėmis rinkos sąlygomis arba ūkio subjekto ar kitų šiuo metu nustatomomis palūkanų normomis panašioms skoloms priemonėms (t.y. panašaus likusio laiko iki galiojimo pabaigos termino, panašaus pinigų srautų modelio, valiutos, kredito rizikos, su panašiu įkeitimo ir palūkanų pagrindu). Kita vertus, jeigu nėra skolininko kredito rizikos pokyčių ir taikomas kreditas paskirstomas po skolos priemonės sukūrimo, dabartinės rinkos palūkanų normos įvertinimas gali būti gaunamas naudojant principinę palūkanų normą, kuri atspindi geresnę kredito kokybę negu ši skolos priemonė, išlaikant tolygų kredito paskirstymą ir atliekant koregavimus dėl principinės palūkanų normos pokyčių nuo priemonės gavimo datos. Jeigu sąlygos nuo naujausio įvykdyto rinkos sandorio pasikeitė, tuomet, remiantis dabartinėmis panašių finansinių priemonių kainomis arba normomis (pakoregavus jas dėl skirtumų nuo vertinamosios finansinės priemonės), yra nustatomas atitinkamas vertinamosios finansinės priemonės tikrosios vertės pokytis.
- AG78. Tokios pačios informacijos kiekvieno vertinimo metu galima ir negauti. Pavyzdžiui, tuo metu, kai ūkio subjektas ima paskolą arba išgyja skolos priemonę, kuria nėra aktyviai prekiaujama, jo mokama sandorio kaina tuo pačiu yra ir rinkos kaina. Tačiau jokios informacijos apie naujus sandorius gali nebūti kito įvertinimo dieną, ir, nors ūkio subjektas gali nustatyti bendrą rinkos palūkanų normų lygį, jis gali nežinoti kredito arba kitos rizikos lygio, kurį apsvaistytų rinkos dalyviai, tą dieną įkainodami tokią priemonę. Ūkio subjektas gali neturėti informacijos apie neseniai įvykusius sandorius tam, kad galėtų nustatyti tinkamą kredito pasiskirstymą bendrosios palūkanų normos atžvilgiu, kad būtų galima jį naudoti nustatant diskonto normą, skiriamą dabartinės vertės skaičiavimui. Nesant priešingų įrodymų, būtų pagrįsta daryti prielaidą, kad neįvyko jokių minėtojo pasiskirstymo, egzistavusio tuo metu, kai buvo daroma paskola, pokyčių. Tačiau tikimasi, kad ūkio subjektas stengsis nustatyti, ar nėra įrodymų apie tų veiksnių pasikeitimus. Kai tokių įrodymų yra, ūkio subjektas turėtų apsvaistyti šių pasikeitimų padarinius finansinės priemonės tikrosios vertės nustatymui.
- AG79. Taikydamas diskontuotų pinigų srautų analizę, ūkio subjektas naudoja vieną arba daugiau diskonto normų, lygių vyraujančioms tokių finansinių priemonių atsipirkimo normoms, kurios pasižymi iš esmės tokiomis pačiomis sąlygomis ir ypatybėmis, įskaitant priemonės kredito kokybę, likusį laikotarpį, kuriam yra nustatyta sutartinė palūkanų norma, likusį laikotarpį pagrindinei sumai grąžinti ir valiutą, kuria bus atliekami mokėjimai. Trumpalaikės gautinos ir mokėtinos sumos, neturinčios nustatytos palūkanų normos, gali būti vertinamos nurodantą pirminėje sąskaitoje suma, jeigu diskontavimo poveikis yra nereikšmingas.

Aktyviosios rinkos nebuvimas: nuosavybės priemonės

- AG80. Investicijų į nuosavybės priemones, neturinčių kotiruojamų rinkos kainų aktyviojoje rinkoje, ir su minėtomis priemonėmis susijusių išvestinių priemonių, turimų apmokėjimams pristatant tokią nekotiruojamą nuosavybės priemonę (žr. 46 paragrafo punktą c) ir 47 paragrafą), tikroji vertė gali būti patikimai įvertinama, jeigu: a) pagrįstų tikrosios vertės įvertinimų kitimo ribos nėra reikšmingos šiai priemonei arba b) jeigu įvairių įvertinimų tikimybės kitimo ribose gali būti pagrįstai numatytos ir panaudotos apskaičiuojant tikrąją vertę.
- AG81. Yra daug situacijų, kada nuosavybės priemonių, neturinčių kotiruojamų rinkos kainų, tikrosios vertės ir su tomis nuosavybės priemonėmis susijusių išvestinių priemonių, turinčių būti apmokamų perduodant šias nekotiruojamas nuosavybės priemones (žr. 46 paragrafo punktą c) ir 47 paragrafą), tikrosios vertės pagrįstų įvertinimų kintamumas tam tikrose ribose gali būti nereikšmingas. Paprastai įmanoma įvertinti iš išorės šalies įsigyto finansinio turto tikrąją vertę. Tačiau jeigu pagrįstų tikrosios vertės įvertinimų kintamumo mastas yra svarbus, o įvairių įvertinimų galimybės negali būti pagrįstai nustatytos, ūkio subjektas negali šios priemonės vertinti tikrąja verte.

Vertinimo metodikos duomenys

- AG82. Tinkama konkrečios finansinės priemonės tikrosios vertės įvertinimo metodika įtraukia stebimus rinkos duomenis apie rinkos sąlygas ir kitus veiksnius, galinčius paveikti priemonės tikrąją vertę. Finansinės priemonės tikroji vertė turi būti paremta vienu arba daugiau iš žemiau minimų veiksnių (ir, galbūt, kitų).
- a) *Pinigių laiko verte (t.y. pagrindinė arba rizikos neapimanti palūkanų norma)*. Pagrindinės palūkanų normos gali būti išvestos pagal valstybinių obligacijų kainas ir dažnai yra nustatomos finansiniuose leidiniuose. Šios normos paprastai svyruoja, kartu su prognozuojamų pinigų srautų tikėtinomis datomis, ta pačia linkme kaip ir palūkanų normų pelningumo kreivė skirtingais laikotarpiais. Praktiniais sumetimais ūkio subjektas gali naudoti priimtina ir lengvai pastebimą bendrąją normą, pvz., LIBOR arba pasikeitimo sandorių normą, kaip pavyzdinę normą. (Kadangi tokia norma, kokia yra LIBOR, nėra rizikos neapimanti palūkanų norma, tam tikrai finansinei priemonei tinkamas kredito rizikos koregavimas nustatomas jos kredito rizikos santykio su šios pavyzdinės normos kredito rizika pagrindu). Kai kurių šalių centrinės valstybinės obligacijos gali turėti didelę kredito riziką ir neteikti stabilios pavyzdinės bazinės palūkanų normos priemonėms, denominuotoms ta valiuta. Kai kurių tos šalies ūkio subjektų kredito būklė gali būti geresnė už valstybinę, o skolinimosi normos žemesnės. Šiuo atveju bazines palūkanų normas galima tinkamiau nustatyti remiantis aukščiausiomis korporacijų obligacijų, išleidžiamų tos šalies valiuta, palūkanų normomis.
 - b) *Kredito rizika*. Kredito rizikos (t.y. perviršio virš bazinės palūkanų normos dėl kredito rizikos) poveikis tikrajai vertei gali būti nustatomas remiantis skirtingos kredito kokybės priemonių, kuriomis prekiaujama, stebimomis rinkos kainomis arba skolintojų nustatomomis skirtingo kredito reitingo paskolų palūkanų normomis.
 - c) *Užsienio valiutos keitimo kainos*. Egzistuoja aktyvi daugelio pagrindinių valiutų keitimo rinka, o kainos kasdien publikuojamos finansiniuose leidiniuose.
 - d) *Prekių kainos*. Galima stebėti daugelio prekių rinkos kainas.
 - e) *Nuosavybės kainos*. Prekyboje esančių nuosavybės priemonių kainas (ir kainų indeksus) galima lengvai stebėti kai kuriose rinkose. Nuosavybės priemonių, neturinčių rinkos kainų, kurias galima stebėti, dabartinė rinkos kaina gali būti įvertinama naudojant dabartinę vertę grindžiamas metodikas.
 - f) *Nepastovumas (t.y. būsimųjų finansinės priemonės arba kito straipsnio kainos pokyčių dydis)*. Straipsnių, kuriais aktyviai prekiaujama, nepastovumo matai paprastai gali būti pagrįstai įvertinami remiantis rinkos praeities duomenimis arba naudojant nepastovumo raišką dabartiniams rinkos kainoms.
 - g) *Išankstinio mokėjimo rizika ir grąžinimo rizika*. Tikėtinas išankstinio mokėjimo už finansinį turtą modelis ir tikėtinas finansinių įsipareigojimų grąžinimo modelis gali būti įvertinamas remiantis praeities duomenimis. (Finansinio įsipareigojimo, kurį gali grąžinti kita šalis, tikroji vertė negali būti mažesnė už grąžinamosios sumos dabartinę vertę – žr. 49 paragrafą).

IAS 39

- h) *Finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo priežiūros išlaidos.* Priežiūros išlaidos gali būti įvertinamos naudojant palyginimus su kitų rinkos dalyvių šiuo metu nustatomais už priežiūrą atlygiais. Jeigu finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo priežiūros išlaidos yra reikšmingos ir jas galima palyginti su kitų rinkos dalyvių atitinkamomis išlaidomis, išleidėjas turi atsižvelgti į jas nustatydamas to finansinio turto arba finansinio įsipareigojimo tikrąją vertę. Tikėtina, kad sutartinės teisės į būsimus atlygius tikroji vertė šios teisės suteikimo metu yra lygi pradinėms už juos mokamoms išlaidoms, jeigu būsimi atlygiai ir susijusios išlaidos gali būti palyginami(-os) su rinkoje esančiais(-iomis).

Pelnas ir nuostolis (55-57 paragrafai)

AG83. Ūkio subjektas taiko 21 TAS finansiniam turtui ir finansiniams įsipareigojimams, kurie yra piniginiai straipsniai pagal 21 TAS ir yra denominuoti užsienio valiuta. Pagal 21 TAS, bet koks užsienio valiutos pelnas arba nuostolis dėl piniginio turto arba piniginių įsipareigojimų yra pripažįstamas pelnu arba nuostoliu. Išimtis yra piniginis straipsnis, įvardintas kaip apsidraudimo priemonė arba pinigų srautų apsidraudimo atveju (žr. 95-101 paragrafus), arba grynosios investicijos apsidraudimo atveju (žr. 102 paragrafą). Pripažįstant užsienio valiutos pelną arba nuostolį pagal 21 TAS, piniginis pardavimui skirtas turtas vertinamas taip, lyg būtų apskaitomas amortizuota savikaina užsienio valiuta. Analogiškai, tokio finansinio turto valiutos keitimo skirtumai, atsirandantys dėl amortizuotos savikainos pokyčių, pripažįstami pelnu arba nuostoliu, o kiti balansinės vertės pakitimai pripažįstami pagal 55 paragrafo b) punktą. Pardavimui skirto finansinio turto, kuris nėra piniginis straipsnis pagal 21 TAS (pavyzdžiui, nuosavybės priemonės), pelnas arba nuostolis, pripažįstamas tiesiogiai nuosavybėje pagal 55 paragrafo b) punktą, apima bet kokią susijusį užsienio valiutos keitimo komponentą. Jeigu tarp neišvestinio piniginio turto ir neišvestinio piniginio įsipareigojimo yra apsidraudimo santykiai, šių finansinių priemonių užsienio valiutos komponento pokyčiai pripažįstami pelnu arba nuostoliu.

*Finansinio turto vertės sumažėjimas ir neatgavimas (58-70 paragrafai)**Amortizuota savikaina apskaitomas finansinis turtas (63-65 paragrafai)*

- AG84. Finansinio turto, apskaitomo amortizuota savikaina, vertės sumažėjimas vertinamas taikant pradinę faktinę šios finansinės priemonės palūkanų normą, nes diskontavimas dabartine rinkos palūkanų norma iš esmės reikštų, kad finansinį turtą, kuris šiaip vertinamas amortizuota savikaina, reikia vertinti tikrąją vertę. Jeigu paskolos, gautinos sumos arba laikomos iki termino investicijos sąlygos yra suderamos iš naujo ar kaip kitaip pakeičiamos dėl skolininko arba išleidėjo finansinių sunkumų, vertės sumažėjimas vertinamas naudojant pirminę faktinę palūkanų normą, buvusią prieš sąlygų pakeitimą. Pinigų srautai, susiję su trumpalaikėmis gautinomis sumomis, nėra diskontuojami, jeigu diskontavimo poveikis yra nereikšmingas. Jeigu paskola, gautina suma arba iki termino laikoma investicija turi kintamą palūkanų normą, tuomet diskontavimo norma bet kokio vertės sumažėjimo nuostoliui vertinti pagal 63 paragrafą yra dabartinė(s) faktinė(s) palūkanų norma(-os), numatyta(-os) sutartyje. Praktiškai kreditorius gali vertinti amortizuota savikaina apskaitomo finansinio turto vertės sumažėjimą remdamasis finansinės priemonės tikrąją vertę, atsižvelgdamas į stebimas rinkos kainas. Įkeisto finansinio turto įvertintų būsimųjų pinigų srautų dabartinės vertės skaičiavimas atspindi pinigų srautus, kurie gali atsirasti dėl prarastos teisės į šį turtą, atėmus įkeistojo turto atgavimo ir pardavimo išlaidas, nepriklausomai nuo to, ar teisės į šį turtą praradimas yra įmanomas, ar ne.
- AG85. Vertės sumažėjimo įvertinimo procesas apima visas su kreditu susijusias rizikos galimybes – ne tik tas, kurios siejamos su bloga kredito kokybe. Pavyzdžiui, jeigu ūkio subjektas naudoja vidinę kredito laipsniavimo sistemą, jis atsižvelgia į visus kredito laipsnius, ne tik tuos, kurie atspindi didelį kreditingumo sumažėjimą.
- AG86. Vertės sumažėjimo nuostolio sumos vertinimo proceso rezultatas gali būti viena suma arba keletas sumų. Pastaruoju atveju ūkio subjektas pripažįsta vertės sumažėjimo nuostolį, lygų viso spektro (*) geriausiam įvertimui, atsižvelgdamas į visą reikalingą gaunamą informaciją dėl sąlygų, esančių balanso sudarymo datą ir prieš tai, kada finansinė atskaitomybė yra paskelbiama.

(*) 37 TAS 39 paragrafe yra nurodymai, kaip iš visų galimų rezultatų pasirinkti geriausią vertinimą.

- AG87. Bendro vertės sumažėjimo įvertinimo tikslu finansinis turtas grupuojamas panašios kredito rizikos charakteristikos, parodančios skolininkų gebėjimą mokėti visas sumas pagal sutartyje numatytas sąlygas, pagrindu (pavyzdžiui, kredito rizikos įvertinimo arba laipsniavimo proceso, kada atsižvelgiama į turto rūšį, pramonės šaką, geografinę vietovę, užstato tipą, praeities išskolinimus ir kitus svarbius faktorius, pagrindu). Pasirinktosios charakteristikos yra svarbios tokio turto grupių būsimųjų pinigų srautų įvertinimui, nes parodo skolininkų gebėjimą mokėti visas sumas pagal sutartyje numatytas sąlygas. Tačiau, nuostolių tikimybė ir kiti statistikos duomenys dėl nuostolių grupės lygyje skiriasi: a) turtui, kuris buvo atskirai įvertintas dėl vertės sumažėjimo, ir išsiaiškinta, kad vertės sumažėjimo nėra, ir b) turtui, kuris nebuvo atskirai įvertintas dėl vertės sumažėjimo; rezultatas gali būti tas, kad gali prireikti nustatyti skirtingas vertės sumažėjimo sumas. Jeigu ūkio subjektas neturi turto, kurio charakteristikos vienodos, grupės, tuomet jis neatlieka papildomojo vertinimo.
- AG88. Vertės sumažėjimo nuostoliai, pripažįstami pagal grupes, yra tarpinis žingsnis nustatant grupėje esančių finansinio turto straipsnių, kurie yra bendrai įvertinti dėl vertės sumažėjimo, atskirą nuostolį dėl vertės sumažėjimo. Iškart, kai tik gaunama informacija, parodanti turto grupės atskirų turto straipsnių atskirus nuostolius dėl vertės sumažėjimo, tokie straipsniai turi būti pašalinami iš grupės.
- AG89. Finansinio turto grupės, bendrai vertinamos dėl vertės sumažėjimo, būsimieji pinigų srautai yra įvertinami pagal nuostolių dėl turto, turinčio panašias kaip minėtos grupės kredito rizikos savybes, vertės sumažėjimo patirtį. Ūkio subjektai, neturintys jiems būdingų nuostolių patirties arba turintys nepakankamą patirtį, naudoja panašių palyginamų finansinio turto grupių patirtį. Praeities nuostolių patirtis dabartinių stebimų duomenų pagrindu pakoreguojama, kad atspindėtų dabartinių sąlygų, kurių nebuvo laikotarpiu, kurio praeities nuostolių patirtimi yra remiamasi, poveikį ir panaikintų to laikotarpio sąlygų, neegzistuojančių šiuo metu, poveikį. Būsimųjų pinigų srautų įvertinimai atspindi ir yra tiesiogiai derinami su susijusių stebimų duomenų pakitimais nuo vieno laikotarpio iki kito (pvz., nedarbo procento, turto ir prekių kainų, mokėjimo statuso arba kitų veiksnių, žyminčių grupėje įvykusius nuostolius ir jų dydį, pokyčius). Būsimųjų pinigų srautų vertinimui naudojama metodologija ir prielaidos yra reguliariai peržiūrimos tam, kad sumažintų bet kokius skirtumus tarp nuostolių įvertinimo ir realių patiriamų nuostolių.
- AG90. AG89 paragrafo taikymo pavyzdys: ūkio subjektas, remdamasis praeities patirtimi, gali nustatyti tai, kad viena iš kreditinių kortelių paskolų išpareigojimų nevykdymo priežasčių yra skolininko mirtis. Ūkio subjektas gali pastebėti, kad mirčių norma nesikeičia nuo vieno metų iki kito. Nepaisant to, kai kurie šios kredito kortelių paskolų grupės skolininkai galėjo tais metais mirti, ir tai reiškia, kad įvyko atitinkamų paskolų vertės sumažėjimas, net jeigu metų gale ūkio subjektas vis dar nežino, kurie skolininkai mirė. Tokių "patirtų, bet neapskaitytų" nuostolių atveju reikėtų pripažinti nuostolius dėl vertės sumažėjimo. Tačiau būtų netinkama pripažinti vertės sumažėjimo nuostolį dėl mirčių, kurių tikimasi būsimuoju laikotarpiu, nors būtinas nuostolio įvykis (skolininko mirtis) dar nėra įvykęs.
- AG91. Naudojant praeities nuostolių normas būsimų pinigų srautų vertinimo metu yra svarbu, kad informacija apie praeities nuostolių normas būtų taikoma grupėms, apibrėžtoms panašiu pagrindu į tų grupių, kurių atžvilgiu šios praeities nuostolių normas buvo užfiksuotos. Todėl naudojamas metodas turėtų leisti kiekvieną grupę susieti su informacija apie praeities nuostolių patirtį turto grupių su panašiomis kredito rizikos charakteristikomis atžvilgiu, taip pat svarbiais stebimais duomenimis, atspindinčiais dabartinę sąlygą.
- AG92. Formulėmis paremti arba statistiniai metodai gali būti naudojami nustatyti finansinio turto grupės vertės sumažėjimo nuostoliams (pvz., už mažesnio balanso paskolas) tiek, kiek jie gali būti suderinami su 63-65 ir AG87-AG91 paragrafų reikalavimais. Bet koks naudojamas modelis turi atsižvelgti į pinigų laiko vertės poveikį, įvertinti visos likusios turto galiojimo trukmės pinigų srautus (ne tik vienerių būsimų metų), į portfelyje esančių paskolų amžių ir neturi sukelti nuostolio dėl vertės sumažėjimo finansinio turto pirminio pripažinimo metu.

Palūkanų pajamos po vertės sumažėjimo pripažinimo

- AG93. Po to, kai finansinis turtas arba panašaus finansinio turto grupė buvo nukainoti dėl vertės sumažėjimo, palūkanų pajamos pripažįstamos naudojant palūkanų normą, kuria buvo diskontuoti būsimieji pinigų srautai tada, kai buvo vertinamas vertės sumažėjimo nuostolis.

Apsidraudimas (71-102 paragrafai)*Apsidraudimo priemonės (72-77 paragrafai)**Kriterijus atitinkančios priemonės (72 ir 73 paragrafai)*

- AG94. Galimas nuostolis dėl pasirinkimo sandorio, kurį ūkio subjektas parduoda, gali būti kur kas didesnis už tikėtiną atitinkamo apdraustojo straipsnio vertės padidėjimą. Kitaip tariant, pasirašytas pasirinkimo sandoris veiksmingai nemažina apdraustojo straipsnio pelno arba nuostolio rizikos. Todėl pasirašytas pasirinkimo sandoris atitinka apsidraudimo priemonės kriterijus tik tada, jeigu jis yra įvardintas kaip užskaitantis nusipirktą pasirinkimo sandorį, taip pat ir tokį, kuris yra įterptas į kitą finansinę priemonę (pvz., parduotas pasirinkimo sandoris, naudojamas išpareigojimo „iki pareikalavimo“ apsidraudimui). Ir priešingai, iš nusipirkto pasirinkimo sandorio gali būti gaunamas pelnas, lygus nuostoliams arba didesnis už juos, dėl to juo gali būti sumažinta pelno arba nuostolio rizika, susijusi su tikrosios vertės arba pinigų srautų pokyčiais. Dėl to toks sandoris atitinka apsidraudimo priemonės kriterijus.
- AG95. Iki termino laikoma investicija, apskaitoma amortizuota savikaina, gali būti įvardijama kaip apsidraudimo priemonė užsienio valiutos rizikos apsidraudimo atveju.
- AG96. Investicija į nekotiruojamą nuosavybės priemonę, kuri neapskaitoma tikrąja verte, nes jos tikroji vertė negali būti patikimai įvertinta, arba susijusią išvestinę priemonę, už kurią turi būti atsiskaitoma perduodant tokią nekotiruojamą nuosavybės priemonę (žr. 46 paragrafo punktą c) ir 47 paragrafą), negali būti įvardijama apsidraudimo priemone.
- AG97. Paties ūkio subjekto nuosavybės priemonės nėra šio ūkio subjekto finansinis turtas ar finansiniai išpareigojimai, todėl negali būti įvardijamos apsidraudimo priemonėmis.

*Apdraustieji straipsniai (78-84 paragrafai)**Straipsniai, atitinkantys kriterijus (78-80 paragrafai)*

- AG98. Tvirtas pasižadėjimas įsigyti verslą verslo jungimo metu negali būti apdraustuoju straipsniu, išskyrus užsienio valiutos keitimo rizikos atvejį, kadangi kitų rizikų, nuo kurių būtų apsidraudžiama, negalima atskirai apibrėžti ir vertinti. Tos kitos rizikos yra bendrosios verslo rizikos rūšys.
- AG99. Investicija nuosavybės metodu negali būti apdraustuoju straipsniu sudarant tikrosios vertės apsidraudimo sandorį, nes, taikant nuosavybės metodą, pelnu arba nuostoliu yra pripažįstama investuotojui priklausanti asocijuotosios įmonės pelno arba nuostolio dalis, o ne investicijos tikrosios vertės pokyčiai. Dėl panašios priežasties investicija į konsoliduotą dukterinę įmonę negali būti apdraustuoju straipsniu sudarant tikrosios vertės apsidraudimo sandorį, nes atliekant konsolidaciją pelnu arba nuostoliu pripažįstamas dukterinės įmonės pelnas arba nuostolis, o ne investicijos tikrosios vertės pokyčiai. Grynosios investicijos į užsienyje veikiančią įmonę apsidraudimo sandoris yra kitoks, nes tai yra apsidraudimas nuo užsienio valiutos rizikos, o ne tikrosios vertės apsidraudimas nuo investicijos vertės pokyčių.

Finansinių straipsnių įvardijimas apsidraustaisiais straipsniais (81 ir 81A paragrafai)

- AG99A. [...] Ūkio subjektas gali visus viso finansinio turto ir finansinio išpareigojimo pinigų srautus įvardinti apdraustuoju straipsniu ir apsidrausti juos nuo vienintelės konkrečios rizikos (pvz., tik nuo pokyčių, priskiriamų LIBOR pasikeitimams). Pavyzdžiui, finansinio išpareigojimo, kurio faktinė palūkanų norma yra 100 bazinių taškų žemesnė už LIBOR, atveju ūkio subjektas gali įvardinti apdraustuoju straipsniu visą išpareigojimą (t.y. pagrindinę sumą, pridėjus LIBOR palūkanas ir atėmus 100 bazinių taškų) ir apsidrausti nuo viso šio išpareigojimo tikrosios vertės arba pinigų srautų pokyčio, priskirtino LIBOR pasikeitimams. Ūkio subjektas taip pat gali pasirinkti apsidraudimo santykį, kitokį negu „vienas prieš vieną“, tam, kad pagerintų apsidraudimo efektyvumą, kaip aprašyta paragrafe AG100.

- AG99B. Be to, jeigu fiksuotos normos finansinė priemonė apsidraudžiama po jos atsiradimo, o palūkanų normos per tą laiką pasikeičia, ūkio subjektas gali įvardinti dalį, lygią pagrindinei (principinei) normai [...] Pavyzdžiui, įsivaizduokite, kad ūkio subjektas gauna nustatytos normos 100 VV vertės finansinį turtą, turintį 6 % faktinę palūkanų normą tuo metu, kai LIBOR yra 4 %. Jis pradeda turto apsidraudimą vėliau, kai LIBOR yra išaugusi iki 8 %, o turto tikroji vertė sumažėjusi iki 90 VV. Ūkio subjektas apskaičiuoja, kad, jeigu jis būtų įsigijęs turtą tą dieną, kai jis pirmą kartą įvardija apsidraustuojų straipsniu su jo tuometine 90 VV tikrąja verte, jo faktinis pelningumas būtų buvęs 9.5 %. [...] Ūkio subjektas gali įvardinti 8 % LIBOR dalį, susidedančią dalinai iš sutartinių palūkanų pinigų srautų ir iš skirtumo tarp dabartinės tikrosios vertės (t.y. 90 VV) ir termino pabaigoje gražinamos sumos (t.y. 100 VV).

Nefinansinių straipsnių įvardijimas apsidraustaisiais straipsniais (82 paragrafas)

- AG100. Nefinansinio turto arba nefinansinio įsipareigojimo komponento arba komponento kainos pokyčiai paprastai neturi tikėtino, atskirai įvertinamo poveikio straipsnio kainai, kuri būtų galima palyginti, tarkime, su rinkos palūkanų normų arba obligacijos kainos pasikeitimo poveikiu. Dėl to nefinansinis turtas arba nefinansinis įsipareigojimas yra apdraudžiamasis straipsnis tik dėl užsienio valiutos keitimo rizikos arba bendrojo apsidraudimo atveju. Jeigu yra skirtumas tarp apsidraudimo priemonės ir apdraustojo straipsnio sąlygų (pvz., prognozuojamo brazilios kavos pirkimo sandorio apsidraudimas, naudojant išankstinę sutartį kolumbietiškai kavai pirkti, kai kitos sąlygos yra panašios), tuomet apsidraudimo santykiai vis tiek gali atitikti apsidraudimo kriterijus, jeigu tenkinamos visos 88 paragrafe minimos sąlygos, įskaitant tai, kad apsidraudimas turėtų būti labai veiksmingas. Dėl to apsidraudimo priemonės suma gali būti didesnė arba mažesnė už apdraustojo straipsnio sumą, jeigu tai pagerina apsidraudimo sandorio efektyvumą. Pavyzdžiui, būtų galima atlikti regresyvinę analizę statistiniam santykiui tarp apdraustojo straipsnio (pvz., brazilios kavos sandorio) ir apsidraudimo priemonės (pvz., kolumbietiškos kavos sandorio) nustatyti. Jeigu yra patvirtinamas statistinis santykis tarp šių dviejų kintamųjų (t.y. brazilios kavos ir kolumbietiškos kavos vienetų kainų), tuomet nustatant apsidraudimo santykį galima naudoti regresinę tiesę, kuri tikėtiną efektyvumą paverstų maksimaliu. Pavyzdžiui, jeigu regresinės tiesės pasvirimas yra 1.02, tuomet draudimo santykis, grindžiamas 0.98: 1.00 atitinkamai apdraustojo straipsnio ir apsidraudimo priemonės kiekybe, tikėtiną efektyvumą padaro maksimaliu. Tačiau apsidraudimo santykiai gali tapti neveiksmingais, o toks neefektyvumas pripažįstamas apsidraudimo santykių laikotarpio pelnu arba nuostoliu.

Grupės straipsnių įvardijimas apsidraustaisiais straipsniais (83 ir 84 paragrafai)

- AG101. Bendros grynosios padėties apsidraudimas (pvz., viso grynojo fiksuotų palūkanų turto bei įsipareigojimų su panašiais galiojimo terminais), užuot apsidraudus konkretų straipsnį, neatitinka apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijų. Tačiau beveik tą patį poveikį apsidraudimo sandorių apskaitos pelnui arba nuostoliui, esant tokio pobūdžio apsidraudimo santykių tipui, galima pasiekti apsidraustuojų straipsniu įvardijant dalį pagrindinių straipsnių. Pavyzdžiui, jeigu bankas turi 100 VV dydžio turtą ir 90 VV dydžio įsipareigojimus, kurių rizikos rūšys ir sąlygos panašios, ir apsidraudžia gryną 10 VV riziką, tuomet 10 VV šio turto vertės jis gali įvardyti apsidraustuojų straipsniu. Tokį įvardijimą galima atlikti, jeigu toks turtas ir įsipareigojimai yra fiksuotos normos priemonės – tokiu atveju tai yra tikrosios vertės apsidraudimas; o jeigu tai yra kintamosios normos priemonės – pinigų srautų apsidraudimas. Panašiai, jeigu ūkio subjektas turi tvirtą pasižadėjimą pirkti už 100 VV užsienio valiuta ir tvirtą pasižadėjimą parduoti už 90 VV užsienio valiuta, jis gali apsidrausti grynąją 10 VV sumą, įgydamas išvestinę priemonę ir įvardydamas ją kaip apsidraudimo priemonę, susietą su 10 VV iš 100 VV dydžio tvirto pasižadėjimo.

Apsidraudimo sandorių apskaita (85-102 paragrafai)

- AG102. Tikrosios vertės apsidraudimo pavyzdys yra apsidraudimas nuo fiksuotos normos skolos priemonės tikrosios vertės pokyčių, atsirandančių dėl palūkanų normos pasikeitimų, rizikos. Tokį apsidraudimo sandorį gali sudaryti išleidžias arba turėtojas.
- AG103. Pinigų srautų apsidraudimo pavyzdys yra mainų pasirinkimo sandorio naudojimas keičiant kintamos normos skolą į fiksuotos normos skolą (t.y. būsimos sandorio, kurio apsidraudžiami būsimi pinigų srautai yra būsimieji palūkanų mokėjimai, apsidraudimas).

IAS 39

AG104. Tvirtu pasižadėjimo apsidraudimo sandoris (pvz., apsidraudimas nuo kuro kainos pasikeitimo, siejamo su elektros tiekimo įmonės nepripažintuoju sutartiniu pasižadėjimu pirkti kurą už fiksuotą kainą) yra apsidraudimas nuo tikrosios vertės pokyčio rizikos. Atitinkamai, toks apsidraudimas yra tikrosios vertės apsidraudimas. Tačiau pagal 87 paragrafą tvirtu pasižadėjimo apsidraudimas nuo užsienio valiutos rizikos galėtų būti alternatyviai apskaitomas kaip pinigų srautų apsidraudimas.

Apsidraudimo efektyvumo įvertinimas

AG105. Apsidraudimas laikomas išskirtinai efektyviu tik tada, jeigu tenkinamos abi šios sąlygos:

- a) Tikimasi, kad apsidraudimo pradžioje ir vėlesniais laikotarpiais šis apsidraudimas bus labai veiksmingas, siekiant pritaikyti tikrosios vertės arba pinigų srautų pokyčių, priskiriamų rizikai, nuo kurios apsidrausta, užskaitą tuo laikotarpiu, kurio atžvilgiu įvardintas apsidraudimas. Šis lūkestis gali būti parodomas įvairiais būdais, įskaitant apsidraustojo straipsnio tikrosios vertės arba pinigų srautų ankstesniųjų pokyčių, priskiriamų rizikai, nuo kurios apsidraudžiama, palyginimą su apsidraustosios priemonės tikrosios vertės arba pinigų srautų ankstesniaisiais pokyčiais, priskiriamais rizikai, nuo kurios apsidraudžiama; arba parodant glaudų statistinį ryšį tarp apsidraustojo straipsnio ir apsidraudimo priemonės tikrosios vertės arba pinigų srautų. Ūkio subjektas gali pasirinkti kitokį apsidraudimo santykį negu „vienas prieš vieną“ tam, kad pagerintų apsidraudimo efektyvumą, kaip aprašyta AG100 paragrafe.
- b) Tikrieji apsidraudimo rezultatai svyruoja 80-125 %. Pavyzdžiui, jeigu faktiniai rezultatai yra tokie, kad apsidraudimo priemonės nuostolis yra 120 VV, o piniginės priemonės pelnas – 100 VV, tarpusavio užskaita įvertinama 120:100 santykiu, t.y. 120 %, arba 100:120 santykiu, t.y. 83 %. Pagal šį pavyzdį, jeigu apsidraudimo sandoris atitiktų šio paragrafo a) punkto sąlygą, ūkio subjektas galėtų teigti, kad apsidraudimas buvo labai veiksmingas.

AG106. Efektyvumas turi būti periodiškai įvertinamas bent tada, kai ūkio subjektas rengia metinę arba tarpinę finansinę atskaitomybę.

AG107. Šiame Standarte neapibrėžiamas vienintelis metodas apsidraudimo efektyvumui vertinti. Metodas, kurį ūkio subjektas pasirenka apsidraudimo efektyvumui vertinti, priklauso nuo jo rizikos valdymo strategijos. Pavyzdžiui, jeigu ūkio subjekto rizikos valdymo strategija yra periodiškasis apsidraudimo priemonės sumos koregavimas tam, kad būtų atspindimi apsidraudimo padėties pokyčiai, šis ūkio subjektas turi parodyti, kad apsidraudimas veikiausiai bus labai veiksmingas, tik to laikotarpio atžvilgiu, kol apsidraudimo priemonės suma vėl bus koreguojama. Kai kuriais atvejais ūkio subjektas skirtingoms apsidraudimo sandorių rūšims taiko skirtingus metodus. Ūkio subjekto apsidraudimo strategijos dokumentacija turi apimti jo efektyvumo vertinimo procedūras. Turi būti nurodoma, ar vertinimas apima visą apsidraudimo priemonės pelną arba nuostolį, ir ar apsidraudimas neapima šios priemonės laiko vertės.

AG107A. [...]

AG108. Jei apsidraudimo priemonės ir apsidraustojo turto, išpareigojimo, tvirtu pasižadėjimo arba labai tikėtino prognozuojamojo sandorio pagrindinės sąlygos yra tokios pačios, tuomet tikrosios vertės ir pinigų srautų pokyčiai, priskirtini rizikai, nuo kurios apsidraudžiama, gali būti visiškai tarpusavyje užskaitomi tiek apsidraudimo pradžioje, tiek ir vėliau. Pavyzdžiui, pasikeitimo palūkanų norma pasirinkimo sandoris turėtų būti veiksmingu apsidraudimu tada, jeigu tiek apsidraudimo priemonės, tiek apsidraustojo straipsnio sąlyginė suma ir pagrindinė suma, sutarčių sąlygos, kainų keitimosi datos, palūkanų ir pagrindinių sumų gavimo ir mokėjimo datos ir palūkanų normų vertinimo pagrindas sutampa. Be to, labai tikėtino prognozuojamojo prekės pirkimo ir išankstinės sutarties apsidraudimas veikiausiai bus labai veiksmingas, jeigu:

- a) išankstine sutartimi ir apsidraustuoju prognozuojamu pirkimo sandoriu numatoma pirkti tiek pat ir tokių pačių prekių toje pačioje vietoje ir tuo pačiu laiku;
- b) išankstinės sutarties tikroji vertė jos įsteigimo metu lygi nuliui;

ir

- c) nuolaidos arba perviršio pasikeitimas pagal išankstinę sutartį neištraukiamas vertinant efektyvumą ir pripažįstamas pelnu arba nuostoliu; arba tikėtinų pinigų srautų pasikeitimas pagal labai tikėtiną prognozuojamąjį sandorį yra grindžiamas išankstine prekės kaina.

- AG109. Kai kada apsidraudimo priemone užskaitoma tik dalis rizikos, nuo kurios apsidrausta. Pavyzdžiui, apsidraudimo sandoris nebūtų visiškai veiksmingas, jeigu apsidraudimo priemonė ir apsidraustasis straipsnis būtų denominuoti skirtingomis valiutomis, kurių kitimas nėra vienodas. Be to, palūkanų normos rizikos apsidraudimo sandoris naudojant išvestinę priemonę nebūtų visiškai veiksmingas, jeigu išvestinės priemonės tikrosios vertės pokyčio dalis yra priskirtina kitos sutarties šalies kredito rizikai.
- AG110. Kad atitiktų apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijus, apsidraudimo sandoris turi būti susijęs su konkrečia išskiriama ir įvardijama rizika, o ne bendrąja ūkio subjekto verslo rizika, o galiausiai turi veikti ūkio subjekto pelną arba nuostolį. Apsidraudimo sandoris nuo fizinio turto senėjimo rizikos arba nuo rizikos, kad turtas bus nusavintas valstybės, neatitinka apsidraudimo sandorių apskaitos kriterijų; efektyvumo negalima vertinti, nes neįmanoma patikimai įvertinti šių rizikų.
- AG111. Palūkanų normos rizikos atveju apsidraudimo efektyvumas gali būti įvertinamas parengiant finansinio turto ir finansinių įsipareigojimų galutinių terminų grafiką, kuriame išdėstyta su atskiru turtu arba įsipareigojimu (arba su turto arba įsipareigojimų specifine grupe ar jų specifine dalimi) susijusi grynoji palūkanų normos rizika, ir vertinant apsidraudimo efektyvumą tokio turto arba įsipareigojimo atžvilgiu.
- AG112. Vertindamas apsidraudimo efektyvumą, ūkio subjektas paprastai atsižvelgia į pinigų laiko vertę. Pastovi apsidraustojo straipsnio palūkanų norma nebūtinai turi tiksliai atitikti pasikeitimo palūkanų norma pasirinkimo sandorio pastovią palūkanų normą tikrosios vertės apsidraudimo atveju. Nei turto, nei įsipareigojimo, už kuriuos mokamos palūkanos, kintama palūkanų norma neturi būti tokia pati, kokia yra minėto pasirinkimo sandorio kintama palūkanų norma pinigų srautų apsidraudimo atveju. Pasikeitimo palūkanų norma pasirinkimo sandorio tikroji vertė yra pagrįsta grynaisiais atsiskaitymais už jį. Pastovios ir kintamos tokių pasirinkimo sandorių normos gali būti keičiamos be jokio poveikio grynam atsiskaitymui, jeigu abi jos keičiamos ta pačia suma.
- AG113. Jeigu netenkinami apsidraudimo efektyvumo kriterijai, ūkio subjektas nutraukia apsidraudimo sandorio apskaitą nuo paskutinės dienos, kada buvo užfiksuotas apsidraudimo efektyvumas. Tačiau jeigu ūkio subjektas identifikuoja įvykį arba aplinkybių pasikeitimą, nulėmusį tai, kad apsidraudimo santykiai nebeatitinka efektyvumo kriterijų, ir įrodo, kad apsidraudimas buvo veiksmingas iki to įvykio arba aplinkybių pasikeitimo, jis nutraukia apsidraudimo sandorio apskaitą nuo įvykio arba aplinkybių pasikeitimo dienos.

Tikrosios vertės apsidraudimo sandorio nuo palūkanų normos rizikos apskaita portfelio apsidraudimo atveju

- AG114. Tikrosios vertės apsidraudimo nuo palūkanų normos rizikos, susijusios su finansiniu turtu arba finansiniais įsipareigojimais, atveju šio Standarto reikalavimai bus tenkinami tada, jeigu ūkio subjektas tenkins žemiau esančių a)-i) punktų ir AG115-AG132 paragrafų reikalavimus.
- Kaip rizikos valdymo proceso dalį ūkio subjektas nurodo straipsnių, nuo kurių palūkanų normos rizikos jis norėtų apdrausti, portfelį. Toks portfelis gali apimti tik turtą, tik įsipareigojimus arba tiek turtą, tiek įsipareigojimus. Ūkio subjektas gali išskirti vieną arba du portfelius (pvz., gali grupuoti savo pardavimui skirtą turtą į atskirus portfelius), šiuo atveju taikydamas žemiau nurodytus reikalavimus atskirai kiekvienam portfeliui.
 - Ūkio subjektas analizuoja portfelį pagal kainų pakeitimo laikotarpius, atsižvelgiant daugiau į tikėtinas, o ne sutartines kainų keitimo datas. Tokia analizė pagal kainų pakeitimo laikotarpius gali būti atliekama įvairiais būdais, įskaitant pinigų srautų grafiko sudarymą tiems laikotarpiams, kada šių pinigų srautų tikimasi, arba santykinį pagrindinių sumų išdėstymą visais laikotarpiais iki tikėtino kainų pakeitimo.
 - Šios analizės pagrindu ūkio subjektas sprendžia, kokią sumą jis nori apsidrausti. Ūkio subjektas apsidraus-tuoju straipsniu įvardija turto arba įsipareigojimų sumą (bet ne grynąją sumą) iš identifiкуoto portfelio, lygią sumai, kurią jis nori įvardinti kaip apsidraudžiamąją. [...]

IAS 39

- d) Ūkio subjektas įvardija palūkanų normos riziką, nuo kurios jis apsidraudžia. Ši rizika galėtų būti kiekvieno apsidraustojo straipsnio palūkanų normos, pavyzdžiui, pavyzdinės palūkanų normos (pvz., LIBOR), rizikos dalis.
- e) Ūkio subjektas įvardija vieną arba daugiau apsidraudimo priemonių kiekvienam kainų pakeitimo laikotarpiui.
- f) Naudodamas įvardijimus, nurodytus aukščiau esančiuose c)-e) punktuose, ūkio subjektas pradžioje ir vėlesniais laikotarpiais įvertina, ar tikėtina, kad apsidraudimas bus labai veiksmingas tuo laikotarpiu, kurio atžvilgiu apsidraudimas yra įvardijamas.
- g) Periodiškai ūkio subjektas įvertina apsidraustojo straipsnio tikrosios vertės pokyčius (kaip apibrėžta c) punkte), priskirtinus rizikai, nuo kurios apsidraudžiama (kaip apibrėžta d) punkte) [...]. Jeigu nustatoma, kad apsidraudimas buvo labai veiksmingas, vertinimo metu naudojant ūkio subjekto dokumentuotą efektyvumo vertinimo metodą, tuomet ūkio subjektas pelno (nuostolio) ataskaitoje pripažįsta apdraustojo straipsnio tikrosios vertės pokytį pelnu arba nuostoliu, taip pat vienoje iš dviejų balanso straipsnių eilučių, kaip aprašyta 89A paragrafe. Tikrosios vertės pokytis neturi būti paskirstomas atskiram turtui arba įsipareigojimams.
- h) Ūkio subjektas vertina apsidraudimo priemonės(-ių) tikrosios vertės pokytį (kaip nustatyta e) punkte) ir pripažįsta jį pelnu arba nuostoliu pelno (nuostolio) ataskaitoje. Apsidraudimo priemonės(-ių) tikroji vertė pripažįstama turtu arba įsipareigojimu balanse.
- i) Bet koks neefektyvumas (*) turi būti pripažįstamas pelnu arba nuostoliu kaip skirtumas tarp tikrosios vertės pokyčių, minėtų g) ir h) punktuose.

AG115. Žemiau ši metodika aprašoma detaliau. Ji turi būti taikoma tik tikrosios vertės apsidraudimo nuo palūkanų normos rizikos, siejamos su finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų portfeliu, atveju.

AG116. Paragrafo AG114 punkte a) minėtasis portfelis galėtų apimti turtą ir įsipareigojimus. Kita vertus, tai galėtų būti portfelis, apimantis tik turtą arba tik įsipareigojimus. Portfelis naudojamas, norint nustatyti turto arba įsipareigojimų, kuriuos ūkio subjektas nori apsidrausti, sumą. Tačiau pats portfelis nėra įvardijamas kaip apsidraustasis straipsnis.

AG117. Taikydamas paragrafo AG114 punktą b), ūkio subjektas nustato tikėtiną straipsnio kainų pakeitimo datą kaip ankstesniąją iš šių datų: tikėtiną straipsnio galutinio termino datą arba jo kainų pakeitimo pagal rinkos normas datą. Tikėtinos kainų pakeitimo datos įvertinamos apsidraudimo pradžioje ir vertinamos per visą apsidraudimo laikotarpį, remiantis praeities patirtimi ir kita prieinama informacija, įskaitant informaciją bei lūkesčius dėl išankstinio mokėjimo normų, palūkanų normų ir jų tarpusavio sąveikos. Ūkio subjektas, neturintis jam būdingos patirties arba turintis nepakankamą patirtį, lyginamoms finansinėms priemonėms naudoja patirtį dėl panašių finansinio turto grupių. Tokie įvertinimai periodiškai peržiūrimi ir, remiantis nauja patirtimi, atnaujinami. Tuo atveju, kai straipsnis su fiksuotomis palūkanomis yra iš anksto apmokamas, tikėtina kainų pakeitimo data yra data, kada tikimasi už jį iš anksto mokėti, jeigu kainų pakeitimas pagal rinkos normas neatliekamas anksčiau. Panašios straipsnių grupės analizė, dalijant laiką į atskirus laikotarpius remiantis tikėtinomis kainų pakeitimo datomis, gali įgauti procentinio skaičiaus paskirstymo grupę, o ne atskiriems straipsniams, pavidalą. Ūkio subjektas šiam paskirstymui gali taikyti ir kitą metodologiją. Pavyzdžiui, jis gali naudoti išankstinio mokėjimo normos daugiklį, paskirstydamas amortizuotas paskolas laikotarpiams pagal tikėtiną perkainojimo datą. Tačiau tokio paskirstymo metodologija turi būti suderinta su ūkio subjekto rizikos valdymo procedūromis ir tikslais.

AG118. Įvardijimo, apibrėžto AG114 paragrafo c) punkte, pavyzdžiu galėtų būti situacija, kai konkrečiu kainų pakeitimo laikotarpiu ūkio subjektas įvertina, kad jis turi 100 VV vertės fiksuotos normos turtą ir 80 VV vertės fiksuotos normos įsipareigojimų, ir nusprendžia apsidrausti visą 20 VV vertės grynąją padėtį, tuomet įvardija apsidraustuojį straipsniu turtą, kurios suma lygi 20 VV (turto dalį (**)). Toks įvardijimas yra išreikštas kaip „valiutos suma“ (pvz., dolerių, eurų, svarų sterlingų arba rendų), o ne kaip atskiri turto straipsniai. Vadinas, visas turtas (arba įsipareigojimai), iš kurių gaunama apsidraudimo suma – t.y. visas aukščiau nurodytojo pavyzdžio 100 VV vertės turtas – turi būti straipsniai, kurių tikroji vertė kinta dėl palūkanų normos pokyčių, nuo kurių apsidraudžiama. [...]

(*) Tokie patys efektyvumo vertinimai pritaikyti šiuo atveju, taikomi visame TFAS.

(**) Standarte leidžiama įvardinti bet kokį kriterijų atitinkančio turto arba įsipareigojimų kiekį, t.y. šiame pavyzdyje - bet kokį turto kiekį tarp 0 VV ir 100 VV.

- AG119. Taip pat ūkio subjektas laikosi kitų įvardijimo ir dokumentacijos reikalavimų, apibrėžtų 88 paragrafo a) punkte. Portfelio apsidraudimo nuo palūkanų normos rizikos atveju šis įvardijimas ir dokumentacija nusako ūkio subjekto politiką dėl visų kintamųjų, naudojamų nustatyti apsidraudžiamajai sumai, taip pat tai, kaip vertinamas efektyvumas, įtraukiant šiuos dalykus:
- ai, kuris turtas ir išsipareigojimai yra įtraukiami į portfelio apsidraudimą, ir pagrindą, kuriuo remiantis jie galės būti pašalinami iš portfelio.
 - b) tai, kaip ūkio subjektas įvertina kainų keitimo datas, įskaitant tai, kokios prielaidos dėl palūkanų normų sudaro pagrindą išankstinio mokėjimo normų įvertinimui, taip pat šių įvertinimų keitimo pagrindą. Tas pats metodas naudojamas tiek pirminiam vertinimui, atliekamam turto arba išsipareigojimo įtraukimo į apsidraustąjį portfelį metu, tiek bet kokioms vėlesnėms šių vertinimų peržiūroms.
 - c) kainų pakeitimų laikotarpių skaičių ir trukmę.
 - d) tai, kaip dažnai ūkio subjektas tikrins efektyvumą [...].
 - e) ūkio subjekto naudojamą metodiką turto arba išsipareigojimų, įvardijamų apdraustuoju straipsniu, sumai nustatyti [...].
 - f) [...] tai, ar jis tikrins efektyvumą atskirai kiekvienu kainų keitimo laikotarpiu, ar kokiu nors būdu sujungdamas du laikotarpius.

Politika, taikoma apsidraudimo santykių įvardijimui ir dokumentacijai, turi būti suderinta su ūkio subjekto rizikos valdymo procedūromis ir tikslais. Politikos pakeitimai neturi būti daromi savavališkai. Jie turi būti pateisunami remiantis rinkos sąlygų ir kitų veiksnių pasikeitimais, be to, turi būti pagrįsti ir suderinti su ūkio subjekto rizikos valdymo procedūromis ir tikslais.

- AG120. Apsidraudimo priemone, nurodoma AG114 paragrafo e) punkte, gali būti viena išvestinė priemonė arba portfelis išvestinių priemonių, kurios visos siejasi su apsidraustąja palūkanų normos rizika, įvardinta AG114 paragrafo d) punkte (pvz., pasikeitimo palūkanų norma pasirinkimo sandorių, iš kurių visi siejami su LIBOR rizika, portfelis). Tokiame išvestinių priemonių portfelyje gali būti rizikos tarpusavio užskaitos pozicijų. Tačiau jame neturi būti parduotų pasirinkimo sandorių arba grynųjų parduotų pasirinkimo sandorių, nes šiame Standarte (*) neleidžiama tokių pasirinkimo sandorių įvardinti apsidraudimo priemonėmis (išskyrus atvejus, kada parduotasis pasirinkimo sandoris yra įvardijamas kaip užskaitantis pirtąjį pasirinkimo sandorį). Jeigu apsidraudimo priemone apsidraudžiama už sumą, įvardintą AG114 paragrafo c) punkte daugiau negu vienam kainų pakeitimo laikotarpiui, tuomet ji paskirstoma visiems laikotarpiams, kuriems apsidraudžiama. Tačiau apsidraudimo priemonė minėtiems kainų pakeitimo laikotarpiams turi būti paskirstoma visa, nes šiame Standarte (**) neleidžiama apsidraudimo santykių įvardinti tik tai laikotarpio daliai, per kurią apsidraudimo priemonė išlieka nepadengta.
- AG121. Kada ūkio subjektas vertina iš anksto apmokamo straipsnio tikrosios vertės pokytį pagal AG114 paragrafo g) punktą, palūkanų normų pokytis iš anksto apmokamojo straipsnio tikrąją vertę veikia dviem būdais: jis veikia sutartinių pinigų srautų tikrąją vertę ir išankstinio apmokėjimo pasirinkimo sandorio, esančio iš anksto apmokamojo straipsnio sudedamąją dalimi, tikrąją vertę. Pagal šį Standartą 81 paragrafą ūkio subjektui leidžiama finansinio turto arba finansinio išsipareigojimo dalį, turinčią bendrąją riziką, įvardinti apdraustuoju straipsniu, jeigu galima įvertinti efektyvumą. [...]
- AG122. Šiame Standarte nenurodomos metodikos, naudojamos sumai, minėtai AG114 paragrafo g) punkte, nustatyti, t.y., apdraustojo straipsnio tikrosios vertės pokyčiui, priskiriamam rizikai, nuo kurios apsidrausta. [...] Nedera daryti prielaidos, kad apdraustojo straipsnio tikrosios vertės pokyčiai yra lygūs apsidraudimo priemonės vertės pokyčiams.
- AG123. Pagal 89A paragrafą reikalaujama, kad, jeigu apdraustasis straipsnis tam tikru kainų keitimo laikotarpiu yra turtas, jo vertės pokytis būtų pateikiamas atskira straipsnio eilute turto dalyje. Ir atvirkščiai, jeigu apdraustasis straipsnis konkrečiu kainų keitimo laikotarpiu yra išsipareigojimas, jo vertės pokytis turi būti pateikiamas atskira straipsnio eilute tarp kitų išsipareigojimų. Tai ir yra atskiros straipsnių eilutės, minimos AG114 paragrafo g) punkte. Specialaus skirstymo atskiram turtui (arba išsipareigojimams) nereikalaujama.

(*) žr. 77 ir AG94 paragrafus

(**) žr. 75 paragrafą

IAS 39

AG124. AG114 paragrafo i) punkte pažymima, kad neefektyvumas atsiranda tokiu mastu, kiek apsidraustojo straipsnio tikrosios vertės pokytis, priskiriamas rizikai, nuo kurios apsidrausta, skiriasi nuo išvestinės apsidraudimo priemonės tikrosios vertės pokyčio. Toks skirtumas gali atsirasti dėl įvairių priežasčių, įskaitant:

- a) [...]
 - b) tai, kad įvyksta apsidraustojo portfelio vertės sumažėjimas ar nutraukiamas jo pripažinimas;
 - c) tai, kad apsidraudimo priemonės ir apsidraustojo straipsnio mokėjimų datos yra skirtingos;
- ir
- d) kitas priežastis [...].

Toks neefektyvumas (*) turi būti identifikuojamas ir pripažįstamas pelnu arba nuostoliu.

AG125. Paprastai apsidraudimo efektyvumą pagerina tai, kad:

- a) ūkio subjektas suskirsto straipsnius su skirtingomis išankstinio mokėjimo charakteristikomis, atsižvelgdamas į išankstinio mokėjimo režimo skirtumus.
- b) straipsnių skaičius portfelyje yra didesnis. Kai portfelyje yra tik keletas straipsnių, tuomet tikėtinas santykinai didelis neefektyvumas, jeigu vienas iš straipsnių yra iš anksto apmokamas anksčiau arba vėliau negu tikėtasi. Ir atvirkščiai, kada portfelis susideda iš daugelio straipsnių, išankstinio mokėjimo laikas gali būti prognozuojamas tiksliau.
- c) naudojami kainų pakeitimo laikotarpiai yra siauresni (pvz., 1 mėnesio, o ne 3 mėnesių kainų pakeitimo laikotarpiai). Siauresni kainų pakeitimo laikotarpiai sumažina bet kokių neatitikimų tarp apsidraustojo straipsnio ir apsidraudimo priemonės kainų pakeitimo ir mokėjimo datų (priklausančių kainų pakeitimo laikotarpiams) poveikį.
- d) yra kiek įmanoma didesnis apsidraudimo priemonės sumos koregavimų, skirtų priderinti šiai sumai prie apsidraustojo straipsnio pokyčių (pvz., dėl išankstinio mokėjimo lūkesčių pasikeitimų), dažnumas.

AG126. Ūkio subjektas periodiškai tikrina efektyvumą. [...]

AG127. Vertindamas efektyvumą, ūkio subjektas atskiria jau esamo turto (ar išipareigojimų) įvertintų kainų pakeitimo datų peržiūrą nuo naujo turto (ar išipareigojimų) atsiradimo, iš kurių tikrai pirmasis sąlygoja neefektyvumą. [...] Kai tik neefektyvumas pripažįstamas, kaip buvo nurodyta aukščiau, ūkio subjektas kuria naują viso turto (ar išipareigojimų) įvertinimą kiekvienam kainų pakeitimo laikotarpiui, įtraukdamas naują turtą (ar išipareigojimus), atsiradusius nuo tada, kai paskutinį kartą buvo tikrinamas efektyvumas, ir įvardija naują sumą apsidraustuojų straipsniu ir naują procentinę sumą – apdraustąją procentinę sumą. [...]

AG128. Straipsniai, iš pradžių išdėstyti pagal kainų pakeitimo laikotarpį, gali būti nebeprapažįstami dėl ankstesnio, negu tikėtasi, išankstinio mokėjimo arba nurašymų dėl vertės sumažėjimo arba pardavimo. Kai taip nutinka, tikrosios vertės pokyčio suma, įtraukta į atskirą straipsnio eilutę, minėtą AG114 paragrafo g) punkte, susijusi su nebeprapažįstamu straipsniu, turi būti pašalinama iš balanso ir įtraukiama į pelną arba nuostolį, atsirandantį dėl straipsnio pripažinimo nutraukimo. Dėl to būtina žinoti kainų pakeitimo laikotarpį(-ius), kuriam(-iems) nebeprapažįstamas straipsnis buvo paskirtas, nes tai apsprendžia kainų pakeitimo laikotarpį(-ius), iš kurio(-ų) jį reikia pašalinti, tai pat ir sumą, kurią reikia pašalinti iš atskiros straipsnio eilutės, minėtos AG114 paragrafo g) punkte. Nutraukus straipsnio pripažinimą, jeigu galima nustatyti, į kurį laikotarpį jis buvo įtrauktas, straipsnis pašalinamas iš to laikotarpio. Jeigu ne, tuomet toks straipsnis turi būti pašalinamas iš anksčiausiojo laikotarpio, jeigu pripažinimo nutraukimas atsirado dėl aukštesnio, negu tikėtasi, išankstinio mokėjimo, arba priskiriamas visiems laikotarpiams, įtraukiantiems nepripažįstamąjį straipsnį, remiantis sisteminiu ir racionaliu pagrindu, jeigu straipsnis buvo parduotas arba jo vertė sumažėjo.

AG129. Be to, bet kokia suma, susijusi su konkrečiu laikotarpiu, kurios pripažinimas nebuvo nutrauktas, laikotarpiui pasibaigus yra pripažįstama to laiko pelnu arba nuostoliu (žr. paragrafą 89A). [...]

AG130. [...]

(*) Šiame kontekste taikomas toks pat reikšmingumo matas, kaip ir visuose TFAS.

- AG131. Jeigu apsidrausioji suma kainų pakeitimo laikotarpiu yra sumažinama nenutraukiant susijusio turto (ar įsipareigojimų) pripažinimo, tuomet suma, įtraukiama į atskirą straipsnio eilutę, minėtą AG114 paragrafo g) punkte ir susijusi su sumažinimu, turi būti amortizuojama pagal 92 paragrafą.
- AG132. Ūkio subjektas taikyti metodiką, išdėstytą AG114-AG131 paragrafuose, portfelio apsidraudimui, kuris anksčiau buvo apskaitomas kaip pinigų srautų apsidraudimas pagal 39 TAS. Toks ūkio subjektas turėtų atšaukti ankstesnį pinigų srautų apsidraudimo įvardijimą pagal 101 paragrafo d) punktą ir taikyti tame paragrafe išdėstytus reikalavimus. Jis taip pat turėtų pervardinti apsidraudimą į tikrosios vertės apsidraudimą ir taikyti AG114-AG131 paragrafuose išdėstytą metodiką perspektyviai vėlesniais atskaitomybės laikotarpiais.
-

PRIEDĖLIS B

Kitų nutarimų pataisos

Šiame priedėlyje esančios pataisos turi būti taikomos metiniams finansinės atskaitomybės laikotarpiams, prasidedantiems 2005 m. sausio 1 d. arba vėliau. Jeigu ūkio subjektas taiko šį Standartą ankstesniam atskaitomybės laikotarpiui, šios pataisos taip pat turi būti taikomos tam ankstesniajam laikotarpiui.

1 TFAS Pataisos

B1. 1 TFAS „Tarpautinių finansinės atskaitomybės Standartų taikymas pirmą kartą“ taisydas taip, kaip nurodyta žemiau.

Standartas

Pridedami 25A, 27A, 36A ir 47A paragrafai, o 13, 27 ir 30 paragrafai taisomi šitaip:

13 Ūkio subjektas gali pasirinkti taikyti vieną arba daugiau šių išimčių:

- a)
 - e) mišrias (sudėtines) finansines priemones (23 paragrafas);
 - f) dukterinių įmonių, asocijuotų įmonių ir bendrų įmonių turtą ir įsipareigojimus (24 ir 25 paragrafai);
- ir
- g) anksčiau pripažintų finansinių priemonių įvardijimą (paragrafas 25A).

Anksčiau pripažintų finansinių priemonių įvardijimas

- 25A 39 TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“ leidžiama finansinę priemonę pirminio pripažinimo metu įvardinti finansiniu turtu arba finansiniu įsipareigojimu, vertinamu tikrąja verte pelno (nuostolių) ataskaitoje arba skiriamu pardavimui. Nepaisant šio reikalavimo, ūkio subjektui leidžiama tokią įvardijimą atlikti perėjimo prie TFAS dieną.
- 27 Išskyrus 27A paragrafe leidžiamas išimtis, pirmą kartą TFAS taikantis ūkio subjektas turi perspektyviai taikyti 39 TAS pateiktus pripažinimo nutraukimo reikalavimus sandoriams, įvykstantiems 2004 m. sausio 1 d. arba vėliau. Kitaip tariant, jeigu ūkio subjektas pagal anksčiau sakytus BAP nutraukė neišvestinio finansinio turto arba neišvestinių finansinių įsipareigojimų pripažinimą dėl sandorio, įvykusio prieš 2004 m. sausio 1 d., jis neturi šio turto ir įsipareigojimų vėl pripažinti pagal TFAS (jeigu jie dėl vėlesnio sandorio arba įvykio vėl netampa pripažintiniais).
- 27A Nepaisydamas 27 paragrafo, ūkio subjektas gali retrospektyviai taikyti 39 TAS pripažinimo nutraukimo reikalavimus nuo pasirinktos datos, jeigu informacija, reikalinga norint taikyti 39 TAS finansiniam turtui arba finansiniams įsipareigojimams, kurių pripažinimas yra nutrauktas dėl praeities sandorių, buvo gauta tų sandorių pirminės apskaitos metu.
- 30 Jeigu prieš pradėdamas taikyti TFAS ūkio subjektas sandorį buvo įvardijęs apsidraudimu, tačiau toks apsidraudimas neatitinka 39 TAS pateiktų apsidraudimo sandorių apskaitos sąlygų, tuomet apsidraudimo sandorio apskaitai nutraukti jis turi taikyti 39 TAS 91 ir 101 paragrafus. Iki TFAS taikymo pradžios sudaryti sandoriai neturi būti retrospektyviai įvardijami apsidraudimais.

Reikalavimo pataisyti lyginamąją informaciją dėl 39 TAS išimtis

- 36A Ūkio subjektas, TFAS pradėdamas taikyti prieš 2006 m. sausio 1 d., savo pirmoje TFAS atitinkančioje finansinėje atskaitomybėje turi pateikti mažiausiai vienerių metų lyginamąją informaciją, tačiau ši informacija nebūtinai turi atitikti 32 ir 39 TAS reikalavimus. Ūkio subjektas, pasirenkantis pateikti lyginamąją informaciją, neatitinkančią 32 ir 39 TAS, savo pirmaisiais pereinamaisiais metais turi:
- a) lyginamojoje informacijoje finansinėms priemonėms, kurioms taikomi 32 TAS ir 39 TAS, taikyti savo anksčiau taikytuosius BAP;

b) atskleisti šį faktą kartu su pagrindu, naudotu šiai informacijai parengti;

ir

c) atskleisti pagrindinių koregavimų, kuriuos atlikus informacija atitiktų 32 TAS ir 39 TAS, pobūdį. Tokių koregavimų nereikia pateikti skaičiais. Tačiau bet kokių koregavimų tarp lyginamojo laikotarpio finansinės atskaitomybės pateikimo dienos balanso (t.y. balanso, kuriame pateikiama lyginamoji informacija pagal anksčiau taikytus BAP) ir pirmojo atitinkančio TFAS atskaitomybės laikotarpio (t.y. pirmo laikotarpio, kada pateikiama 32 TAS ir 39 TAS reikalavimus atitinkanti informacija) pradinio balanso ūkio subjektas turi laikyti atsirandančiu dėl apskaitos politikos keitimo ir atskleisti informaciją, kurios reikalaujama 8 TAS 28 paragrafo punktuose a)-f). 28 paragrafo punktas f) taikomas tik sumoms, pateikiamoms lyginamojo laikotarpio finansinės atskaitomybės pateikimo dienos balanse.

Jeigu ūkio subjektas pasirenka pateikti lyginamąją informaciją, neatitinkančią 32 TAS ir 39 TAS, tuomet nuorodos į „perėjimo prie TFAS datą“ išimtinai 32 TAS ir 39 TAS atveju turi reikšti pirmojo atskaitomybės laikotarpio, atitinkančio TFAS, pradžią.

Finansinio turto ar finansinių įsipareigojimų priskyrimas

43A Ūkio subjektui leidžiama anksčiau pripažintą finansinį turtą arba finansinių įsipareigojimų įvardyti finansiniu turtu arba finansiniu įsipareigojimu, vertinamu tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje arba skiriamu pardavimui, pagal 25A paragrafą. Šis ūkio subjektas turi atskleisti finansinio turto arba finansinių įsipareigojimų, priskiriamų kiekvienai kategorijai, tikrąją vertę bei jų klasifikaciją ir balansinę vertę ankstesnėse finansinėse atskaitomybėse.

Priedėlis A

Pridedamas šis apibrėžimas:

pirmas atskaitomybės laikotarpis, pradėjus taikyti TFAS Atskaitomybės laikotarpis, kuris baigiasi ūkio subjekto **pirmosios finansinės atskaitomybės pagal TFAS data.**

12 TAS Pataisos

B2. 12 TAS „Pelno mokesčiai“ taisykloms taip, kaip nurodyta žemiau.

Pirmas 20 paragrafo sakinytis taisykloms šitaip:

20. TFAS leidžiama arba reikalaujama tam tikrą turtą apskaityti tikrąja verte arba perkainoti (žr., pavyzdžiui, 16 TAS „Ilgalaikis materialusis turtas“, 38 TAS „Nematerialusis turtas“, 39 TAS „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“ ir 40 TAS „Investicinis turtas“).

18 TAS Pataisos

B3. 18 TAS „Pajamos“ taisykloms taip, kaip nurodyta žemiau:

30 paragrafas taisykloms šitaip:

30. **Pajamos turi būti pripažįstamos remiantis šiais pagrindais:**

a) **palūkanos pripažįstamos taikant faktinių palūkanų metodą, kaip išdėstyta 39 TAS 9 ir AG5-AG8 paragrafuose;**

b) **autoriniai atlyginimai pripažįstami kaupimo principu remiantis atitinkamo susitarimo esme;**

ir

c) **dividendai pripažįstami tada, kai nustatoma akcininko teisė gauti mokėjimą.**

31 paragrafas panaikinamas.

IAS 39

19 TAS Pataisos

- B4. [Pataisymas netaikomas Standartams be priedų].

30 TAS Pataisos

- B5. 30 TASBankų ir panašių finansinių institucijų informacijos atskleidimas finansinėje atskaitomybėje taisomas taip, kaip nurodyta žemiau.

8 paragrafas taisomas šitaip:

8. Straipsniams pripažinti ir vertinti savo finansinėse ataskaitose bankai taiko skirtingus metodus. Šiuos metodus pageidautina suderinti, tačiau tai yra už šio Standarto taikymo srities ribų. Siekiant atitikti 1 TAS „Finansinės atskaitomybės pateikimas“ ir vartotojams suteikti galimybę suprasti banko finansinės atskaitomybės sudarymo pagrindą, gali reikėti atskleisti šių straipsnių apskaitos politiką:

....

- d) suteiktų paskolų ir avansų vertės sumažėjimo nuostolių nustatymo bei negrąžintų paskolų ir avansų nurašymo (žr. 43–49 paragrafus) pagrindą;

ir

....

10 paragrafas taisomas šitaip:

10. *Be kitų Standartų reikalavimų, pelno (nuostolio) ataskaitoje arba aiškinamajame rašte turi būti atskleidžiami bent šie pajamų ir sąnaudų straipsniai:*

palūkanų ir panašios pajamos;

palūkanų sąnaudos ir panašios išmokos;

dividendų pajamos;

atlygių ir komisinių pajamos;

atlygių ir komisinių sąnaudos;

pelnas (atėmus nuostolius) dėl prekyboje esančių vertybinių popierių;

pelnas (atėmus nuostolius) dėl investicinių vertybinių popierių;

pelnas (atėmus nuostolius) dėl sandorių užsienio valiutomis;

kitos veiklos pajamos;

suteiktų paskolų ir avansų vertės sumažėjimo nuostoliai;

bendrosios administracinės sąnaudos;

ir

kitos veiklos sąnaudos.

13 paragrafas taisomas šitaip:

13. ***Pajamų ir sąnaudų straipsniai neturi būti užskaitomi tarpusavyje, išskyrus straipsnius, susijusius su apsidraudimais, taip pat turtu bei įsipareigojimais, tarpusavyje užskaitytais pagal 32 TAS.***

14 paragrafas taisomas šitaip:

14. Tarpusavio užskaita atvejais, nesusijusiais su minėtais apsidraudimais ir turtu bei įsipareigojimais, tarpusavyje užskaitytais pagal 32 TAS, trukdo finansinės atskaitomybės vartotojams įvertinti atskirų banko veiklos sričių rezultatą ir jo konkrečių turto klasių atsiperkamumą.

23 paragrafas panaikinamas.

24 ir 25 paragrafai taisomi šitaip:

24. ***Bankas turi atskleisti savo finansinio turto ir įsipareigojimų kiekvienos klasės tikrąsias vertes, kaip reikalaujama 32 TAS, „Finansinės priemonės: atskleidimas ir pateikimas“.***

25. 39 TAS numatomos keturios finansinio turto klasės: paskolos ir gautinos sumos, iki termino laikomos investicijos, finansinis turtas, vertinamas tikrąja verte pelno (nuostolio) ataskaitoje, bei pardavimui skirtas finansinis turtas. Bankas mažų mažiausiai turi atskleisti savo finansinio turto šių keturių klasių tikrąsias vertes.

26 paragrafo b) punkto iv) ir v) papunkčiai panaikinami.

28 paragrafe panaikinamas paskutinis sakiny.

43 ir 44 paragrafai taisomi šitaip:

43. ***Bankas privalo atskleisti šiuos dalykus:***

a) ***apskaitos politiką, apibūdinančią nesurenkamų paskolų ir avansų pripažinimo sąnaudomis ir nurašymo pagrindą.***

b) ***bet kokio nuvertėjimo sąskaitą, skirtą laikotarpio paskolų ir avansų vertės sumažėjimo nuostoliams, nereikšmingiems pokyčiams. Turi būti atskirai pateikiama suma, pripažįstama laikotarpio sąnaudomis dėl nesurenkamų paskolų ir avansų vertės sumažėjimo nuostolių; suma, per laikotarpį skiriama nurašomoms paskoloms ir avansams; taip pat suma, per laikotarpį kredituojama buvusioms nurašytoms paskoloms ir avansams, kurie(-os) po to atstatyti(-os).***

c) ***bet kokio sumažinimų rezervo paskolų ir avansų sumažėjimo nuostoliams bendroji suma balanso dieną.***

44. ***Bet kokios sumos, atidėtos dėl paskolų ir avansų nuostolių, kartu su 39 TAS apibūdintais paskolų ir avansų vertės sumažėjimo nuostoliais turi būti apskaitomos kaip nepaskirstytojo pelno paskirstymai. Bet kokie kreditai, atsiradę dėl tokių sumų sumažinimo, padidina nepaskirstytąjį pelną ir neįtraukiami nustatant laikotarpio pelną arba nuostolį.***

45 paragrafas panaikinamas.

46 paragrafas taisomas šitaip:

46. Vietinės aplinkybės arba įstatymai gali reikalauti ar leisti, kad bankas atidėtų sumas, skirtas paskolų ir avansų vertės sumažėjimo nuostoliams, kaip ir nuostoliams, pripažintiems pagal 39 TAS. Bet kokios tokios atidėtos sumos atspindi nepaskirstytojo pelno paskirstymus, o ne sąnaudas pelno (nuostolio) ataskaitoje. Panašiai, kreditai, atsi-randantys dėl tokių sumų sumažinimo, padidina nepaskirstytąjį pelną ir neįtraukiami į pelno arba nuostolio nustatymą.

IAS 39

47 paragrafas taisomas šitaip:

47. Banko finansinės atskaitomybės vartotojai turi žinoti, kokią įtaką banko finansinei būklei bei rezultatams turi paskolų ir avansų vertės sumažėjimo nuostoliai; tai padeda jiems spręsti banko turimų išteklių naudojimo efektyvumą. Todėl bankas atskleidžia bendrą bet kokios nuvertėjimo sąskaitos, skirtos paskolų ir avansų vertės sumažėjimo nuostoliams padengti, bendrą sumą balanso dieną, taip pat nuvertėjimo sąskaitos pakitimus per atskaitomybės laikotarpį. Nuvertėjimo sąskaitos pakitimai, įskaitant anksčiau buvusias nurašytas sumas, atstatytas per šį atskaitomybės laikotarpį, turi būti parodomi atskirai.

48 paragrafas panaikinamas.

49 paragrafas taisomas šitaip:

49. Kada paskolos ir avansai negali būti atstatytos(-i), jie(jos) nurašomi(-os) ir atimami(-os) iš bet kokio nuvertėjimo sąskaitos, skirtos vertės sumažėjimo nuostoliams. Kai kuriais atvejais jie nenurašomi tol, kol nebus užbaigtos visos reikiamos teisinės procedūros ir nustatyta galutinė nuostolio dėl vertės sumažėjimo suma. Kitais atvejais jie nurašomi anksčiau, pavyzdžiui, kada skolininkas nesumoka jokių palūkanų arba negrąžina paskolos pagrindinės dalies per nustatytą laikotarpį. Kadangi skiriasi nesurinktų paskolų ir avansų nurašymo laikas, bendra paskolų ir avansų suma ir sumažinimų rezervas, skirtas vertės sumažėjimo nuostoliams, gali panašiomis aplinkybėmis atitinkamai skirtis. Dėl to bankas turi atskleisti savo nesurinktų paskolų ir avansų nurašymo apskaitos politiką.

58 paragrafo punktas c) taisomas šitaip:

- c) per atskaitomybės laikotarpį pripažinta sąnaudų dėl paskolų ir avansų vertės sumažėjimo nuostolių suma, taip pat bet kokio sumažinimų rezervo suma balanso dieną;

ir

...

32 TAS Pataisos

- B6. 32 TAS, „Finansinės priemonės: atskleidimas ir pateikimas“ taisomas taip, kaip nurodyta žemiau.

96 paragrafas taisomas šitaip (naujas tekstas pabrauktas).

96. *Ūkinis subjektas turi taikyti šį Standartą metiniams finansinės atskaitomybės laikotarpiams, prasidedantiems 2005 m. sausio 1 d. ar vėliau. Leidžiamas ankstesnis Standarto taikymas. Ūkinis subjektas negali šio Standarto taikyti metiniams finansinės atskaitomybės laikotarpiams, prasidedantiems iki 2005 m. sausio 1 d., jeigu jis taip pat netaiko 39 TAS (persvarstytoje 2003 m.), įskaitant pataisymus, išleistus 2004 m. kovo mėn. Jeigu ūkinis subjektas taiko šį Standartą atskaitomybės laikotarpiui, prasidedančiam prieš 2005 m. sausio 1 d., jis turi atskleisti šį faktą.*

36 TAS Pataisos

- B6. 36 TAS, „Turto vertės sumažėjimas“ taisomas taip, kaip nurodyta žemiau:

Standartas

1 paragrafas taisomas šitaip:

1. Šis Standartas turi būti taikomas apskaitant bet kokio turto vertės sumažėjimą, išskyrus:

...

- e) finansinio turto, patenkančio į 39 TAS, „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“ taikymo sritį;

...

37 TAS Pataisos

IAS 39

B7. 37 TAS, „Atidėjiniai, neapibrėžtieji įsipareigojimai ir neapibrėžtasis turtas“ taisykla, kaip nurodyta žemiau:

1 ir 2 paragrafai taisomi šitaip:

1. **Šis Standartą turi taikyti visi ūkio subjektai, apskaitydami atidėjinius, neapibrėžtuosius įsipareigojimus ir neapibrėžtąjį turtą, išskyrus:**

a) **atsirandančius dėl tebevykdomų sutarčių, jeigu sutartis nėra nuostolinga;**

b) **atsirandančius draudimo įmonėse dėl sutarčių su poliso turėtojais;**

ir

c) **tuos, kuriems taikomas kitas Standartas.**

2. Šis Standartas netaikomas finansinėms priemonėms (įskaitant garantijas), kurioms taikomas 39 TAS, „Finansinės priemonės: pripažinimas ir vertinimas“. Finansinėms garantijoms, kurios neįeina į 39 TAS taikymo sritį, šis Standartas taikomas taip, kaip išdėstyta 39 TAS 2 paragrafo punkte f).

NAK 27 pataisos

B8. [Pataisymas netaikomas Standartams be priedų]
